

tionem quæ sit denciens; & efficiat quod servus eam accrescentem accipiet fit in servi persona unum integrum legatum: & hoc modo dominus semel seu pro una vice, non vero pro duabus acquirit integrum legatum.

2. Itaque planus hujus textus intellectus sit, quod portio à domino repudiata valida antea retro deficiens potest accrescere servo conjuncto. Nec arguas quod jus accrescendi voluntarium est, & tamen textus dicit legatum domino acquiri omnino, quæ dictio denotat præcisam necessitatem *gloss. verb. omnino, in L. si cum exceptione, §. sed & si quis ff. quod met. causa Iason. in L. nemo, num. 5. ff. de verborum, Tiraq. retr. 2. §. 4. gloss. 1. num. 22. Fr. Emmanuel Rodrigues in quest. reg. tom. 3. quest. 67. artic. 5. in fin. post alios P. Barb. L. 1. part. 4. num. 19. ff. solut. matrim.* (omissis enim variis significationibus hujus dictionis (*omnino*) de quibus ultra supra citatos agunt additio, *ad Ab. in cap. qualiter, & quando, n. 4. & ibi Doctores de jud. Tiraq. in L. si unquam, verb. revertatur, ex n. 76. Reb. in L. pecuniæ verbum in principio, ff. de verb. signific. & quod in isto textu potest accipi idest integrum legatum) adhuc respondetur verum esse quod portio deficiens in jure accrescendi potest repudiari; quodque servus iste portionem domini deficientem potest etiam repudiare ne sibi accrescat: & ita solum acquireret domino suam portionem jure legati: at vero si servus eam non repudiet, & patiat quod sibi accrescat, & fiat in persona servi integrum legatum, quod dominus semel ad se pertinere voluerit omnino legatum fiet domini; & nequaquam poterit dominus postquam accrescit servo eam iterum repudiare: & solam servi portionem acquirere, quia id esset legati unitatem dividere quod nequaquam jus patitur. *L. si cui res 60. L. neminem 4. & seq. ff. legat. 1.**

Hæc facile procedunt in primo casu textu nempe quando mihi pure, & servo meo pure eadem res legata sit: at vero in secundo casu nempe quando mihi pure, & servo meo sub conditione eadem res legata sit; tunc velim altius advertas quod inter dominum purum collegatarium, & servum conditionalem, *prout notas infra illatione 17. n. 8. vers. & luc satis pertinet*, non potest dari jus accrescendi, sed datur jus non decrescendi in quo interim dum pendet conditio servo imposita integram, & solidam rem habebit dominus à quo decrescit per servi concursum adimpleta conditione: etsi dominus repudiat ejus portio deficiet, nisi si quis dubitet an existente conditione si servus vivat omnino legatum domini fiat, quod semel ad se pertinere voluerit, quod æquius esse videtur ex eo quia si dominus repudiat dum pendet conditio integra res remanet penes eum, à quo derelicta est, qui ad impleta conditione dabit servo, à quo omnino legatum domini fiet quod semel ad se pertinere voluerit: & ideò omnino quia portio à domino repudiata servo invicto etiam, & renitenti per jus non decrescendi acquiritur: & ideò semel quia in isto casu dominus in persona servi pro una vice acquirit integram rem legatam: non sic in sua persona, quod patet si attendas nam si dominus non repudiat, sed acquirit habebit solidam, & integram rem interim dum pendet conditio, qua adimpleta servus concurret; & acquirit per jus non decrescendi suam portionem, quam à servo acquirit dominus, qui ita non semel sed pro duabus vicibus rem acquirit, non sic quando repudiat quia tunc dum pendet conditio integra res remanet penes eum à quo derelicta est, & ab eo servus adimpleta conditione integram rem petit; & sic mediante persona servi ad dominum semel integra res pertinet. Attamen ad-

huc staturgens difficultas in hoc textu quatenus in primo, & secundo casu indistincte æquiparando si seruo pure, vel sub conditione eadem res legata sit, semper eos eadem decisione parificat cum tamen inter utrumque casum ista tam considerabilis detur differentia: nisi dicas quod textu principaliter decidit, quod dominus potest ex persona sua repudiare: & ex persona servi agnoscere siue pure, siue sub conditione collegatario seruo legatum sit, & in hoc utrosque casus parificat: in aliis vero nempe de jure accrescendi, & de jure non decrescendi considerari debent termini habiles, ita ut si dominus, & servus sint conjuncti eo modo, quo faciant partes ab initio inter eos dabitur jus accrescendi, & procedunt ea, quæ diximus in primo casu quando pure seruo conjuncto legatur: si vero sint conjuncti eo modo quo faciant partes per concursum dabitur inter eos jus non decrescendi, & procedunt ea quæ diximus in secundo casu quando sub conditione collegatario seruo legatum est: & ideo textus dixit per verbum (*pertinere*) quod est generale, & siue jure accrescendi, siue jure non decrescendi, siue accrescat, siue non decrescat semper pertinet prout considerasti circa nostrum §. *si eadem*, supra in præludiis ad fin. n. 33.

Et eadem ratione, & eodem generali verbo (*pertinere*) procedit textu in dict. *L. si mihi pure*, vers. *idem est et si duobus*, & in *L. si duobus servis meis*, 41. ff. leg. 2. in quibus principaliter deciditur quod quando duobus servis ejusdem domini eadem res legata sit potest dominus ex persona unius servi repudiare; & ex persona alterius agnoscere: in aliis vero de quibus minus principaliter agitur, nempe de jure accrescendi, & quod totum ad dominum pertinet, considerari debent termini habiles: atque ita si legata sit eadem res duobus ejusdem

domini servis conjunctis eo modo quo faciant partes ab initio, & valida sit dispositio à principio in utriusque persona, portio unius repudiata dicitur deficiens, & accrescit alteri seruo, à quo insolidum domino acquiritur: si autem disjunctis verbis duobus ejusdem domini servis eadem res legata sit, eo modo, quo faciant partes per concursum siue portio valida, siue invalida sit si dominus alterius servi nomine ad se pertinere nollit, utpote quia onus, seu conditio in illius servi persona imposita est, efficiet dominus, quo minus servus oneratus non concurrat, & deficiat, & ita sine onere totum pertinet legatum ad dominum per alterum servum à quo non decrescit: Et hæc etiam conducunt ad text. in dict. *L. si duobus*, vers. *fin.* quando videlicet duobus servis diversorum dominorum eadem res legata sit, quid dicendum foret, quando disjunctis verbis, & quando conjunctis legatum sit.

Intellige supra dicta procedere quando dominus nolens acquirere ex persona unius servi, sed integrum legatum ex persona alterius servi, efficiat quo minus iste servus spernat, seu non concurrat, quia si hoc non efficiat; & servi inter se legatum dividat, & acquirant jam cessat jus accrescendi, seu non decrescendi, quod non datur in portionibus acquisitis, nec portio unius servi perveniet ad alterum, sed dominus de unoquoque seruo acquireret portionem, vel repudiabit habendo eam pro derelicta.

Nec contra supradicta urget *L. & Proculo* 20. ff. de leg. 2. quæ negat jus accrescendi quando uni seruo communi duorum dominorum eadem res legata sit; agit enim de dominis in uno seruo communi conjunctis, inter quos non hominis, sed legis consideratur conjunctio, cujus ratione non viget jus accrescendi prout infra illustratione 16. at vero dict. vers. *idem est*, & dict.

& dict. L. si duobus: agunt de duobus servis ejusdem domini, sive diverforum; inter quos servos non legis, sed hominis testatoris consideratur conjunctio ratione cujus viget jus accrescendi.

S U M M A R I A.

1 **I**ntellektus text. in §. si conjunctim in prima parte L. plane ff. leg. 1.

1 **C**onjuncti verbis faciunt partes ab initio sive consistat legatum, si venon consistat.

2 **P**ortio que non accrescit remanet penes eum à quo derelicta est.

1 **I**nfertur 12. intellektus ad L. plane 34. §. si conjunctim ff. leg. 1. in prima parte ibi, non solum ii partem faciunt, quorum persona constitit legatum, verum ii quoque in quorum persona non constitit legatum. Quod inter istos conjunctos qui faciunt partem ab initio, in quibus constitit legatum à principio si alter repudiat, vel aliter suam portionem non acquirat, cum à principio dispositio constitit, & valuit meritò ejus portio deficiens accrescit conjuncto: at vero quando non constitit legatum, & à principio invalida fuit dispositio, tunc portio non dicitur deficiens nec accrescit sed remanet apud hæredem, vel eum à quo derelicta est: nec ideo, quia textus ait quod non solum partem faciunt ii conjuncti in quorum persona constitit legatum; verum ii quoque in quorum persona non constitit: non ideo probat textus nec intendit Ulp. decidere, quod faciant partem ut accrescat si deficiat: nec quod ex eo quia faciunt partem impediunt jus accrescendi ut allucinati sunt Doctores omnes, & notasti supra illatione 9. vers. hinc etiam provenit: & illatione 23. vers. ex hac resolutione patet.

1. Illud namque solum intendit Ulp. edocere in hoc textu quod quando testator conjunctim rem legat constat partes ab initio fieri; & quod non solum ii partem faciunt in quibus constitit legatum, verum ii quoque in quorum persona non constitit; quasi dicat conjuncti verbis (inter quos viget jus accrescendi) faciunt partes ab initio, idest dividunt legatum ab initio. L. si pluribus 33. L. duobus 87. ff. leg. 1. dict. §. ubi autem: ad differentiam illorum, quibus testator legat eandem rem disjunctis verbis: quia isti (inter quos viget jus non decrescendi) non ab initio, sed per concursum faciunt partem dict. L. si pluribus, L. si separatim 30. ff. cond. & dem. dict. §. ubi autem. Et ita quoad hoc ut portiones deficientes accrescant vel non accrescant quarendum est ex aliis juribus in quibus id principaliter deciditur: & ex nostra regula quæ facillime docet ut inter istos conjunctos qui faciunt partes ab initio; & in quibus constitit legatum si valida portio deficiat detur jus accrescendi, & accrescat conjuncto: non vero detur si non constitit legatum, & portio invalide vacat.

S U M M A R I A.

1 **I**ntellektus L. duobus 87. ff. leg. 1.

1 **C**onjunctim in jure intelligitur de conjunctis verbis, sicut & disjunctim de disjunctis verbis.

1 **I**nfertur 13. quid esset dicendum in specie textus in L. duobus 87. ff. leg. 1. si unus de duobus quibus conjunctim fundus erat legatus, non acceptaret, sed repudiaret suam portionem, vel decederet vivo testatore, vel aliter quoquo modo deficeret ejus portio: nam si intelligas verbum (conjunctim) de duobus conjunctis qui faciunt partes ab initio

initio inter quos viget jus accrescendi, si dispositio à principio tenuit in persona conjuncti qui postea aliquo casu defecit ejus portio valida deficiens accrescit alteri conjuncto, non vero accrescit si fuerit invalida à principio. Si autem intelligas (*conjunctim*) de conjunctis qui ex conjunctione, vel ex natura rei faciant partes per concursum inter quos viget jus non decrescendi; siue dispositio sit valida à principio; siue invalida si tamen alter conjunctus non concurrat ejus portio non decrescit ab altero penes quem integrum legatum nullius concursu diminutum remanebit per jus non decrescendi quod non attendit ad validitatem portionis antea retro ut toties diximus. Nota tamen quod Jurisconsulti per dictionem (*conjunctim*) semper sentiunt de conjunctis verbis, & de jure accrescendi de quo textus principaliter agit: & per dictionem (*disjunctim*) semper sentiunt de disjunctis verbis, & de jure non decrescendi: prout notasti supra *differentia* 12.

S U M M A R I A.

- 1 **I**ntellectus *L. si mihi, & Titio* ff. leg. 2.
- 2 *Dies legati cedit à morte testatoris.*
- 2 *Diversa jura quando concurrunt in unam personam: tunc persona agit vices duarum personarum.*
- 3 *Intellectus L. si mihi, & tibi* 12. ff. leg. 1.

1 **I**nfertur 14. *intellectus ad L. si mihi, & Titio* 57. ff. leg. 2. ubi *Caius* in hæc verba, *si mihi & Titio eadem res legata fuerit: & is die legati cedente decesserit me hærede relicto: & vel ex mea propria causa vel hæreditaria legatum repudiavero, magis placere video partem æsecisse.* Vides textum ubi inter con-

junctos re, & verbis ad eandem rem viget jus accrescendi: & idè deficit portio quod proprium est juris accrescendi; & alienum omnino à jure non decrescendi, *notasti supra differentia* 9. & possum repudiare portionem legati, vel pro ea parte, in qua collegatarius sum vel pro ea in qua hæres conjuncti, quod etiam proprium est juris accrescendi ut *differentia* 4. Et repudiata accrescit alteri portioni, & integrum legatum mihi acquireretur: una videlicet portio jure proprii legati, vel jure hæreditario: & altera repudiata deficiens jure accrescendi, *Paul. Castr. ibi n. 1.* Ratio autem ex nostra regula provenit ex eo quia portio valida fuit à principio, & deficiens in quovis conjuncto nempe in mea persona, & in persona Titii.

2 Etsi quæras rationem quare textus dicat quod si Titius die legati cedente decedat me hærede relicto, &c. in quibus verbis videtur invere quod si decedat antequam dies legati cedat, non deficit, nec accrescit portio, quod est contra nostrum *§. si eadem*, ibi, vel vivo testatore decedat, tibi datur jus accrescendi, & portio collegatarii deficit, & accrescit conjuncto etiamsi decedat vivo testatore antequam cedat legati dies qui cedit à morte testatoris *L. unica §. cum igitur §. in novissimo Cod. cad. toll.* Respondeo textum ideo dicere si Titius die legati cedente decesserit &c. non respectu juris accrescendi, nec quia alias non accrescat mihi portio, sed respectu transmissionis, quæ necessaria est ad hoc ut ego possim repudiare portionem conjuncti defuncti ex causa hæreditaria, quæ transmissio cessat, nec datur quando conjunctus decessit vivo testatore seu non cedente die legati nec sibi acquirit; si autem ille conjunctus cedente die legati decedat sibi acquirit, & in me transmittit portionem cum jure accrescendi (nam jus accrescendi, excepto

cepto usufructu, transit in hæredem) & discreta sunt jura quanvis plura in meam personam devenerint, aliud legatarii, aliud hæredis; & ego respectu legati ago vices duarum diversarum personarum, nempe meæ personæ, & fictæ personæ defuncti Titii cujus hæres sum. *L. si fundum sub conditione 85. §. si servo communi ff. leg. 1. L. fin. Cod. evict. L. Modestinus ff. de except. L. tutorem ff. iis quæ ut indign. Bart. in L. quidam elogio n. 1. in fin. Cod. de jur. de liber. Bald. in cap. 1. n. 14. de alodiis Insign. Gam. deci/. 5. n. 2. Surd. conf. 211. vers. secundo tom. 2.* Et facio idem quod poterat facere defunctus Titius cujus hæres sum: & quod ego possem facere si cum illo ad legatum concurrem: atque ita si tamquam hæres defuncti repudiem ejus portionem, quæ à principio valida dicitur deficiens accrescit mihi collegatario conjuncto: etsi repudiem meam legati portionem quæ valida à principio dicitur deficiens accrescit mihi tamquam conjuncto defuncto Titio repræsentato in me ejus hærede: quod non accidit si conjunctus decedat vivo testatore, vel non cedente die legati quia non acquirit portionem nec jus accrescendi; nec est quod possit transmitti in me ejus hæredem quia jus non acquisitum non transmittitur ad hæredem: & ego in legato vices ago meæ solius personæ; & quanvis portio ejus mihi accrescat per jus accrescendi non tamen si eam repudiaverim iterum mihi reacquiritur ex causa hæreditaria: etsi meam repudiaverim portionem nulli est cui accrescat, non conjuncto defuncto quia decessit non cedente die legati, nec acquisivit; nec mihi ejus hæredi, cui non fuit transmissa illa portio, nec jus accrescendi; deveniet tamen integrum legatum ad hæredem testatoris, vel ad eum à quo derelictum est.

3 Et hac de causa textus deci-

dit, & is die legati cedente decesserit, quia agit de eo qui jure hæreditario, & jure proprio succedit in portionibus legati, & alteram earum vult repudiare vel ex causa proprii legati vel ex causa hæreditaria; & decidit quod defecit portio, quæ valida deficiens eidem repudianti accrescit: ita ut ex persona hæredis jure accrescendi possit acquirere id quod ex persona propria repudiavit, vel econtra ex propria persona jure accrescendi possit acquirere id quod ex persona hæreditaria repudiavit: sicut in simili videmus in domino, cui & servo proprio eadem res conjunctim legata est, qui potest ex persona servi portionem repudiare: & ex propria persona per jus accrescendi eam acquirere: & econtra potest portionem ex persona propria repudiare, & ex persona servi jure accrescendi eam acquirere: & ita semper obtinere integrum legatum. *L. si mihi pure 61. ff. leg. 2. & eadem ratione de jure accrescendi procedit textus in L. si mihi & tibi 12. ff. leg. 1. quem sic eleganter intelligit Duar. ibi.*

S U M M A R I A.

- 1 **I**ntellektus *L. Mævio ff. leg. 2.*
- 1 **C**onjuncti verbis dicuntur etiam qui una oratione, & uno verbo lego vocantur.
- 1 **P**ortio accrescit pro portione legati.
- 3 **C**onjunctus re, & verbis insimul præfertur cæteris conjunctis.
- 3 **C**onjunctus verbis tantum non præfertur conjuncto re tantum: nec econtra, sed insimul uterque concurrat.

1 **I**nfertur 15. intellektus ad *L. Mævio 42. ff. leg. 2.* ubi Fabolenus in hac verba, *Mævio fundi partem dimidiam, Seio partem dimidiam lego: eundem fundum Titio lego.*

lego. Si Seius decesserit pars ejus utri-
que accrescit: quia cum separatim,
& partes fundi, & totus legatus sit
necesse est, ut ea pars, quæ cessat pro
portione legati cuique eorum, quibus
fundus separatim legatus est, accres-
cat. Bart. Bald. Oldr. & cæteri Do-
ctores laborant circa demonstrandam
conjunctionem verbalem inter Mæ-
vium, & Seium, ut ita inter eos de-
tur jus accrescendi; & circa demon-
strandam disjunctionem verbalem in-
ter eos, & Titium ut ita inter eos de-
tur jus non decrescendi: quod repu-
tant nimis difficile ut fatetur Paul.
Castr. ibi; at (omisso intellectu,
quem dicit communem Bart. in *L. re-
conjuncti*, n. 27. & sequitur Alc. n. 6.
ff. leg. 3. Spin. de testam. gloss. de jure
accrescend. num. 14. qui tenent Mæ-
vium, & Seium esse disjunctos verbis,
& reprobant satis Rip. in dict. *L. re-
conjuncti*, n. 123.) tu facile comperies
videbis enim Mævium, & Seium uni-
ca oratione conjunctos sub uno ver-
bo (lego) ita ut sint unica verborum
conceptione vocati, & conjuncti ver-
bis. Jason. in dict. *L. reconjuncti*, n.
20. & 42. in fin. Paul. Castr. & Rip.
ubi proxime; non etiam re quia uni-
cuique dimidia pars fundi legata est,
& faciunt partes ab initio, & inter eos
unum respectu alterius datur jus ac-
crescendi quasi testator diceret Mæ-
vio, & Seio pro æquis portionibus
fundum lego. Et videbis Titium in
diversa oratione, & diverso verbo (le-
go) vocatum ad eandem rem disjun-
ctis verbis, & Titius faciet partem
per concursum respectu Mævii, Seii;
& econtra Mævius, Seius faciunt par-
tem per concursum respectu Titii: &
quanvis Bart. & Doctores hic, &
Bertach. verb. jus accrescend. n. 13.
& 118. quod pro portione legati,
seu pro rata portio accrescat non ta-
men curant circa terminandam ac-
crescentem; & non decrescentem por-
tionem. Tu autem dic quod si omnes

collegatarii concurrant Titius dimi-
diam fundi partem peteret, at vero
Mævius, Seius (qui unius personæ
potestatem funguntur. *L. pbane in
principio ff. leg. 1. L. Attio ff. usufruct.
accrescend.*) alteram dimidiam æqua-
liter inter ambos dividendam, unus-
quisque nempe tres uncias, seu qua-
drantem fundi partem: etsi Titius
disjunctus non concurreret ad lega-
tum, ejus portio dimidia fundi pars
à Mævio, Seio æqualiter non decres-
cebat, & unusquisque eorum dimi-
diam fundi partem obtineret: si au-
tem Mævius, Seius non concurrerent,
nihil decrescebat à Titio, qui inte-
grum fundi legatum acquirebat. At
in specie textus ubi Seius non con-
currit ejus pars, quæ cessat cuique
eorum quibus fundus separatim lega-
tus est, accrescit pro portione lega-
ti: & sicut Mævius in fundi legato
respectu Titii habet unam partem,
Titius vero duas respectu Mævii ita
etiam in portione deficiente divisa
in tres partes habebit Mævius unam
partem Titius vero duas: atque ita
Mævio jure accrescendi accrescit hu-
jus portionis tertia pars, quæ est un-
cia in fundo, & habet in fundo qua-
tuor uncias tres nempe jure legati,
& alteram jure accrescendi: & aliæ
duæ portionis partes non decrescent
à Titio, qui in fundo octo uncias ha-
bebit, sex nempe jure legati, & al-
teras duas jure non decrescendi: &
ita pro portione legati cuique accres-
cit quicquid Vigelius *Method. jur.
lib. 13. part. 4. cap. 6. reg. 26. in fi-
ne*, teneat quod pro virili id est pro
æquali portione, id enim importat
dictio (pro virili) *L. virilis ff. verb.
significat.*

2 Nec etiam curant Doctores
circa redendam rationem quare ac-
crescat Mævio, & non decrescat Ti-
tio, quæ ex eo est quia portio Seii,
qui decessit valide legata fuit, & te-
nuit in ejus persona dispositio, & ideò
ejus

eius portionis tertia pars quæ est fundi uncia accrescit Mævio conjuncto; si autem invalide legata foret cum tunc non daretur jus accrescendi integra Seii portio fundi tres uncias non decresceret à Titio, qui novem in fundo uncias obtineret: ea enim est differentia inter jus accrescendi, & jus non decrescendi ut in illo requiratur validitas antea retro ut accrescat portio: at vero in jure non decrescendi etiam si collegatarius deficiat seu non concurrat quia in eo non valuit à principio dispositio adhuc portio non decrescit ab alio collegatario, cui res in solidum legata fuit, *notasti supr different. 2.* Et ita habes verum intellectum textus, quem dicunt difficillimum Doctores omnes adèd *ut Ripa d. n. 123. referat Petrum de Bellap.* quem dicit melius intellexisse jura, quam nullus de mundo; & tamen fatetur se octo vicibus legisse textum, & nunquam intellexisse.

3 Et obiter ultra Doctores nota hunc *textum non vero L. si ita quis ff. hered. inst. contra opinionem eorum*, qui tenent inter conjunctum tantum verbis; & re tantum conjunctum dari prælationem ad portionem deficientem; *de qua late Iason. in dict. L. reconjuncti, ex n. 16. ubi Ripa ex n. 114. Alc. num. 2. & parad. lib. 6. cap. 7. Tholos. de syntagm. lib. 46. cap. 11. n. 25. & lib. 4. cap. 5. n. 21. Gribald. in mater. jur. accrescend. reg. 14. & de ratione stud. cap. 7. & in dict. L. reconjuncti, reg. 26. Ang. Aret. in nostro §. si eadem, n. 2. & n. 3. Franciscus Barrius succ. test. & intest. lib. 13. tit. 4. ubi late.* Siquidem in hoc textu tam conjunctus verbis, quam conjunctus re veniunt ad dividendam deficientem Seii partem pro portione legati quisquis *Iason. ubi supra n. 46. Rip. dict. n. 123.* solus namque conjunctus re, & verbis insimul præferatur cæteris conjunctis *Bart. qui refert, & sequitur Joann. & Azonem*

*in dict. L. reconjuncti, n. 32. ubi Ias. ex n. 8. & n. 16. & dict. n. 46. Alc. & Ang. ubi supra n. 6. Faber. in nostro §. si eadem n. 10. Gribald. dict. reg. 39. Silvesr. in summa verb. legatum 1. n. 5. Vigelius method. jur. part. 4. lib. 13. cap. 6. tit. quibus portio deficiens accrescat Gregor. ubi supra lib. 46. part. 3. cap. 33. n. 25. Grassus lib. sent. §. jus accrescend. quæst. 13. num. 7. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 32. Simon de Præt. de interpret. ultim. volunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 13. Decian. respons. 56. num. 13. lib. 3. Nec dict. L. reconjuncti contrarium probat, decidit enim quod conjunctus re, & verbis insimul cæteris præferatur non solum conjuncto re, sed etiam conjuncto verbis: in quo quanvis foret quæstionis, attamen magis est ut & ipse conjunctus re, & verbis insimul præferatur etiam isto conjuncto verbis, ita *ut dict. L. reconjuncti* nulla sit quæstio circa prælationem inter conjunctum re tantum, & conjunctum verbis tantum; sed agit tantum de præferentia conjuncti re, & verbis insimul respectu cæterorum conjunctorum, & ita magis communiter intelligitur *ut dicit Gom. dict. numer. 32.**

S U M M A R I A.

- 1 **I**ntellectus *L. & Proculo, ff. leg. 2.*
- 1 *Jus accrescendi utrum detur inter conjunctos conjunctione legali, & inter dominos unius servi.*
- 2 *Opinio Bartoli reprobat, dum tenet, quod inter conjunctos conjunctione legali datur jus accrescendi.*
- 3 *Jus non decrescendi potest tentari quod detur inter conjunctos conjunctione legali utpote inter duos dominos communis servi quorum alter dominus incapax est, ubi salvatur opinio Bartoli.*

I Infertur 16. principaliter intellectus ad *L. & Proculo* 20. ff. legat. 2. ubi Celsus in hac verba. Et Proculo placebat, & à patre sic accipi, quod seruo communi legatum sit, si alter dominorum omittet, alteri non accrescere: non enim conjunctim, sed partes videri legatas: nam si ambo vendicarent eam quemque legati partem habiturum, quam in seruo haberet. Doctores omnes hic tenent quod in legatis inter conjunctos conjunctione legali non datur jus accrescendi: & in *L. servus communis* ff. acquir. hered. Bart. in *L. si duobus* 16. §. si Titio ff. leg. 1. & in *L. reconjuncti*, n. 59. & ibi Ripa n. 204. & n. 231. Alex. n. 13. 35. & 60. ff. leg. 3. Bart. in *L. pater filium*, n. 15. ff. inoffic. test. & in *L. bona* §. in bonorum, n. 1. ff. bonorum poss. & in *L. si duobus*, §. si Titio num. 1. & ibi gloss. & Imol. & Cumanus ff. leg. 1. Platea in nostro §. si eadem, num. 29. Ang. num. 6. Balduinus verb. veluti si quis n. 1. D. Pichard num. 99. 103. & 105. Porcus in principio, Duar. de jure accrescendi lib. 1. cap. 5. & 13. col. 2. Govea de jure accrescend. vers. superest, Grat. respons. 4. num. 18. lib. 1. Bertach. verb. jus accrescend. n. 83. Franciscus Barrius succ. test. & intest. lib. 13. tit. 2. n. 2. Peregr. de fideicom. art. 38. num. 5. in fin. Castill. de usufruct. lib. 1. cap. 48. num. 35. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 39. Spin. de testam. gloss. de jure accresc. n. 22. Tholosan. in syntagm. part. 3. cap. 11. n. 7. lib. 46. Vigelius method. jur. part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17. ad fin. Sarm. in hac *L. & Proculo* n. 7. & in *L. si Titio* n. 3. ff. leg. 2. Et quidquid aliter, & aliter subtiliter intelligat Castillo ubi supra n. 38. Peralt. in repetitione hujus textus num. 35. & 52. hoc tamen procedit ex nostris regulis secundum quas jus non decrescendi datur inter conjunctos facientes partes

per concursum: & jus accrescendi inter conjunctos facientes partes ab initio idque virtute factæ à testatore conjunctionis, quæ deest inter dominos quorum communi seruo legatum est: & quibus non conjunctim, sed partes videntur legatæ, ita ut nec ab initio, nec per concursum faciant partes, & idè merito inter eos non datur jus accrescendi, nec jus non decrescendi: quæ autem dicatur conjunctio legalis. Grassus ubi supr. questione 7. Castill. ubi supr. n. 31.

2 Tenet tamen Bartolus in d. *L. reconjuncti*, n. 67. & alii supra citati quod in contractibus datur jus accrescendi inter conjunctos conjunctione legali quando portio est à principio invalida: idque per textum in *L. item si servus* 9. ff. stipul. serv. non autem detur quando est valida: quia si non datur in legatis multo magis non dabitur in contractibus, ita Bartolus. Sed est notanda hæc Bartoli resolutio, quia quando in legatis (in quibus regulariter viget jus accrescendi) notissimum est quod portiones invalidæ non accrescunt, multo magis non accrescent in contractibus, in quibus juxta Bartoli resolutionem communiter receptam non viget jus accrescendi: deinde quando etiam notissimum est quod in legatis inter conjunctos conjunctione legali non accrescunt portiones invalidæ, & pro non scriptæ, nec validæ quia non sunt à testatore conjuncti facientes partes ab initio, nec per concursum; multo magis in contractibus inter conjunctos conjunctione legali non accrescent portiones invalidæ: itaque in contractibus inter istos conjunctione legali conjunctos nec validæ, nec invalidæ portiones accrescunt, quia communis servus duorum servorum personam sustinet, & facta ab eo unica stipulatione perinde est quasi duæ stipulationes conceptæ fuissent una in persona unius servi, alte-

ra in personā alterius servi. *L. 1. §. communis servus ff. stipul. servorum, nec dict. L. item si servus contrarium probat*: procedit enim non per jus accrescendi, sed ex eo quia servus communis si alter dominus incapax est reputatur servus solius domini, qui capax est, & eidem insolidum acquirit *dict. §. communis servus L. proinde §. fin. cum lege seq. ff. stipul. serv.*

3 Unde contra diversas sententias Doctorum, & *Peraltæ* qui eos refert *ubi supra n. 49.* novissime intelliges *dict. L. & Proculo loqui in servo communi*, cujus uterque dominus capax poterat vindicare, & omittere, quia tunc per partes eis videtur legari; non vero loquitur quando alter dominus incapax est, quia tunc reputatur servus tantum illius domini qui capax est, & eidem insolidum acquiritur legatum: quod est unum satis mirabile in materia juris accrescendi, ut inter dominos servi communis portio à principio valida, & ab uno communis servi capaci domino omittente deficiens non accrescat alteri domino, quia non conjunctim, sed partes videntur legatæ: at vero portio incapacis domini, & invalida à principio non decrescat à domino capaci, seu verius solidum acquiratur legatum eidem domino capaci quia ejus solius servus reputatur *Peralt. ubi supra n. 6. Sarm. n. 6. & 7.* & ita in jure non decrescendi potest intelligi, & salvari dicta opinio *Bart. n. 67.* Attamen tentat *Castill. num. 34. text. in dict. L. & Proculo* non negare quod uno domino omittente si alter dominus vendicaret, & juberet servum rem legatam capere, ut sibi soli acquirat, quod tunc dominus iste concurrens non partem dominicam, sed integrum legatum haberet *ex L. fin. Cod. per quas pers, L. servus communis 5. cum lege seq. ff. stipul. serv.* quanvis enim Jurisconsultus negat jus accrescendi inter dominos servi communis, non tamen

negat, quod alter dominus integrum legatum non jure accrescendi, sed diverso jure domini possit habere; sed eum reprehendit *Sarm. dict. n. 7.* supradicta autem procedunt in specie legata quæ non accrescit inter conjunctos conjunctione legali; accrescit autem seu proprius non decrescit in usufructu relicto servo communi, prout *infra suo loco illatione 27. vers. patet 5. in fin.* & ita conciliatur pugna inter Proculianos, & Sabinianos de qua *Barrius ubi supra num. 2.* & etiam in hæreditate, prout *infra illatione 25. vers. consequitur 3. & consequitur 4.* Qui denique in contractibus inter conjunctos conjunctione legali insimul, & hominis die prout *infra illatione 28. n. 3. vers. & hoc venit tentandus.*

S U M M A R I A.

- 1 **I**ntellectus *L. sed cum patrono ff. de hon. poss.*
- 1 Accrescendi jus non datur inter succedentes diverso jure.
- 2 Intellectus *L. si sub conditione ff. quibus mod. usufruct.*
- 2 Accrescendi, seu non decrescendi jus non contingit ex diversis testamentis.
- 2 Nec ex diversis testamentis militis, qui fecit unum ad castrensia: & aliud ad paganica.
- 3 Accrescendi jus non potest dari de testamento ad codicillum.
- 3 Codicillum antea factum revocatur per testamentum.
- 3 Codicillum postea factum, & testamentum à principio validum non diversæ, sed una, & eadem reputatur dispositio.
- 3 Jus non decrescendi datur de testamento ad codicillum, & datur etiam inter diversas dispositiones ejusdem testatoris, maxime in usufructu, & similibus juribus legatis.

- 4 *Jus accrescendi seu non decrescendi utrum potest dari de testamento paterno ad testamentum pupillare?*
- 4 *Testamentum paternum, & pupillare pro uno habentur etiam de jure prætorio, & quoad solemnitates.*
- 4 *Testamentum pupillare pendet, & validatur ab institutione, additio neque paterni.*
- 4 *Hæreditas non potest acceptari in testamento pupillari vitiato paterno testamento seu repudiata ejus hæreditate.*
- 4 *Intellectus text. in L. quid ergo §. sed si repetierit ff. leg. i. n. 4. & 8.*
- 4 *Jus non decrescendi datur de hæreditate patris ad hæreditatem pupilli saltem quando est unitum cum substitutione pupillari.*
- 5 *Intellectus text. in L. plane §. si conjunctim, vers. sed si ff. leg. i.*
- 8 & 11 *Jus accrescendi non datur inter conjunctos purum, & conditionalem: datur tamen jus non decrescendi.*
- 8 *Collegatarius purus utrum habeat, integram rem interim dum pendet conditio sub qua conjunctus vocatus est?*
- 8 *Intellectus L. idem 7. vers. si mihi ff. usufruct. accrescend. L. utrum cum duabus antecedentibus ff. reb. dub. L. hæc scriptura, §. fin. ff. cond. & demonstr.*
- 8 *Intellectus L. si domino ff. de leg. 1. L. 2 ff. si pars hæred. pet.*
- 9 *Intellectus L. unica §. sin autem, vers. quod si Cod. cad. toll.*
- 10 *Intellectus L. liber homo §. Titius ex semisse, & §. si ita scriptum ff. hæred. inst.*
- 11 *Intellectus L. qui ex duabus 53. L. cum hæres §. fin. ff. de acquir. hæred. & L. si quis ita ff. hæred. inst.*
- 11 *Conditionis implementum in ultimis voluntatibus non trahitur retro.*
- 12 *Intellectus L. unica §. sin autem, vers. quod si Cod. cad. toll. L. liber homo §. Titius & §. si ita scriptum ff. hæred. inst.*
- 13 *Intellectus L. qui patri ff. acquir. hæred. L. sed si plures §. si ex asse, vers. ad substitutos ff. vulgar. L. quidam elogio Cod. de jur. de liber.*
- 13 *Hæreditas paterna, & pupillaris pro una reputantur, cujus unitas nequaquam dividi potest: nec pro parte repudiari.*
- 15 & 16 *Intellectus L. si filius qui patri ff. vulg. L. qui se patris Cod. unde liberi.*
- 16 *Hæreditas pupilli quando juncta hæreditas cepit esse cum hæreditate patris utrum & quomodo possit dividi, & acceptari hæreditas patris, & repudiari hæreditas pupilli.*
- 17 *Intellectus L. sed si plures §. filio ff. vulg. L. quidam elogio Cod. de jure deliberandi L. qui patri ff. acquirend. hæredit.*

I Nfertur 17. principaliter ad text. in L. sed cum patrono 6. ff. de bon. poss. ubi cum patrono contra tabulas certæ partis bonorum possessionem prætor polliceatur, scripto autem hæredi secundum tabulas alterius partis, convenit non esse jus accrescendi: & ita inter istos succedentes diverso jure negat jus accrescendi. Bart. in L. pater filium, num. 17. ff. inoffic. testam. Grass. lib. sent. §. jus accresc. quæst. 20. Rojas epith. succ. cap. 8. num. 19. Alc. in L. reconjuncti, num. 55. ubi Iason n. 131. Gribald. in materia jure accrescend. reg. 24. Tholos. syntag. lib. 46. cap. 11. n. 16. Bertach. verb. jus accresc. n. 20. post multos Caph. conf. 126. n. 14. Dec. in rubrica, num. 6. & Gutierr. in L. unica, num. 37. & Faber. C. quando non pet. part. Alc. parad. lib. 4. cap. 9. & lib. 9. resp. conf. 117. num. 15. Cagnol ubi supra n. 55. & 59. D. Pichard.

chard. in nostro §. si eadem, num. 110. cum aliis Peregr. de jure fisci lib. 5. tit. 1. num. 63. & de fideicomm. art. 9. n. 5. & art. 38. num. 49. Francisc. Barrius succ. test. & intest. lib. 13. tit. 1. num. 9. & tit. 8. num. 4.

2 Et infertur etiam *ad text. in L. si sub conditione ff. quibus mod. usufruct.* quod ex diversis testamentis jus conjunctionis accrescendi, seu non decrescendi non contingit. *Bart. ibi & in dict. L. reconjuncti, num. 53. & 58. Rip. num. 157. & Aret. in L. qui patri num. 3. ff. acquir. hered. Cognol. in rubrica num. 53. C. quando non pet. part. Balduin. in nostro §. si eadem, n. 5. ubi D. Pichard. num. 108. Minsynger. 4. Peregr. de fideicomm. dict. art. 9. num. 9 Alc. parad. lib. 4. cap. 9. Gribald. in mater. jure accresc. reg. 46. Franciscus Barrius ubi supra num. 8.* Nec ex diversis testamentis militis qui facit unum ad castrensia: & aliud ad paganica *Bald. & Doctores in L. 1. Cod. de milit. testam. Bertach. ubi supra num. 58.* Procedunt enim supradicta ex nostris in materia regulis, quæ dant jus accrescendi inter conjunctos facientes partes ab initio, & jus non decrescendi inter conjunctos facientes partes per concursum ad eandem rem: nec inter succedentes diverso jure: & diversis testamentis dari potest ad eandem rem conjunctio ratione cujus faciant partes nec ab initio, nec per concursum, *dict. L. si sub conditione dict. L. sed cum patrono L. quid ergo §. si quis duos ff. leg. 1.*

3 Intellige autem hæc non procedere de testamento ad codicillum; quanvis enim codicillum antea factum revocetur per testamentum. *L. ante ff. jur. cod.* attamen codicillum postea factum, & testamentum à principio validum, non diversæ, sed una & eadem reputatur dispositio, & codicillum validi à principio testamenti jus sequitur, & ejus validitas ab additione hæreditatis, & validitate testamen-

ti omnino pendet. *L. ab intestato, ubi glos. L. 2. §. codicillorum L. 3. §. 1. ff. jur. cod. cum vulgar. Vacconius declarat. 144.* atque ideò de uno ad alterum (quanvis non possit considerari conjunctio verbis, quæ nec de una ad alteram dispositionem etiam ejusdem testamenti considerari potest, nec dari jus accrescendi) dabitur jus non decrescendi si proponantur disjuncti verbis, & conjuncti re, utpote si uni legatur in codicillo res, quæ alteri in testamento legata fuit, & faciant partes per concursum, sentit *Gribald. dict. reg. 46. post Alex. cons. 169. n. 1. & 2. volum. 5. & Mantica de conjunct. ultim. volunt. lib. 2. tit. 2. num. 3. & lib. 10. tit. 3. num. 5. ubi refert Gabrielem dicentem clarissimam, & veram conclusionem ab omnibus approbatam.* Imò, & notabiliter videtur quod inter diversas dispositiones ab eodem testatore si in unaquaque in solidum res legetur datur regulariter jus non decrescendi prout tentant proxime citati doctores & *Grass. ubi supra quæst. 5. num. 1.* maxime in usufructu, & similibus juribus legatis per diversas dispositiones, quicquid contrarium resolvat *Paul. Casr. part. 2. cons. 218. in princip.* Nec in *dict. L. sub conditione contrarium probatur,* disponit enim inter dispositiones factas à diversis testatoribus utpote quando primus testator legavit Titio usufructum sub conditione, qua pendente hæres penes quem erat usufructus illum legavit Sempronio, à quo, per implementum conditionis, expiravit usufructus, & venit ad Titium, qui si amittat, non revertitur usufructus ad Sempronium, quia ex diversis testamentis à diversis testatoribus conditis jus ullius conjunctionis non contingit, & iste est verissimus intellectus *ad L. si sub conditione.*

4 Intellige secundo prædicta non procedere de testamento paterno ad testamentum pupillare. *L. plane*

34. §. si conjunctim, vers. Sed si ff. leg. 1. ubi Ulpianus in hæc verba, Sed si in pupillari testamento alii legaverit eandem rem, quam mihi in suo testamento legavit Julianus scribit concursu partes nos habere, interim igitur partem habebit is, cui in suo testamento legavit. Et ita videtur textus aperte probare quod in legatis inter collegatarios ejusdem rei de testamento paterno ad pupillare quanvis non possit considerari jus accrescendi, ut sentit Gribald. dict. reg. 46. viget tamen jus non decrescendi dum firmat concursu partes nos habere; quod ex eo videtur procedere quia paternum, & filii impuberis pupillare testamentum pro uno habentur etiam de jure prætorio, & quoad solemnitates §. igitur, inst. pupill. subst. L. patris, & filii ff. de vulg. ubi Bart. & Doctores, idem Bart. in dict. §. si conjunctim, Tholos. ubi supr. lib. 42. cap. 20. num. 1. celebris Valast. cons. 7. n. 2. D. Pichard. §. liberis autem, num. 5. inst. pupill. subst. eleganter ut solet Vaconius declarat. 158. & hac ratione pupillare pendet, & validatur ab institutione, additioneque paterni, L. qui plures §. fin. ff. vulgar. Nec ex isto potest pupillaris acceptari hæreditas vitiato paterno, seu repudiata ejus hæreditate. L. 1. in fin. L. 2. vers. adeo, L. sed si plures, §. filio in 2. responso: & §. ex esse cum aliis, ff. de vulg. Et ita juxta ea de quibus infra illation. 27. num. 14. satis subtiliter intelligitur text. in L. quid ergo 56. §. sed si repetierit, ff. leg. 1. ubi mihi in testamento paterno fundus legatus est: & iterum in testamento pupillari mihi & Seio idem fundus legatus est: & Seius in sua fundi parte de pupillari testamento ad paternum est mihi conjunctus re quoad totum fundum in paterno testamento mihi legatum; & facit partem per concursum: at ego in toto fundo non sum reconjunctus Seio quoad partem ei legatam nec fa-

cio partem per concursum: & de Seio quoad me datur jus non decrescendi, non vero datur de me quoad Seium: unde si ego peto ex paterno testamento juxta ea de quibus infra num. 8. in solidum habebō dum pendet pupillaris testamenti conditio, qua adimpleta si Seius ex pupillari testamento concurrat, & petat decrescit à me ejus portio: & repetitio hoc efficit ut pars mihi debeatur: at si Seius non concurrat ejus portio à me non decrescit. Si autem ego non peto ex testamento paterno tunc mea portio non accrescit seu non decrescit Seio, cui reconjunctus non sum: imò potius tunc in pupillari testamento summus Seius, & ego re, & insimul verbis conjuncti facientes partes ab initio inter quos viget jus accrescendi: & cujus portio valida deficiat alteri accrescit: Ac tandem si ego ex utroque testamento non peto, & portio à me in testamento pupillari valida deficiat accrescit Seio, qui in isto casu fundum in solidum habebit suam nempe partem jure legati, & meam partem jure accrescendi: si autem ego ex utroque testamento petam, & portio deficiat à Seio tunc ejus portio ex paterno testamento per jus non decrescendi mihi accrescit, seu non decrescit; aut ex pupillari testamento per jus accrescendi mihi accrescit si valide deficiat; utilius tamen erit ex paterno per jus non decrescendi, in quo etiam invalida portio, & sine onere accrescit, seu non decrescit. Et eadem denique ratione in hæreditatibus de uno paterno ad alterum pupillare testamentum, & de hæreditate patris, ad hæreditatem pupilli datur conjunctio, & jus accrescendi, seu verius non decrescendi maxime quando est unitum cum substitutione pupillari, & idem est hæres, & substitutus Bart. per text. ibi in L. qui patri 59. ff. de acquir. hæred. num. 2. & in dict. L. reconjuncti, num. 58. ubi Alc.

& Doctores Balduin. in nostro §. si eadem, n. 6. Bertach. verb. jus accrescend. num 8. D. Pichard. num. 108. Peregr. dict. art. 9. n. 9. & latius infra eadem, n. 13.

5 Attamen ut hæc altius consideremus, & aliquantulum exornemus decet hic apponere non nullos ad hæc jura intellectus satis materiæ utiles, & dignos scitu. Et primò appono intellectum ad textum in dict. §. si conjunctim, vers. sed si; cujus litera si teneas prout non nulli codices habent (*concursum partes non habere*) facile procedit, & conciliatur cum dict. L. qui patri. Et ita probat quod de testamento paterno ad pupillare conjuncti faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, Bald. ubi proxime num. 7. si autem teneas negative prout litera mei textus habet, (*concursum partes non habere*) adverte quod copillatores de gestoribus satis erudite hæc jura contexere: & primo ponunt *Furisconsultum Paulum in L. si pluribus 33. ff. leg. 1.* qui in principio finxit casus, quibus eadem res pluribus legata fuerit conjunctim, sive separatim, considerando simpliciter pluralitatem; & conjunctionem seu disjunctionem in personis legatariorum: deinde ponunt *Ulpianum in sequenti L. plane* ubi in principio decidit unum membrum illius casus, nempe quando eadem res pluribus relinquitur separatim: & in sequenti §. si eadem de re sæpius legata eidem legatio in eodem testamento, & considerat pluralitatem in dispositione; & illic agit quid si in diversis testamentis relinquatur, & considerat pluralitatem, & disjunctionem in dispositione, sed respectu diversorum testamentorum: at vero in sequenti §. si conjunctim in principio agit de re pluribus conjunctim, & semel tantum legata; considerando iterum pluralitatem, & conjunctionem in personis legatariorum;

& illico in dict. vers. sed si, finxit casum, quo testator pupillari testamento alii legaverit eandem rem, quam mihi in suo testamento legavit, considerando iterum pluralitatem, & disjunctionem in personis legatariorum, attamen respectu pupillaris, & paterni testamenti.

6 Atque ita sicut *Paulus in d. L. si pluribus* considerando simpliciter pluralitatem, & conjunctionem, seu disjunctionem in personis legatariorum non in re decidit quod collegatarii faciunt partes, & pro virili portione ad legatum omnes veniunt, eodem modo *Ulpian. in dict. §. si conjunctim in principio* considerando iterum conjunctionem seu disjunctionem in personis collegatariorum non in re decidit quod collegatarii faciunt partes; & posuit duas regulas, alteram expresse in conjunctis collegatariis, quibus conjunctim verbis eadem res legata est: & decidit quod faciant partes, id tamen ultra addit respectu juris accrescendi, quod faciant has partes ab initio: alteram regulam supponit virtualiter in disjunctis collegatariis, quibus eadem res disjunctis verbis legata est, qui etiam faciunt partes sed per concursum. Et ita denique in nostro dict. §. sed si, consideravit hanc disjunctionem in personis legatariorum respectu paterni, & pupillaris testamenti: ea nempe de causa quia hæc disjunctio videbatur respectu non unius tantum, sed diversorum testamentorum paterni nempe, & pupillaris, cum a parte rei esset respectu unius tantum testamenti: & ex scriptis Juliani decidit collegatarios istos concursu partes non habere, interim igitur partem habebit is, cui in suo testamento legavit. Cum ergo isti collegatarii de testamento paterno ad pupillare a parte rei vere sint conjuncti re, & disjuncti verbis in eodem testamento, & faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non de-

decrescendi satis videbatur *in d. vers. sed si*, respondendum affirmative concursu partes nos habere prout non nulli codices habent, non autem negative: & satis reditur difficilis responsio *Ulpiani*, & scriptum *Juliani* secundum negativam literam, quatenus dicit concursu partes non habere prout alii codices habent. Sed si mature ad supra dicta attendas *Ulpian. in dict. §. si conjunctim* docet quod conjuncti ad eandem rem faciant partes id est dividunt legatum ab initio: & supponit quod disjuncti verbis faciant partes per concursum: nec litera negativa *in dict. vers. sed si* quid contra decidit, non enim dicit quod disjuncti verbis de testamento paterno ad pupillare non faciant partes per concursum, id est non dividant, sed quod concursu partes non habent aliqua enim videtur considerata differentia inter hæc verba ut quanvis a parte rei faciant partes per concursum, non tamen habeant dum pendet conditio substitutionis, seu pupillaris testamenti: & in pendenti est quod filius impubes impubertate decedat. Et intellectus hoc modo *dict. vers. sed si*, non negat inter istos collegatarios de testamento paterno ad pupillare dari jus non decrescendi, quanvis inter eos non possit dari jus accrescendi ut tetigimus retro.

7 Vel secundo potest intelligi *dict. vers. sed si*, in litera negativa ut scilicet *Ulpian. in dict. §. si conjunctim*, docet quod conjuncti verbis faciant partes ab initio, at in *vers. sed si*, non de jure accrescendi, nec de jure non decrescendi, sed principaliter agit de disjunctis verbis ad eandem rem collegatariis quorum uni pure, alteri vero conditionaliter res legata est; & resolvit quod collegatarius conditionalis dum pendet conditio concursu partem non habet, nec cum altero collegatario concurrat: & ideò interim rem legatam in-

solidum habebit is, cui in suo testamento legavit pure, & sine conditione, qua adimpleta collegatarius alter conditionalis superveniens partem suam à priori abstrahet, ut ex ejus concursu minuatur legatum prioris collegatarii, cui in solidum res primo cortice ex sermone testatoris legata videtur. *L. unica §. ubi autem, vers. sin vero Cod. cad. toll.*

8 Et huc satis pertinet, & venit apte decidenda ardua quæstio utrum quando plures sunt vocati ad eandem rem unus pure, & alter sub conditione, an pure vocatus interim dum pendet conditio habeat totum an partem? *de qua quæstione glos. in L. 2. ff. si pars hered. pet. Doctores in L. quid ergo 56. §. sed si repetierit, & in L. si domino 102. ff. de leg. 1. & in dict. §. si conjunctim, vers. sed si ubi Bart. late n. 2. Vigelius de method. juris part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17. At omissa Bart. & cæterorum prolixa, nec vera divisione facies civiliter bimembrem tantam distinctionem; Aut enim vocantur conjuncti eo modo ut (vel ratione conjunctionis, vel ratione naturæ rei utpote in hæreditate, in usufructu: & similibus juribus legatis, seu fideicommissis) faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, & tunc pure vocatus interim in solidum habebit integrum legatum: sunt jura *in L. 1. §. sed & quoties, ff. ad Treb. L. idem 7. vers. si mihi, ff. usufruct. accr. sentit textus in L. utrum cum duabus antecedentibus, ff. rebus dub. & dict. §. sed si repetierit juxta subtilem intellectum de quo supra num 4. & L. hæc scriptura §. fin. ff. cond. & dem Peralt. in L. & Proculo num. 37. vers. secundo sub infertur, ff. leg. 2. & satis probat *dict. §. si conjunctim, vers. sed si, si cum gloss. ibi verb. partem, & Bart. numer. 1. textum intelligas de parte sua tantum, ita ut à parte rei concursu partes non faciant, facit enim***

enim Consultus consequentiam quod ex eo quia concursu partes non faciunt interim igitur partem habebit is, cui in suo testamento legavit: unde per argumentum à contrario sensu (quod ex ratione decidendi omnino concludit) satis probat quod si per concursum partes facerent non partem interim, sed integram rem habebit is, cui in suo testamento legavit: Et si dict. vers. *sed si*, intelligas cum *Azone*, & *Hugone* de integra re idem etiam tunc expresse probat si literam affirmativam teneas, & *concurſu partes nos habere*, si autem teneas negativam *cōcurſu partes non habere*, si ut supra proxime dicas quod isti collegatarii reconjuncti à parte rei concursu partes faciant non tamen habeant dum pendet conditio, nam etiam tunc eadem sequitur *Juliani* consequentia quasi diceret, quanvis à parte rei concursu partes faciant cum tamen eas pendente conditione concursu non habeant, interim igitur integrum legatum habebit is, cui in suo testamento legavit: Aut vocantur collegatarii ita conjunctim ut faciant partes ab initio inter quos datur jus accrescendi, *Verbi gratia Titio si navis ex Asia venerit, & Sempronio fundum do lego, vel in specie. L. Julius 80. ff. cond. & dem.* in quo casu collegatario pure vocato debetur tantum pars quam solam habebit pure vocatus interim dum pendet conditio: ut videtur probari in dict. *L. quid ergo, vers. sed si repetierit. Peralt. ubi supra*; ratio differentiae ex eo est quia quando conjuncti faciunt partes per concursum, & inter eos datur jus non decrescendi, res fuit à principio integra in solidum relicta puro collegatario, qui ideò merito integram rem habebit interim dum pendet conditio, qua adimpleta si concurrat conjunctus conditionalis portio à puro deficiat, non vero deficiat si conditio non adimpleatur,

nec conjunctus conditionalis concurrat, dict. *L. unica §. ubi autem vers. sin vero*: at vero quando faciunt partes ab initio, & inter eos datur jus accrescendi collegatarius à principio dimidiam partem tantum ex suo legato habet, alteram vero in eventu conditionis non ex suo legato, sed ex postfacto contingente jure accrescendi habere potest; unde nihil mirum si solam dimidiam partem ei ab initio legatam interim habeat; eo magis si quidem inter eos tentari potest, quod jus accrescendi contingere non possit, nec per illud speratur acquiri posse alteram dimidiam portionem ut *infra num. 11.* Atque ita satis vera videtur nostra hæc distinctio, & resolutio quæstionis; nec quidquam contra facit dict. *L. si domino, & dict. L. 2. ff. si pars hered. pet.* quæ videntur probare inter conjunctos re facientes partes per concursum non integrum, sed partem tantum pertinere: non enim agunt de specie nostræ quæstionis, nempe de vocatis pure; & conditionaliter, sed de pure vocatis adhuc tamen deliberantibus.

9 Et ex his non parum elegantem præstabis intelligentiam ad text. in *L. unica §. sin autem, vers. quod si Cod. cad. toll.* dum agit de vocato pure, & de vocato sub conditione, quem si intelligas, ut *infra illatione 23. vers. hoc eodem modo*, agere de conjunctis qui faciunt partes per concursum, & inter quos datur jus non decrescendi vocatus purus interim habeat integrum legatum, à quo decrescat portio per concursum conditionalis legatarii: si vero intelligas de conjunctis, qui faciunt partes ab initio inter quos datur jus accrescendi, habebit interim purus suam portionem tantum.

10 Et eodem modo ad textum in *L. liber homo §. Titius ex semisse ff. hered. inst.* ubi Celsus in hæc verba. *Titius ex semisse hæres esto, Seius ex quadranta hæres esto, si Titius in capitolium*

capitolium ascenderit ex alio quadrante hæres esto: antequam capitolium ascendat si pro hærede gerat ex semisse hæres erit; si capitolium ascendat ex quadrante hæres erit, nec erit ei necesse pro hærede gerere. Et ita in hoc textu vides Titium ex semisse, & Seium ex quadrante, utrumque pure vocatum: & iterum Titium ad alteram quadrantem sub conditione; quæ pendente, & interim dum Titius capitolium non ascendit si pro hærede se gerat quanvis ex semisse hæres sit, habebit interim duas de tribus partibus quadrantis conditionalis, alteram vero quadrantis conditionalis tertiam partem habebit interim Seius, à quo decrescet adimpleta conditione, ea autem deficiente non decrescet: ratio autem quare sic dividatur ex eo est, quia interim dum pendet conditio portio conditionalis reputatur quasi de ea dispositum non sit, & inter cohæredes pure vocatos dividitur secundum portiones hæreditatis *ut notas illatione 25. similitud. 6.*

Et huc aperte tendit *text. in §. si ita* scriptum infra eadem lege ubi Titius ex parte tertia, & Mævius ex altera parte tertia pure instituti sunt, Titius iterum sub conditione si intra tertias calendas navis ex Asia venerit ex reliqua parte hæres institutus est: videamus (inquit Celsus Jurisconsultus) ne Titius statim ex semisse hæres sit, nam duo hæredes instituti sunt: sed Titius aut ex semisse, aut ex besse, ita sextans utique erit in pendenti: etsi conditio extiterit ex besse hæres erit, si non extiterit ex semisse, & ille sextans Mævio accrescet, seu verius non decrescet. Itaque inter cohæredes istos puros quadrans conditionalis æqualiter in duobus sextantibus dividitur, & Titius habebit suum quadrantem portionis puræ, & unum sextantem portionis conditionalis & semper ex semisse hæres erit: sextans vero interim dum pendet conditio

penes Mævium erit in pendenti, etsi conditio extiterit, & intra calendas tertias navis ex Asia venerit pertinebit jure suæ institutionis ad Titium, cujus concursu decrescit à Mævio: si autem deficiat conditio non concurrat Titius, nec decrescit à Mævio: & hoc modo faciles veros, & nimie subtiles, & in auditos præstabis intellectus ad *text. in L. hæc scriptura §. cum eadem res ff. cond. & dem. & L. qui ex duabus 53. L. cum hæres §. fin. ff. de acquir. hæred. L. si quis ita ff. de hæred. inst. L. fin. Cod. inst. & subst. cum similibus* quatenus inter purum, & conditionalem ad hæreditatem vocatos cohæredes, seu substitutos, & collegatarios agunt de jure accrescendi, seu verius de jure non decrescendi, quod potius datur in hæreditatibus prout consideras *infra illatione 25. num. 3.* ut ita purus cohæres habeat etiam portionem conditionalem interim dum pendet conditio sub qua conditionalis conjunctus vocatus fuit.

II Hinc etiam potest tentari celebris differentia inter utrosque conjunctos, seu inter jus non decrescendi, & jus accrescendi: ut inter conjunctos facientes partes per concursum (inter quos viget jus non decrescendi) si unus pure, & alter sub conditione ad eandem rem jungantur inter eos potest dari jus non decrescendi, *dict. §. sed & quoties dict. vers. si mihi, dict. §. si conjunctim, vers. sed si*: at vero inter conjunctos facientes partes ab initio (inter quos aliàs viget jus accrescendi) si unus pure: & alter sub conditione ad eandem rem jungantur, inter eos non potest dari jus accrescendi: ratio differentia est quia in jure non decrescendi purus conjunctus interim dum pendet conditio habet integram rem, quæ ei insolidum legata fuit: etsi conditionalis conjunctus ob defectum conditionis seu ob repudiationem, quovis modo non concurrat, jam ejus por-

portio à puro conjuncto non decrefcit, & datur jus non decrefcendi: at vero in jure accrefcendi fi purus conjunctus concurrat habet tantum partem interim dum pendet conditio, quæ fi deficiat ceflat, nec datur jus accrefcendi, prout infra illatione 23. vers. patet. 5. & vers. patet. 6. & 7. Si autem adimpleatur conditio, & conditionalis jam nunc purus conjunctus repudiet, & ejus portio deficiet adhuc ceflat jus accrefcendi quod tantum datur in portione deficiente inter conjunctos facientes partes ab initio, quod non accidit inter purum, & conditionalem conjunctos, quia portio conditionalis videtur relicta non ab initio, sed ex post facto à tempore adimpletæ conditionis, cujus adimplementum in ultimis voluntatibus non trahitur retro, L. 1. §. servi, ff. ad syll. Insign. Barbof. in L. si constante in princip. num. 20. & §. fin. num. 4. ff.olut. matr. Et ita inter purum, & conditionalem conjunctos datur omnimoda temporum disjunctio, quæ non permittit partes fieri ab initio; & negat jus accrefcendi. L. 2. ff. quibus mod. ufusfruct. Gribald. de jur. accrefcend. regul. 55. Nec urget quod inter conjunctos portio à conjuncto repudiata retrahitur. L. proinde ff. reb. cred. L. quædam ff. de reb. dub. L. si miles ff. milit. test. L. 3. ff. de manumiff. vend. Et retro accreviffe videtur. L. si dominus 17. §. 1. L. Titio 34. cum duabus fequentibus ff. ad leg. Aquil. Respondetur enim quod hæc jura decidunt inter puros conjunctos, quorum alter post deliberationem repudiat portionem cujus repudiatio trahitur retro ad puræ difpofitionis tempus, quo portio jam debetur; & peti potest, quoque inter conjunctos fiunt partes ab initio: & ideò inter eos retrahitur, & datur jus accrefcendi.

12 Ex iis etiam alter satis elegans infertur intellectus ad dict. §. fin

autem, vers. quod si, ut quatenus inuit quod portio conditionalis accrefcat puro collegatario, procedat, & agat de jure non decrefcendi, non verò de jure accrefcendi, prout infra dicta illatione 23. num. 14. Siquidem illud non istud potest considerari inter collegatarios purum, & conditionalem: etfi agat de jure accrefcendi procedit casu quo conjunctus expresse aggravatus est, quia tunc magis ut substitutus, quam ut conjunctus acquirit portionem conditionalem quoquo modo deficientem, ut ibi dixi dict. num. 14. Et eodem modo intelligitur, & procedit per jus non decrefcendi. L. liber homo §. Titius ex semisse: & §. si ita scriptum ff. hæred. inst. L. hæc scriptura §. fin. ff. cond. & demonst. cum similibus quæ inter cohæredes purum, & conditionalem jus accrefcendi in hæreditate admittunt, dicunt enim (prout regulare est apud Jurisconsultos) jus accrefcendi pro jure non decrefcendi, quod viget in hæreditatibus.

13 Decet etiam apponere intellectum ad dict. L. qui patri, quæ procedit in hæreditatibus, & non proprie per accrefcendi, seu non decrefcendi jus: quod nec in hæreditatibus potest considerari in unomet solo hærede eodemque substituto, ut infra illatione 25. vers. consequitur 7. n. 41. sed quasi per jus accrefcendi, seu non decrefcendi procedere existimandum est ut sentit textus in fin. duabus personis fide consideratis in eodem subjecto Titio quando testator sibi hæredem facit Titium in dimidia hæreditate, & in alia dimidia impuberem filium, cui pupillariter substituit eundem Titium, qui nec ejus hæres acceptata patris hæreditate non poterit portionem pupilli in pubertate decedentis prætermittere: sed ex substitutione invitus, & necessario pupillo quoque hæres erit, & acquirit hæreditatem pupilli ex substitutione, &

necessario, seu invitus ad id tenetur quasi jure accrescendi; ratio potest tentari ex eo esse quia sicut paternum, & filii impuberis testamentum pro uno habentur, etiam de jure prætorio, & quoad solemnitates, validitatem, & acceptationem hæreditatis; ita etiam quoad iudicium, & dispositionem patris pro una, & eadem paterna, & pupillaris reputatur hæreditas §. igitur, *inst. pupill. subst. L. quæsitum, vers. nam qui ff. de acquir. hæred. Vaconius eleganter declarat.* 158. Cujus unitas non potest diverso jure censeri, & nequaquam dividi potest, nec pro parte repudiari, sed integraliter acceptari, vel repudiari debet. *L. 1. & 2. L. cum hæres 52. §. qui ex parte, & L. sequenti in principio, & §. 1 ff. acquir. hæred.* qui enim scit, aut scire potuit conditionem substitutionis pupillaris adimpleri posse, & necessario acceptare teneri, ea conditione paternam portionem adire videtur. *L. si duo 38. L. si solus 79. L. pen. ff. acquir. hæred.* nam, & hoc proprium est juris accrescendi, seu non decrescendi in hæreditatibus ut saltem causative necessario, & præcisè obliget, & invito accrescat: & quanvis ab initio ante additionem suæ portionis causative tantum obliget, & in potestate sit cohæredis repudiare, & non acceptare suam portionem, & hoc modo à pupillari seu accrescente necessario portione, & ab integra hæreditate liberari: & in ejus sit electione vel integram acceptare, vel integram repudiare hæreditatem: attamen ex post facto sua acceptata portione necessario præcisè, & invitus pupillaris, & cæteræ hæreditatis portiones deficientes ei accrescunt ipso jure nec nova additio sit necessaria, sed semel addiisse sufficiat, *ut infra illatione 25. num. 8.* Et huc tendit id quod *Bart. ubi supra* sine ratione decidit quod de testamento patris ad testamentum im-

puberis datur jus accrescendi, quando est unitum cum substitutione pupillari: & idem est hæres, & substitutus; *cum aliis Brugri à Sole verb. jus accrescendi, & notas supra illatione 17. vers. intellige 2. in fin.* Hæc autem ratio ad hoc ut teneatur portionem ex substitutione, & testamento pupillari necessario acceptare acceptata portione paterni testamenti: at verò ad hoc ut non possit acceptare pupillarem portionem repudiata paterna ex eo procedit quia nec valet filii impuberis testamentum, seu pupillaris substitutio nisi patris addita fuerit hæreditas. *L. sed si plures §. si ex asse, cum similibus ff. vulg. & hæc ratione intelligi debet. L. quæsitum, vers. nam qui ff. acquir. hæred.*

14 Illa tamen erit notabilis declaratio *ad dict. L. qui patri*, quòd adeò Titius iste substitutus pupillo quoque necessario hæres erit, ut si iste pupillus aliunde alia bona adventitia ultra paterna acquirat, & propriam habeat hæreditatem, quæ cum patris hæreditate per additionem juncta hæreditas cæpit esse pupilli, non poterit substitutus separare hæreditates, seu bona, ut patris tantum necessario habeat, filii non habeat bona: sed absolutè necessario utriusque debet hæreditatem habere, juncta enim pupilli hæreditas cæpit esse, nempe de bonis patris, & de bonis ipsius pupilli. *L. sed si plures §. filio, & §. ad substitutos, ff. vulg.* atque ita neque utriusque hæreditatem, seu bona repudiare poterit. Nec quidquam dubium facit *dict. §. filio*, quatenus non absolute, necessario cogit acceptare utriusque hæreditatem, sed causativè tantum præmissa electione, ut aut utriusque habeat hæreditatem, aut neutrius: procedit enim quando pupillus à patre in asse integra institutus est, & ei datus pupillariter substitutus, qui patri hæres non extitit, quo casu si pupillus iste acquirat aliunde

unde alia bona adventitia, quæ cum patris hæreditate per ejus additionem junctâ hæreditas capiti esse, quanvis substitutus non possit separare hæreditates, non tamen absolute necessario tenetur eas acceptare, sed causativè tantum præmissa electione, aut utriusque junctam hæreditatem habere debet, aut neutrius. Et ita etiam procedit *textus in dict. L. sed si plures §. si ex asse, vers. ad substitutos: idque ex reg. L. 1. & 2. & L. si quis filium §. fin. ff. acquir. hæred.* At vero *in dict. L. qui patri substitutus* iste pupillaris, etiam patri pupilli cohæres extitit, & ejus hæreditatem acceptavit, & ideo necessario tenetur hæreditatem pupilli ex propriis, & patris bonis junctam ex substitutione addere, nec eam unitam, & individuum hæreditatis naturam separare poterit: & hoc modo procedit, & intelligi debet. *L. quidam elogio Cod. de jure deliber. cum iis, quæ Bart. ibi n. 3.*

15. Adverte tamen hæc non procedere quando bona patris, & filii instituti jure sinitatis junctâ hæreditas capiti esse: & sublato sinitatis effectu per beneficium divisionis à prætore imploratum dividuntur *juxta textum qui sic vere intelligitur in L. si filius qui patri ff. vulg. ubi pater instituit impuberem*, qui bona adventitia habebat, eique fratrem puberem pupillariter substituit, decessit pater, & deinde decessit impubes filius, neque addita, neque repudiata hæreditate patris, quo casu ob sinitatem junctâ hæreditas capiti esse bonorum patris, & filii impuberis adventitiorum: excelsi ingenii *Papinianus* respondit filium puberem posse bona hæreditatis dividere, etsi bona patris, & ejus hæreditatem ex institutione ei debitam recuset, at vero impuberis fratris adventitia, & fraternam ex substitutione retinere malit: audiri debet: justius enim (*Papinianus* inquit) præ-

torem faciendum existime si fratri concesserit bonorum patris separationem, quam inter patris bona, & impuberis bona adventitia fieri ex beneficio prætoris tollendo nempe sinitatis effectus, aperte ostendit *Jurisconsultus*: & patet secundum verum intellectum, *quem ibi refert Jason. & tenet Paul. Castrensis. & Aret. ibi Vacanius declarat. III. col. pen.*

16. Et ita eodem prætoris beneficio facile etiam procedit *textus in L. qui se patris Cod. unde liber. quem Bart. & Paul. ibi difficiliorem omnibus aliis in codice scriptis*, & horribilem videri non solum scholaribus, sed etiam Doctoribus dicunt: cujus verba ab Imperat. *Constantino* relata sunt. *Si avus habens facultates non mediocres moriatur intestatus relicto filio, & nepote ex eo: deinde filius obierit superstitite ejus filio, hoc est avi nepote, qui videns hæreditatem avi lucrosam, paternam vero damnosam, negabat se patris sui hæredem: volebat tamen avitam amplecti hæreditatem: respondit Imperator à nepote jure civili id minime fieri posse, maxime si est emancipatus; jure autem prætorio poterit id effici.* At (omissis ambagibus Doctorum) pro nunc verus, & facilis intellectus videtur, ut quanvis nepos jure civili non possit has patris, & avi hæreditates dividere, ex eo quia morte avi statim in patrem jure sinitatis ipso jure necessario dominium bonorum avi continuatum est. *L. in suis, ff. liber. & posth.* Et avi hæreditas jure sinitatis insimul cum filii bonis junctâ hæreditas capiti esse. *L. sed si plures §. filio ff. vulg.* quam nepos mortuo patre nequaquam de jure civili una acceptata, & altera repudiata dividere, seu separare potest. *L. 1. & 2. ff. acquir. hæred. L. quidam elogio Cod. jur. deliber.* de jure tamen prætorio beneficio abstentionis (de quo *infra illation. 25. vers. secundo potest exemplificari*)

plificari) dividere, seu separari implorabit nepos: prætor enim ex æquitate suadente facile tollit effectus suittatis inductæ à jure civili super quo temperando disponit. Distingue tamen eleganter cum *Marcello in L. quesitum 40. ff. acquir. hered.* multum interesse utrum ex asse filius fuerit institutus patris testamento, an ex parte, ut si ex parte potuerit sine metu remota patris successione impuberis hæreditatem amplecti: nempe hoc prætoris beneficium divisionis: non enim in parte cohæres judicium paternis oppugnat si paternam successionem removeat, quia tenet in cohærede paternum testamentum: & à consequenti tenet pupillaris substitutio, & ab ea hæreditate quidquam consequi potest ex substitutione: attamen hæres ex asse si removeat paternam successionem, oppugnat judicium paternis, invalidatur enim paternum testamentum, & à consequenti substitutio pupillaris, quæ non valet, nisi patris addita fuerit hæreditas. *L. sed si plures §. si ex asse ff. vulg.* Et ita non debet ab eadem hæreditate quidquam consequi ex substitutione: atque idè *in dict. L. si filius qui patri*, aperte inuit *Papinianus*, quod quanvis prætor juste faceret hanc divisionem, quando filius ex asse in testamento patris fuerit institutus, ea præsertim ratione, quia si filius in asse institutus beneficio prætoris se abstineat ab hæreditate patris, & remotis, seu invalidatis ea de causa secundis tabulis, nempe substitutionem pupillarem fratris; ejus fratris hæreditatem ab intestato legitimam haberet: attamen justius (inquit *Papinianus*) prætorem facturum existimo si fratri separationem bonorum patris concesserit, quando filius in parte tantum in testamento patris fuerit institutus.

17 Et nunc denique percipies verum intellectum, & facile respon-

sum ad jura *in dict. L. sed si plures §. filio L. quidam elogio, Cod. jur. deliber. & L. qui patri, ff. acquir. hered.* in quibus hæres testatori, & impuberi, utriusque hæreditatem, aut neutrius habere debet: nec ei beneficium divisionis à prætore conceditur, nam *dict. §. filio, & dict. L. quidam*, agunt de extraneo substituto, in quo cessat naturalis æquitas, qua motus prætor tollendo suittatis effectus concedit beneficium divisionis: vel secundo agunt de instituto filio, qui patri hæres existit acceptando, & imiscendo se hæreditati paternæ, ita ut patris, & filii non jure suittatis, sed per imiscionem, seu acceptationem juncta hæreditas caput esse: & *dict. L. qui patri agit de filio*, qui patri hæres existit, & ejus hæreditatem adiit, & acceptavit: sicut etiam *in dict. L. quidam*, extraneus hæreditatem adiit, in quibus terminis non datur abstentio in suis hæredibus, prout *infra illatione 25. vers. secundo potest exemplificari*: & cessat æquitas beneficii diviso-rii, & abstentionis concedendæ: qui enim scit, aut scire potuit conditionem pupillaris adimpleri posse, & necessario teneri acceptare, ea conditione adire videtur, nec in prætorio jure scienti, & consentienti subveniendum est.

18 Ex dictis revertendo unde degressi sumus jam patet, quod *in d. vers. sed si*, datur jus non decrescendi inter collegatarios de testamento paterno ad pupillare, sicut *in dict. L. qui patri*, & quod inter hæc jura nulla datur repugnantia. Si autem magis placeat *in dict. vers. sed si*, juxta literam negativam totum contrarium probari quod de testamento paterno ad pupillare tamquam inter diversorum testamenta conjuncti re non faciant partem per concursum, nec inter eos detur jus non decrescendi in legatis, necessario etiam tenendum est, cum *dict. gloss. verb. partem, & cum Bart. dict.*

dict. num. 1. quod interim dum pendet conditio substitutionis pupillaris suam tantum partem habeat is, cui in suo testamento legavit, nec in idem insimul, eodem tempore, & jure concurrant: & adhuc non pugnat *dict. L. qui patri*, procedit enim in hæreditatibus, nec proprie per jus accrescendi, seu non decrescendi, sed hæres patris acquirit ex substitutione hæreditatem pupilli; & quasi jure accrescendi, seu non decrescendi invitus, & præcisè ad id necessariò teneri existimandum est.

S U M M A R I A.

- I **P**ortio deficiens inter executores testamenti utrum accrescat alteri.
- I *Portio diminuitur ubi etiam diminuitur onus sicut & augetur ubi augetur onus.*
- 2 *Portio relicta tutoribus sub conditione si rationes reddiderint si deficiat utrum accrescat.*
- 2 *Portio deficiens ob defectum conditionis non accrescit.*
- 2 *Portio etiam à principio invalida inter collective vocatos deficiens accrescit.*
- 2 *Jus non decrescendi datur etiam in portione invalida, & relicta sub conditione quæ deficit.*

I **I**nfertur 18. resolutio quæstionis de qua celebris *Valasc. cons. 46. tom. 1.* utrum quando testator nominavit quosdam ad executionem sui testamenti, & pro labore exequendi ea, quæ justa sunt fieri relinquit eis simul, & conjunctim centum millia: quidam ex iis mortuus est, vel noluit acceptare: & ita pro ejus portione defecit legatum: quæsitum fuit quid juris. Respondidit *Insign. & alias doctissimus, & maxime collendus Valasc.* portionem deficientem accrescere aliis executoribus vo-

lentibus, per text. in *L. unica §. ubi autem legatarii, ibi cum vero quidam voluerint, quidam noluerint, volentibus solummodo id totum accedere Cod. cad. toll.* quod ita per illum textum resolvit post *Bart. Bertach. in verb. executor testamenti vers. executoribus num. 8. post Angelum Iason. in L. unica num. 45. Cod. quando non pet. part. Alc. in L. reconjuncti, num. 57. in fin. ff. leg. 3. Capel. Tholoj. 293 incipit item dati, refert Baeça de decima tut. cap. 11. n. 37.* quia sicut diminuto onere diminuitur portio. *L. Seio amico fidelissimo annuis legat.* ita etiam aucto onere executorum debet augeri portio, *auth. ut judices sine quo quo suffragio §. illud, col. 2.* Vera tamen ratio decidendæ consultæ quæstionis venit ex nostris regulis, ut videlicet si legatum executoribus sit ita conjunctim ut faciant partes ab initio inter quos viget jus accrescendi, si relictum à principio validum fuit, & tenuit in persona executoris conjuncti, qui postea decedat, seu spernat semper ejus portio accrescit conjunctis; at vero si ejus portio seu dispositio sit à principio invalida: & pro non scripta non accrescit, accrescit autem si ve validum, si ve invalidum si ita relictum sit ut faciant partes per concurrentum, inter quos viget non decrescendi.

2 Quid autem in secundo casu consultationis quando tutoribus conjunctim relictum fuit legatum sub conditione si ratione tutelæ reddiderint: in qua quæstione resolvit *Bald. in L. si plures, n. 17. Cod. hæred. inst. quem refert, & sequitur insign. Valascus* quod integrum legatum debetur reddentibus rationes: & eisdem accrescat portio tutoris qui noluit rationes reddere: ita etiam *Baeça dict. n. 37.* quod aperte est contra textum in *L. Julianus Paulus 80. ff. cond. & dem. ubi legata fuerunt decem Stichis, & Contubernali sub conditione imposi-*

ta in persona Stichus quod redderet rationes, quas cum Stichus non redderet, defecit conditio, & ideo ejus portio non accrescit contubernali; *probat etiam L. fin. §. Seio ff. leg. 2. L. in testamento 31. ff. cond. & demost. L. unic. §. sin autem vers. quod si, juxta ejus verum intellectum*: ex quibus juribus regula est quod portio conditionalis deficiens ob defectum conditionis non accrescit alteri conjuncto, ex eo quia defecta conditione remanet dispositio, & portio pro non scripta, & invalida à principio ac si nunquam de ea dispositum esset. *L. cedere diem ff. verb. significat. L. necessario vers. quod si ff. periculo, & quomodo, & in portionibus à principio invalidis, & pro non scriptis non datur jus accrescendi juxta nostram regulam, & infra illatione 23. num. 51.* Sed potest salvari Baldi resolutio, & tanti *Jurisconsulti Valaschi* responsum quando tutoribus, seu executoribus collective conjunctis legatum est verbi gratia tutoribus mei filii centum do, lego sub conditione si tutelæ rationes reddiderint: tunc enim juxta naturam collectivi legatum est uni corpori, et si aliquis deficiat, seu non concurrat in cæteris remanet corpus quoddam non secus, quam si omnes superstites essent, *notasti supra illatione 7.* ubi non immerito tentasti quod inter collective conjunctos non potest considerari portio deficiens, nec dari jus accrescendi, sed potius jus non decrescendi, & quicumque de taliter conjunctis concurrat integrum legatum consequetur. Vel secundo potest procedere quando tutoribus disjunctis verbis eadem res legatur, verbi gratia Seio tutori mei filii fundum Tusculanum do, lego si rationes reddiderit. Sempronio tutori mei filii fundum Tusculanum do, lego si rationes reddiderit, inter quos Seium, & Sempronium cum sint reconjuncti, & faciant partes per concursum datur jus

non decrescendi, vel tertio potest procedere quando tutoribus re, & insimul verbis conjunctis, legatur aliquod jus in quo conjuncti re, & insimul verbis faciant partes per concursum, & datur jus non decrescendi: & in his casibus sive veniant quia eisdem collectivis, tamquam uni corpori, & cuicumque superstiti reddenti rationes censetur legatum; sive quia veniunt per jus non decrescendi non requiritur validitas in portione seu dispositione ejus tutoris, qui noluit reddere rationes, nec requiritur ad implementum conditionis, ad hoc ut accrescat, sufficit enim quoquo modo alter de tutoribus non concurrat, ut ejus portio alteris accrescat, seu potius non decrescat; hæc enim est toties repetita differentia inter jus accrescendi, & jus non decrescendi, ut in illo requiratur validitas in dispositione antea retro ad hoc ut portio accrescat: at vero in jure non decrescendi non requiratur validitas, & sufficiat quoquo modo alter collegatarius non concurrat ad legatum ut ejus portio ab altero non decrescat, *notasti supra differentia 2. in præludiis.*

S U M M A R I A.

- 1 **I**ntellektus *L. si tibi 10. ff. leg. 3.*
- 2 **R**elativum (qui) adjunctum futuro demonstrat, & aliquando inducit conditionem.
- 2 **C**onditio imposta in uno conjuncto non censetur repetita in altero conjuncto in dubio.
- 4 **R**elativum (qui) adjunctum verbo futuri (qui meus erit) utrum inducat conditionem, & quando demonstrationem?
- 4 **C**onditio præsertim tacita si adjiciatur ad actus executionem non facit illum conditionalem.
- 5 **S**ummarium dict. *L. si tibi, qualiter ponendum sit?*

1 **I**Nfertur 19. *intellectus ad difficilem textum in L. si tibi 10. ff. leg. 3. ubi Valens. in hæc verba. Si tibi & ei, qui ex tribus liberis meis in funus meum venerit centum aureos legavero non minuetur in tua persona legatum si nemo veniat.* Iste textus est maxime difficilis in verbis illis, *Non minuetur in tua persona legatum*; gloss. verb. non minuetur duos præstat intellectus. Primus est quod textus intelligatur, & non minuatur legatum in solis quinquaginta: & præsupponit quod in isto textu non fuit quæstio de aliis quinquaginta, nec de jure accrescendi, sed ex eo quia in eo dabatur relativum (*qui*) adjunctum verbo futuri temporis, *ibi qui in funus meum venerit*, cujus natura inducit conditionem. *L. Stichum 6. ubi Duar. ff. leg. 1. L. nuper. 86. ff. leg. 3. L. si in testamento ff. cond. inst. L. scribit. §. fin. ff. aur. & arg. leg. Cujat. lib. 2. observat. cap. pen. à princip.* Et quia hæc conditio imposita erat in altero conjunctorum per copulam (&) poteratque referri ad utrunque conjunctum collegatarium prout censetur repetita in *L. mulieri*, & in *L. testamento ff. cond. & demonstr.* quasi diceret *relinquo centum tibi, & ei, qui in funus meum venerit sub conditione si venerit in funus*, ut ita non solum quinquaginta pro parte non adimplentis conditionem, sed etiam alia quinquaginta pro parte alterius conjuncti minui videbantur defecta conditione, *ut gloss. fin. post princip. in dict. L. mulieri.* Ideò facta fuit consultatio, quia tamen relativum (*qui*) adjunctum futuro etiam demonstrat *dict. L. nuper. §. plane dict. §. fin. dict. L. Stichum*, & *ibi gloss. verb. magis, quæ communiter recipitur ex Ripa ibi n. 29. Duar. col. 2.* & in specie istius textus demonstravit personam in qua imponebatur conditio, nec fuit imposita in

persona alterius conjuncti, cujus dispositio ad sui validitatem non requirebat implementum conditionis, quod scilicet veniret in funus, ideò Valens respondit non minuetur in tua persona legatum si nemo veniat, quasi dicat debetur tibi tua portio licet alter conjunctus non adimpleat conditionem: ratio decidendi ex eo venit, quia conditio imposita in persona unius conjuncti in dubio non censetur repetita in persona alterius, *L. fin. §. Seio ubi gloss. fin. ff. leg. 2.* Et patet hæc mens glossæ ex eo quia ad id refert *L. pen. Cod. cond. inst. & dict. §. Seio, cujus ratione decidit ad hunc textum.*

2 Nec est multum dissonans iste intellectus, & quod in textu non sit quæstio de jure accrescendi, quia si verum est quod in hoc textu adfuit conditio sub qua unus de conjunctis fuit vocatus ea deficiente remanet dispositio, juxta naturam conditionis acsi non essent conjuncti, & portio nunquam fuisset legata invalida à principio, & pro non scripta, quæ juxta nostram regulam non accrescit, sed remanet penes eum à quo derelicta est: atque ideò merito dicit glossæ quod in isto textu non agitur de jure accrescendi: nec facit dubium verborum generalitas, *ibi non minuitur legatum*; quæ videntur comprehendere integra centum, quæ legata fuerunt: quia restringuntur per verbum *in tua persona*, quasi dicat in tua portione: & juxta hunc intellectum, & ejus casum non bene compatitur sumarium *Bartoli* ad hunc textum, sed debet sumari: ex defectu conditionis impositæ in persona unius conjuncti non minuitur legatum in persona alterius.

3 Secundus intellectus glossæ est, quod illa verba debent intelligi in integra centum, ut ita conjuncto integra centum, seu integrum legatum debeat: sed reprobat illico

glossæ ex eo quia in hoc textu fuerunt conjuncti re, & insimul verbis, inter quos non viget jus non decrescendi, quod requirit disjunctos verbis, & conjunctos re: & ex hac ratione præsupponit glossa in hoc textu dari jus accrescendi, & videtur pugnare cum primo intellectu in quo præsupponit non dari jus accrescendi, nam si fatetur in hoc textu esse conjunctos re, & verbis, & inter eos non dari jus non decrescendi, sed jus accrescendi, quare ergo in primo intellectu intelligit textum agere de solis quinquaginta præsupponendo non agi de jure accrescendi: nec ullum dicit verbum de alia portione legati an accrescat, vel non accrescat, nec quare non detur in ea jus accrescendi? Hunc tamen secundum intellectum probant *Bart & Alber.* ex eo quia reputant quod conjuncti re, & insimul verbis faciant partes per concursum, & quod inter eos detur jus non decrescendi: quod non adedè verum est quin potius verius sit (saltem ratione conjunctionis remota natura rei) quod faciant partes ab initio, & inter eos detur jus accrescendi, ut notasti in præludiis *differentia 1.* & in hoc etiam intellectu non estat *Bartoli* summarium, nam si tenet quod inter istos conjunctos re, & insimul verbis datur jus non decrescendi per quod quisquis concurrat integrum legatum consequetur, minus bene ponit summarium quod alter nihilominus habebit partem legati sui, cum imò potius integrum legatum consequi deberet.

4 Omisissis ergo iis ad verum intellectum hujus textus debes advertere quod quanvis foret maxime controversum inter primævos Jurisconsultos utrum relativum quis vel qui adjunctum his verbis (*qui meus erit*) inducat conditionem, an demonstrationem; & eo jure uterentur contra *Labeonis* sententiam, ut conditionem

importaret. *L. nuper. 83. §. plane ff. leg. 3.* attamen quando adjungitur futuro, & corpori certo verbi gratia *Stichum*, qui meus erit cum moriar do, lego, importat conditionem. *L. servi §. 1. L. Stichum 6. ff. leg. 2. L. 2. ff. cond. inst. dict. §. plane*: quando vero adjungitur corpori incerto verbi gratia lego servum qui meus erit cum moriar, vel lego aurum quod uxoris causa paratum erit: resultat demonstratio de futuro, cum non aliunde de re legata constat, quam ex ea adjunctione: & minus principaliter resultat conditionem ad executionem actus. *L. scribit §. fin. ff. aur. & arg. leg. L. commodissime ff. liber. & posth. ubi Bart. Jason. & Alex post quos & alios Valascus de jur. emphyt. quest. 50. num. 19.* Et ista demonstratio vice nominis fungitur. *L. si nominatim 34. ff. cond. & dem. dict. §. fin.* & in hoc textu fuit adjunctum relativum verbo futuri cum corpore incerto, *ibi & ei qui ex tribus liberis meis in funus meum venerit*, ita ut primo & principaliter contineat demonstrationem, & minus principaliter conditionem ad executionem actus, per quam venit certificanda demonstratio *dict. L. Stichum in fin.* & quanvis demonstratio non certificetur per non adventum filii in funus, non ideò definit valere dispositio: quanvis enim defectus demonstrationis, seu minus principalis conditionis, quæ tantum tendit ad executionem actus extinguat legatum acsi nihil legatum esset, attamen non vere potest dici, quod deficiat dispositio, sed tantum deficere ejus implementum, seu executionem: ea enim est natura, seu vis conditionis præsertim tacitæ, ut si adjiciatur ad actus executionem, non faciat illum conditionalem, ut docet *insign. Barbof. L. si constante §. 1. n. 16. ff. solut. matrim* & cum in hoc nostro textu relativum primo, & principaliter inducat demonstrationem, & mi-

& minus principaliter tacitam conditionem ad executionem actus, etiam si deficiat tale implementum per non adventum filii ad funus, nec certificetur persona in qua impleatur legatum, remanet substantia dispositionis valida à principio, prout ex tunc à tempore conditi testamenti: & ideò necessario in ea datur jus accrescendi juxta nostras regulas; & hoc modo facile procedit dict. *L. si tibi*, & integrum legatum debetur conjuncto, nec in ejus persona minuitur legatum si nemo venerit.

5 Potest etiam tentari verissimus intellectus qui modo occurrit nempe in specie hujus textu quæsitum fuit à Jurisconsulto utrum locus esset juri accrescendi, & portio deficiens accresceret si nemo veniat: ratio dubitandi ex eo erat quia primo cortice legatum relictum ei qui ex tribus liberis meis in funus meum venerit videbatur relictum personæ incertæ, quod erat olim nullum §. *in certis inst. legat.* qua data nullitate portio non erat deficiens, nec accrescebat juxta nostras regulas. Sed Jurisconsultus respondit dari jus accrescendi, & non minui integrum legatum in persona conjuncti, ex eo quia legatum fuit personæ incertæ de certis, quod validum est §. *sub certa inst. deleg.* qua data validitate portio dicitur deficiens, & in ea datur jus accrescendi; & ita patet verus intellectus, veraque ratio dubitandi, & decidendi, quare detur in hoc textu jus accrescendi, & quam erroneum sit summarium *Bartoli* quod nullo modo compatitur: sed debet reponi vel retento vero intellectu: inter conjunctos datur jus accrescendi etiam si in persona unius deficiat implementum, & executio dispositionis; vel retento secundo verissimo intellectu debet reponi portio inter conjunctos relictæ personæ incertæ de certis si deficiat accrescit conjuncto.

S U M M A R I A.

- I** *J*us accrescendi utrum detur in portionibus relictis personis incertis.
- 1 *I*ncertis personis de jure digestorum nec legari, nec fideicommitti poterat.
- 1 *I*ncerta persona qualis dicatur.
- 1 *I*ncertæ personæ de certis olim valide legatur, & fideicommittitur.
- 2 *I*ncertis personis hodie valide legatur, & valide fideicommittitur.
- 2 *I*ntellectus *L. uter. 23. L. qui ex fratribus 24. ff. cond. inst. & ad alia jura in quibus valet dispositio collata ad incertos de certis.*
- 3 *P*ortio relictæ personæ omnino incertæ de jure digestorum non valet, nec accrescit.
- 3 *P*ortio relictæ incerto de certis si deficiat ob defectum futuri eventus accrescit.
- 4 *L*egatum relictum personæ incertæ de certis valet etiam si non verificetur futurus eventus sub quo venit certificanda persona.
- 4 *L*egatum à principio validum non debet in irritum revocari propter defectum futuri eventus, qui tendit ad executionem.
- 5 *I*ntellectus *L. si tibi ff. leg. 3.*

Infertur 20. resolutio principalis quæstionis utrum portiones relictæ incertis personis si deficiant accrescant. In qua quæstione facienda est temporum distinctio, quia tamen Doctores hanc in certam materiam varie, & incerte admodum tractavere, nec inter eos ad nostrum jus accrescendi nec facilem, nec certam possumus desumere resolutionem: ideò advertendum est ad duo de se nota principia, quibus tota illa incerta materia certa reditur, & facilis decisionis. Alterum generale in scientia theoricâ nempe olim de ju-

re digestorum incertæ personæ nec legari, nec fideicommitti poterat. §. *incertis inst. delegat. Ulpian. in suis fragm. inst. tit. 24. delegat.* ratio ex eo est quia incerta persona non recte instituitur. *L. quoties §. si quis ff. hæred. inst.* & solum validè legatur ei cum quo testamenti factio est, §. *legari inst. delegat.* Alterum specificum in scientia practica quod videtur in certa persona, quam testator animo suo incerta opinione subjicit, id est cum nullis certis terminis mens, & cogitatio testatoris circumscripta est, & quæ tamquam in infinito atque immenso vagatur, verbi gratia quicumque, filio meo filiam tuam in matrimonio collocaverit, ei homini tot milia dato: *ita Justinian. in dict. §. incertis, ubi Hotom. refert, & Ulpian. dicto titul. 24. Tholoj. de syntagn. lib. 42. cap. 33. num. 7. D. Pichard. in d. §. incertis.* Ex iis duobus de se notis principiis facta maiori, & minori recte sequitur quando de jure digestorum legatum, seu fideicommissum incertæ personæ relictum non valeret: & quando certæ personæ valide legatur: ea enim e contra dicitur certa persona, quæ scilicet est intra terminos, & numerum eorum, quos testator novit: verbi gratia, qui è cognatis meis filiam meam uxorem ducet, qui ex novem collegiis proxime præturam petet, qui ex liberis meis ad funus meum primus venerit, ei hæres meus centum dato, quæ dicitur proprie persona incerta de certis, cui etiam de jure digestorum valide legabatur. §. *sub certa, inst. delegat. Ulpian. in fragm. & Hotom. etiam ubi supra.*

2 Ex dictis consequitur intellectus ad textum, in *L. uter ex fratribus 23 cum L. seq. ff. cond. inst. L. 3. §. hoc amplius ff. leg. præst. L. si servus legatus 111. §. hujusmodi. L. legato generali 37 §. 1. ff. leg. 1. L. cum quidam 24. ff. leg. 2. L. quidam*

6. L. si quis ita 15. L. utrum, & §. cum quidam L. si ita fueris 11. L. si quis de pluribus. L. quem heredi ff. reb. dub. L. qui plures 18. ff. de usufruct. legat. L. quoties 9. §. si quis ita dixerit ff. hæred. inst. L. 2. §. si quis ita ff. bon. poss. secundum tab. §. sub certa, inst. delegat. Et ad similia jura, in quibus dispositio collata ad incertum de certis valet, ut scilicet procedant ex eo quia in eorum specie non dabatur persona incerta, quam testator animo suo incerta opinione subjiciebat, & quæ nullis certis terminis circumscripta esset, eo modo quo supra diffinimus personam incertam: imò datur persona certa intra terminos, & numerum eorum quos testator noverat, qui valide institui poterant *dict. L. quoties §. si quis ita,* & idè ei personæ etiam de jure digestorum valide legari poterat: at vero *d. §. incertis* cum similibus procedit in persona incerta nullis terminis circumscripta. *Bart. dict. L. quidam relegatus numer. 1.* Hodie vero sublata prædicta differentia tam incertis omnino, quam certis personis valide legari potest, §. *sed nec inst. delegat.* & hæc de iis in hoc loco dixisse sufficiat aliis consulto omissis non enim omnia etiam de se bona ubique bona: nec omnia de se dicenda ubique dicenda.

3 Et deveniendo ad nostram illationem facta maiori de nostra principali secunda regula, & minori de consequentia facta *supra n. 1.* legitime inferitur quod de jure digestorum si portio vacat ex eo quia legatum fuit personæ omnino incertæ, & nullis terminis circumscriptæ, cum tunc sit invalida à principio dispositio, nec detur validitas antea retro, nec dicatur deficiens non accrescit conjuncto, at vero si deficiat ex eo quia legatum fuit personæ incertæ de certis intra terminos à testatore notos circumscriptæ, & deficiat, vel quia non fuit certi-

certificata ex defectu futuri eventus, vel simili calu, vel quia si fuit certificata repudiavit ita ut detur à principio validitas, & sit deficiens merito accrescet conjuncto.

4 Nec urget opinio illorum qui tenent de jure digestorum, & de jure codicis ad hoc ut valeat legatum relictum personæ incertæ de certis requiri quod verificetur futurus eventus sub quo venit certificanda incerta persona, non enim id ulla lege probatur imò veritas est in contrarium, cum Bart. in dict. *L. quidam*, num. 1. ff. reb. dub. sentit Porcus in dict. §. incertis, num. 32. ubi Cantiuncula in principio Angel. Aret. n. 2. Platea n. 72. inst. delegat. & suadet ex dict. *L. cum quidam* 24. vers. idem aut *L. si quis Titio* 17. §. 1. ff. leg. 2. *L. si quis ita* 16. ff. test. tutel. & alia jura quæ refert gloss. verb. omnibus in dict. *L. si quis ita*, in quibus datur dispositio in incerto de certis, cujus futurus eventus non certificatur, & nihilominus dispositio tenet, nam legatum quod semel constitit non debet in irritum revocari propter defectum futuri eventus qui tantum ad ejus executionem, & implementum requiritur, non enim placuit sententia existimantium extinctum esse legatum, quia in eam causam pervenerit, à qua incipere non potest. §. ex contrario inst. delegat. nec defectus eorum, quæ ad executionem, seu implementum requiruntur alterant, seu vitiant substantiam rei, ut latissime, & eleganter P. Barb. in *L. si constante* §. 1. n. 15. & seq. & in *L. quæ dotis* n. 118. ff. de solut. matrim. Nec contrarium suadet textus in *L. si ita fuerit*, vers. item si, ibi, & verius est in his omnibus, & legata, & libertates impediri ff. de rebus dub. & in *L. qui plures*, ibi, legatum habitationis perfectum esse non videri ff. usufruct. leg. quibus locis satis patet quod futurus eventus sub quo

venit certificanda persona incerta de certis pertinet ad implementum, & executionem legati; & tamen ejus defectus tantum impedit, & imperfectam facit dispositionem, prout ex nunc à tempore quo non venit ejus implementum, nec persona certificata est; non vero prout ex tunc à tempore testamenti, in quo testator disposuit jure permittente, & valide, quæ validitas sufficit ad hoc ut portio dicatur deficiens, & accrescat, ut aperitissime probatur in *L. si tibi* ff. leg. 3. juxta ejus verum intellectum de quo infra n. 5. ubi in portione relicta incerto de certis non certificato datur jus accrescendi, quod præsupponit validitatem dispositionis antea retro, non enim accresceret si defectus implementi, seu futuri eventus vitiaret dispositionem prout ex tunc à tempore testamenti.

5 Venit etiam confirmandus verus intellectus quem supra illatione antecedenti præstitimus ad dict. *L. si tibi* ff. leg. 3. ut scilicet procedat ex eo quia ibi quæsitum fuit à Jurisconsulto utrum locus esset juri accrescendi, & integra centum deberentur conjuncto, quando portio deficiebat in legato relicto incerto de certis, qui veniebat certificandus per adventum filii ad funus? & respondit Jurisconsultus integra centum deberi, & dari jus accrescendi: quia scilicet in specie illius textus non erat legatum relictum incertæ omnino personæ nullis terminis circumscriptæ, & ea ratione invalidum: sed erat relictum personæ certæ, nempe incertæ de certis, intra notos testatori terminos trium liberorum circumscriptæ, cui etiam de jure digestorum valide legabatur, qua data validate, merito portio deficiens in persona ejus, qui ex tribus liberis in funus non venit, accrescit conjuncto, in cujus persona non minuetur legatum, & iste est verus, & facilis textus intellectus.

At

At denique de jure hodierno etiam in specie dict. §. *incertis inst. delegat.* & similium si portio relicta personæ omnino incertæ, & nullis terminis circumscriptæ deficiat, & habeat conjunctum eidem accrescit: si quidem hodie sublata illa digestorum antiquitate etiam personæ omnino incertæ valide legatur. §. *sed nec, inst. delegat.* & ratione istius validitatis dicitur deficiens, & accrescit. Hæc de jure accrescendi inter facientes partes ab initio: at vero de jure non decrescendi inter facientes partes per concursum se alter deficiat semper non decrescit ejus portio sive valida sive invalida sit à principio, sive certæ, sive incertæ omnino personæ legatum sit.

S U M M A R I A.

- I **I**ntellectus *L. si duobus, §. si Titio ff. leg. 1.*
- I *Accrescendi jus datur inter conjunctos re, & verbis insimul.*
- I *Posthumus qui nec natus est, nec nasci speratur utrum faciat partem.*
- 2 *Posthumus in utero reservantur omnia in tempus nativitatis, & valent quasi jam natus esset eo tempore quo eidem relinquuntur.*
- 3 *Intellectus L. vel ex parte, cum lege seq. & §. fin. L. quidam ff. reb. dub.*

I **I**nfertur 21. intellectus ad *L. si duobus 16. §. si Titio, & posthumis ff. leg. 1.* ubi Pomponius in hæc verba *si Titio, & posthumis legatum sit; non nato posthumus totum Titius vendicabit, sed et si testator Titio & posthumis viriles partes dari voluerit, vel etiam id expresserit totum legatum Titio debetur non nato posthumo.* Vides quod portio à posthumus non nato deficiens accrescit Titio, inter conjunctos re, & verbis

insimul; vel inter conjunctos verbis tantum non etiam re, quodque inter istos conjunctos detur jus accrescendi. *Bart. ibi* intelligit textum procedere ex eo quia posthumus nec natus est, nec nasci speratur: & qui non est in rerum natura, nec nasci speratur non facit partem, *idem Bart. in L. unica §. in primo n. 1. Cod. cad. toll. Faber. in nostro §. si eadem, num. 2. & ibi Balduin. num. 6. communiter Doctores in L. reconjuncti Mantica de conjecl. lib. 10. cap. 3. num. 22.* Sed rejicitur ex eo quia non est verum, sed erroneum dicere non facit partem ergo non impedit jus accrescendi, & ejus portio accrescit, sicut nec verum est facit partem ergo impedit jus accrescendi, prout ostendimus supra illatione 9. n. 5.

2 Secundo *Bart. & Bald. Imol. Alex. & communiter Scribentes in d. §. si Titio*, intelligunt procedere per jus non decrescendi quando Titius, & posthumi re, & verbis insimul sunt conjuncti: attamen corrumpit quia pugnat litera text. *ibi viriles partes*, & quia verius est inter conjunctos re, & verbis saltem in speciebus legatis dari jus accrescendi: Atque ideo dic quod textus procedit, & integrum legatum Titio debetur nempe dimidia pars jure legati, & altera jure accrescendi, quia posthumus in utero erat, & dum pendet ejus nativitas reservantur omnia jura in tempus nativitatis, & quicquid ei relinquitur valet interim ac si natus esset, *L. vel si vivo 7. ff. suis & leg. hered. L. qui in utero ff. stat. hom. L. antiqui ff. si pars hered. pet. L. intelligendus 153. ff. verb. sig. §. posth. §. posthumus inst. delegat. ubi Doctores*: & cum postea facta abortu deficiat ejus portio, quæ valida fuit à principio merito accrescit, ita reprehendendo *Zazium, Bart. & communem dicit Duar. in dict. §. si Titio*, & eo non relato refert, nec integre percepit *D. Picbard. in nostro §. si eadem*

dem num. 92. Et eadem ratione procedit text. in L. vel ex parte 7. cum L. sequenti, & L. quidam 6. §. fin. ff. rebus dub. ubi in legatis inter conjunctos re, & verbis insimul, vel verbis tantum non etiam re accrescit conjuncto portio deficiens à posthumo, qui in utero erat, & cui valida antea retro à principio legata fuit. Intellige autem supradicta in posthumo suo cui de jure digestorum valide legatur: & in posthumo alieno, qui suus esse poterat, & sicut poterat institui in forma Galli, ita etiam sub eadem forma ei valide poterat legari, seu fideicommissi prout latius infra illatione seq. ex n. 8.

SUMMARI A.

- 2 Posthumis suis non vero alienis, nec extraneis legari poterat de jure digestorum.
- 2 Legari potest eis tantum cum quibus testamenti factum est.
- 2 Intellectus §. posthumus, inst. delegat. L. pen. ff. leg. 1.
- 2 Postumi alieni qui sui esse possunt instituuntur in forma Galli collata institutione in tempus quo sui nascantur.
- 2 Et in hac forma instituti magis sui quo alieni reputantur.
- 2 Intellectus L. pen ff. leg. 1.
- 3 De ratione inductiva juris non est curandum.
- 3 Postumi sui quare possunt institui, non vero alieni, nec extranei.
- 3 Partus antequam edatur vicerum portio est, & homo non recte fuisse dicitur.
- 4 Posthumus suus qualis sit, & qualis alienus sive extraneus.
- 5 Jus accrescendi utrum, & quando detur in portione postumi deficiente: & quid de jure hodierno.
- 8 Intellectus L. si duobus §. fin. ff. legat. 1. L. vel ex parte. L. quidam relegatus §. fin. & L. utrum ff. rebus dub.

9 Intellectus L. si duobus, in principio ff. leg. 1.

I Nfertur 22. resolutio ad principalem quæstionem utrum, & quando detur jus accrescendi in portionibus posthumis relictis si deficiant. Sed quia Doctores diffusè admodum tractavere quando valide posthumis legari potest: & ita non facile ad nostram materiam deducitur resolutio, idè breviter advertendum est ad duo de se nota principia: ex quibus facillime, & cum scientia tanta hæc materia deciditur.

Primum generale in scientia theórica, nempe posthumis suis, non vero alienis, nec omnino extraneis de jure digestorum legari potest. §. posthumus inst. delegat. rationem differentie inter utrosque postumos assignant Doctores procedere ex incertitudine, qua posthumis legatur, sed rejicitur, non enim legatum relictum posthumo dicitur relictum incertæ personæ: imò vero est relictum personæ certæ terminis matris à testatore cognitæ circumscriptæ. §. incertis inst. deleg. deinde rejicitur quia eadem reperitur in certitudo in suo posthumo, quæ reperitur in alienis, & extraneis omnino. Quare vera ratio differentie ex eo venit, quia eis tantum legari potest cum quibus testamenti factio est, & qui possunt hæredes institui §. legari inst. delegat. ubi Doctores, & præ omnibus satis ibi declarant Hotom. & Cantiuncula, & postumi sui tantum, non vero alieni nec extranei omnino possunt institui hæredes L. placet L. sed & questum ff. liber. & posthum. Ulpian. in fragm. titul. 22 principium, inst. de bonorum poss. Hotom in §. posthumus, inst. delegat. Et idè suis tantum posthumis, non vero alienis, seu extraneis legari potest: non urget. §. posthumus, inst. delegat. quatenus dicit posthumus autem alienus hæres institui,

tui, & antea poterat, quia ut patet ex adversativa (*nisi*) non agit de posthumis omnino extraneis, qui sunt in utero ejus quæ jure civili uxor esse non potest, ex qua posthumus nascitur spurcius, qui in potestate patris non est, *principium inst. de patr. potest.* & omnino extraneus nunquam postea suus esse potest; sed agit de posthumis alienis, qui sunt in utero ejus, quæ jure nostro uxor esse potest, quique licet si nascerentur tempore testamenti sui non forent, postea tamen sui esse possunt de quibus agit. *L. Gallus ff. liber. & posth.* & in forma Galli possunt institui collata institutione in tempus, quo sui nascituri sunt: qua forma magis sui posthumi, quam alieni reputari debent, *ut suo more satis eleganter considerat Duar. lib. 2. disput. cap. 38.* Nec minus urget *L. pen. ff. leg. 1.* quia retenta vulgari litera, quæ incipit hæredi posthumo, agit de posthumo alieno suo futuro, qui potest institui in forma Galli, & sub eadem forma potest eidem fideicommissum relinqui, & retenta litera Florentina quæ incipit à fratris posthumo, agit de posthumis omnino extraneis qui ab intestato legitimi hæredes fieri poterant, & ab eis fideicommissi, *Duar. dict. cap. 38.*

3 Et si quæras rationem quare inductum fuit potius, quod sui posthumi possent institui, non vero alieni, seu extranei omnino. Respondetur (ultra quam de ratione inductiva non est curandum. *L. non omnium ff. legib.*) quod partus antequam edatur, mulieris, & ejus viscerum portio est. *L. 1. §. ex hoc rescripto ff. ventre inspiciendo*, & homo non recte fuisse dicitur. *L. in lege 9. ff. ad leg. falcid.* & ideo posthumus nec institui, nec ei legari poterat. *L. cum inter Cod. de fideicomm. libert. principium inst. bonorum poss. §. posthumo, inst. delegat.* Et cum in suis posthumis dabatur timor ne agnatione eorum

rumperetur testamentum, & testatores maxima ignominia intestati decederent. *§. posthumi, inst. ex hered. liber.* ideo in suis posthumis inductum fuit quod institui possent, quo etiam timore Gallus Aquilius induxit, seu civilius loquendo ad invenit dictam juri dicam formam qua posthumi nepotes institui possent collata nempe institutione in tempus quo nepotes sui nascituri sunt. *L. Gallus ff. liber. & posth.* non sic inductum fuit in cæteris posthumis non suis, in quibus non vigeat iste timor.

4 Alterum specificum in scientia practica, nempe posthumus suus ille est, qui si vivo parente testatore natus esset in primo gradu suus hæres esset futurus: alieni dicuntur posthumi qui licet si nascerentur tempore testamenti sui non forent, postea tamen sui esse possent, quales sunt nepotes pronepotes, & cæteri legitimi descendentes de quibus agit, *dict. L. Gallus.* Extranei posthumi qui etiam alieni omnino nuncupantur, sunt cæteri posthumi agnati, seu cognati, & qui nec tempore testamenti; nec postea testatori sui hæredes esse possunt *§. posthumo, inst. delegat. ubi gloss. Cost. n. 1. Hotom. & Doctores Duar. dict. cap. 38. & in dict. L. Gallus col. 2. Vaconius declarat. 109.*

5 Ex iis duobus de se notis principiis formato syllogismo recte sequitur quod de jure digestorum legari potest posthumo suo, qui si nasceretur vivo testatore in primo gradu suus hæres esset futurus, non vero posthumus, qui si nasceretur tempore testamenti suus non foret: hodie vero Justinianus Imperator sublatis omnino iis deferentiis de novo induxit, ut non solum sui posthumi sed etiam alieni, tam jure prætorio, quam civili valide possent institui, & eis legari, *principium inst. de bonorum poss. §. posthumo, & §. posthumus inst. delegat.* Ex quibus multa satis digna scitu

scitu inferuntur conducentia ad titulum de liberis, & posthumis; & ad ea quæ latissime *Doctissimus Pichard. in princip. inst. de bonorum possessione ex num. 4.* quæ tamquam aliena tetigisse sat est, & ad suum locum scien-ter omittimus, non enim Juriscon-sulti est omnia ubique etiam docte di-cere.

6 Ad nostram igitur rediendo il-lationem facta maiori de nostra prin-cipali secunda regula, & minori de consequentia proxime facta *num. 5.* legitime inferitur quod de jure dige-storum inter conjunctos facientes par-tes ab initio portio à posthumis suis deficiens accrescit conjuncto: non vero accrescit si deficiat à posthumis alienis, seu extraneis omnino: vel potius inferitur consequentia hoc mo-do ergo. Portio inter conjunctos de-ficiens à posthumis, qui si nasceren-tur vivo testatore tempore testamen-ti sui hæredes futuri erant, accres-cit conjuncto, non vero accrescit si vacat à posthumis, qui si nascerentur vivo testatore tempore testamenti sui hæredes futuri non erant. Ratio dif-ferentiæ deducta ex universali maiori satis manifesta patet, quia legatum relictum posthumo suo à principio valet, & portio valida deficiens ac-crescit, at vero in cæteris alienis, seu extraneis posthumis à principio non valet legatum, & portio invalida va-cans non accrescit.

7 Patet secundo quod de jure hodierno hæc omnia cessant, & por-tio à quovis posthumo deficiens ac-crescit dummodo aliàs diversa alia ra-tione non sit invalida, & pro non scripta à principio: quia jam hodie quibusvis posthumis legitime, & va-lide legatur principium *inst. de bono-rum possess. §. posthumo §. posthumus inst. delegat.*

8 Patet tertio verus *intellectus ad L. si duobus §. fin. ff. delegat. 1.* ubi proponitur legatum relictum Ti-

tio, & posthumo conjunctim: & non nato posthumo ejus portio accrescit conjuncto Titio, ut scilicet procedat in posthumo suo, cui de jure dige-storum valide legabatur, & cujus por-tio eo non nato dicebatur deficiens, quod patet ibi, *non nato posthumo:* nam si natus esset posthumus sibi ac-quireret, nec daretur portio deficiens, quæ accresceret; & ideò speratur non nasci posthumum quia suus erat, & ei valide legabatur: & hæc adde iis quæ supra illatione antecedenti. Nec obstat *textu in L. vel ex parte juncta L. quidem relegatus §. fin. & L. utrum ff. reb. dub.* ubi aperte probatur quod portio deficiens in legato seu fidei-commisso tibi, & posthumo suo, vel alieno relicto accrescit conjuncto: procedit enim in posthumis alienis, qui sui esse poterant *Alc. in L. recon-juncti, num. 39. in fin. ff. leg. 3.* qui sicut poterant institui in forma Galli collata institutione in tempus, quo sui futuri essent: ita etiam sub eadem forma eis poterat legari, seu fidei-committi in tempus, quo (sublata media persona, vel impedimento eos alienos faciente) sui efficiantur, in quo casu cum detur validitas in dis-positione antea retro: si non nato po-stumo, vel aliter portio deficiat ac-crescit conjunctis: vel secundo pro-cedit in fideicommissis universalibus per jus non decrescendi, quod non requirit validitatem in portione defi-ciente prout *infra illatione 26. num. 4. in fin. & illatione 25. n. 6.*

Adde etiam quod *textu in dict. §. fin.* procedit in Titio, & posthumis re, & verbis insimul conjunctis, qui faciunt partes ab initio, & inter quos viget jus accrescendi prout notasti *supra in prælud. differentia 1. & illa-tione 27. num. 24.* Et procedit etiam inter conjunctos verbis non etiam re, qui etiam faciunt partes ab initio, & inter eos viget jus accrescendi ut pro-bat *text. ibi viriles partes:* dummodo

non sint realiter, & omnino separatas quia inter omnino disjunctos non datur jus accrescendi prout notasti *supra illatione 6.* at vero inter conjunctos qui ratione conjunctionis, vel ex natura rei faciunt partes per concursum si posthumus suus, vel alienus deficiat, & non concurrat valide, seu invalide semper ejus portio non decrescit à conjuncto, cui res insolidum legata fuit.

9 Patet 4. *intellectus ad textum in eadem L. si duobus in principio, ubi Pomponius in hæc verba, Si duobus res conjunctim legata sit: quandois alter in rerum natura non fuerit, alteri deberi solam partem, & hoc puto verum esse.* Duo decidit hic textum alterum in sensu directo nempe quod portio vacans à posthumo qui in rerum natura non fuerit tempore dispositionis non accrescit conjuncto: de cujus ratione *infra illatione 23 num. 41.* Alterum in sensu obliquo aperte supponit consultus quod si tum temporis in rerum natura posthumus foret, & postea non nasceretur quod ejus portio accresceret conjuncto, *ut in §. fin. eadem lege, quod ex eo provenit quia posthumus iste, quem testator putavit in rerum natura; & in utero matris conceptum, suus erat alias habilis, cui valide etiam de jure digestorum legari poterat, non autem erat alienus seu extraneus inhabilis, cui invalide legabatur, nam si alienus, seu extraneus foret non recurreret consultus ad eam rationem quod in rerum natura non fuerit, quia etiam si in rerum natura foret, & non nasceretur non erat locus juri accrescendi, siquidem ei inutiliter, & invalide legabatur, & portio non erat deficiens, sed pro non scripta invalida à principio quæ non accrescit.* Adde etiam quod textum procedit in conjunctis re, & verbis insimul: & etiam in conjunctis verbis non etiam re, qui faciunt partes ab initio: & dictio *conjunctim,*

dicit conjunctos verbis prout notasti in præludiis *differentia 12.*

S U M M A R I A.

- 1 **J**us accrescendi utrum, & quando detur in portionibus pro non scriptis.
- 2 Portio pro non scripta, quæ dicitur in causa caduci valet à principio, & devenit ad statum à quo non potuit incipere.
- 2 Portio pro non scripta omnino est quæ à principio nullum habuit validum à principium.
- 4 Intellectus L. unica §. in primo, Cod. cad. toll.
- 11 Lex Papia lata fuit, & fisco caduca deferebat ut publicum ærarium bellis ex austum augetetur.
- 14 Intellectus L. unica §. sin autem, vers. quod si, Cod. cad. toll.
- 14 Portio conditionalis cujus conditio deficit, remanet acsi in rerum natura nihil de ea actum esset, & à principio invalida, & pro non scripta.
- 15 Intellectus §. pro secundo, in dict. L. unica. Cod. cad. toll., & L. quo loco §. 1. ff. hered. inst.
- 17 Intellectus §. si conjunctim in L. plane ff. leg. 1.
- 17 Portio servi proprii cui sint libertate legatur pro non scripta est, & non accrescit.
- 18 Error Bartoli, & Doctorum reprobat, quo tenent quod facientes partes ab initio impediunt jus accrescendi: & declaratur iste modus loquendi Jurisconsultorum.
- 18 Error Bartoli, & Doctorum reprobat, quo tenent quod portio deficiens omnino, & ipso jure accrescit.
- 18 Error Bartoli, & Doctorum reprobat, quo distingunt, & conciliant jura, ut in illis in quibus non datur jus accrescendi conjunctus haberet jus retentionis; & in aliis ju-

- juribus in quibus datur jus accrescendi conjunctus non haberet jus retentionis.
- 19 Aretini intellectus in dict. §. si conjunctim reprobatur: & etiam aliorum Doctorum varii intellectus ad illum text.
- 24 Intellectus in L. si Titio ff. leg. 2. ubi reprobatur Bartoli, & aliorum Doctorum varii intellectus.
- 29 Ratio decidendi docet generalem regulam, quæ omnes suas species æqualiter decedit.
- 29 Concurfus duarum veritatum semper requiritur ad decisionem unius questionis.
- 31 Resolutiones Menchacæ circa textum dict. L. si Titio ff. leg. 2. reprobantur.
- 33 Intellectus L. hujusmodi §. si Titio ff. leg. 1. ubi reprobatur communis Bartoli intellectus.
- 36 Fus accrescendi utrum & quando detur in legato rei propriæ.
- 41 Intellectus L. si duobus ff. leg. 1. ubi rejicitur Bartoli, & Doctorum intellectus.
- 44 Intellectus L. fin. §. Seio ff. leg. 2.
- 49 Scævola responsa quare difficillima sint.
- 50 Intellectus L. in testamento 31. ff. cond. & demonstr. vers. sed si uterque, & vers. fin. L. Julius Paulus 80. L. tales conditiones 111. ff. cond. & demonstr.
- 54 Intellectus L. hæc scriptura §. fin. L. si separatim 30. ff. cond. & demonstr.
- 55 Intellectus L. 3. §. sed si conjunctim ff. legat. præst.
- 56 Intellectus L. 1. L. fin. ff. iis quæ pro non script. L. si quis legatum ff. ad leg. Corn. de fals. & in titul. Cod. de his qui sibi adscribunt.
- 56 Fus accrescendi non datur in portione, quam quis sibi in testamento adseribit.
- 56 Fus accrescendi non datur in portione relicta ei qui in metallum
- damnatus erat, datur tamen si post legatum damnatur.
- 56 Fus accrescendi datur in portione relicta seruo alieno, qui postea proprius effectus est.
- 56 Causa non operatur in præteritum, sed in futurum.
- 57 Intellectus L. plane §. si conjunctim, & §. si duobus ff. leg. 1.
- 58 Intellectus L. si in eo tempore ff. iisque pro non scriptis.
- 58 Fus accrescendi non datur in portione ejus qui tum temporis mortuus est, vel apud hostes, de jure aut hodierno accrescit si est apud hostes.
- 59 Fus accrescendi datur in portione ejus qui cum capax esset postea ingreditur monasterium incapax bonorum.
- 60 Fus accrescendi non datur in portione relicta à patre filio spurio.
- 60 Fus non decrescendi datur in portionibus etiam quoquo modo pro non scriptis.

I Nsertur 23, decisio ad principalem, & latissimam questionem utrum in portionibus pro non scriptis detur jus accrescendi: & quod portio pro non scripta invalida à principio accrescit tenet Bart. in L. unica §. in primo, num. 2. Fabr. n. 2. & 5. Salicet. Paul. Castr. Fulg. & ceteri Scribentes Cod. cad. toll. Platea, Porcus, & ceteri communiter Scribentes in nostro §. si eadem, ubi Balduinus vers. a lio quoquo modo, n. 5. Bart. in L. re conjuncti, num. 59. Ripa num. 189. Alc. num. 29. ff. leg. 3. Marian. Soc. cons. 107. num. 11. tom. 3. & cons. 139. num. 29. tom. 1. Tholos. de syntagm. lib. 46. cap. 11. num. 21. part. 3. Gribald. in mater. jur. accrescendi reg. 61. & 63. Grassus lib. sent. §. jus accrescendi, quæst. 16. num. 8. Peralta in L. & Proculo num. 50. ff. leg. 2. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 29. Spinus de testam. gloss. 9. de jure accrescendi

num. 8. *Mantica de conject. ultim. volunt. lib. 10. cap. 3. num. 22. Sarmant. in L. Titio & ei, & in L. & Proculo ff. leg. 2.* & Doctores omnes adeo ut facerent in materia regulam universalem, quod portio omnino, & ipso jure invalide deficiens accrescat, prout latissime notasti *supra illatione 9.* ubi aperte ostendimus ex hoc non bene deducto principio oriri totam juris accrescendi difficilem difficultatem, & inextricabile laberinthum. Attamen contrarium tenuit *Duar. de jure accrescendi lib. 1. cap. 18. Rubert. 2. sent. cap. 24. Bald. instit. pag. 486. in nostro §. si eadem quos ibi refert, & sequitur D. Pichard. n. 89.*

2 Sed ut facile percipias adverte ad duo in materia principia. Primum sit generale in theorica scientia ex nostra secunda universali regula. Inter conjunctos facientes partes ab initio portio à principio antea retro valida deficiens accrescit, invalida vero non accrescit, alterum specificum in scientia practica portio pro non scripta una est, quæ cum à principio valeret postea devenit ad statum, à quo incipere non potuit, & ita deficit, quæ aperta voce dicebatur in causa caduci, *dict. §. & cum triplici*, qualis est portio relicta à principio capaci, qui post conditum testamentum efficitur incapax. *L. si in metallum ff. iis quæ pro non script.* Alia vero est portio pro non scripta, quæ cum nullum habeat validum principium ex defectu incapacis personæ, vel ex alia causa à principio non valet *§. & cum triplici, vers. ea etenim ubi Bald. Paul. Alber. Salyc. Fulgos. & Corneus, Cod. cad. toll. L. 4. & per totum ff. iis quæ pro non script. Rubert. lib. 2. sent. cap. 20. col. i. Rip. in dict. L. reconjuncti, num. 11. Peregr. de fideicom. art. 16. n. 63. in fin.*

3 Ex iis duobus notis principis jam facile Doctorum errorem adnotabis: & distinguendo facies hanc

veram consequentiam, portio pro non scripta, quæ à principio tenuit, & postea efficitur pro non scripta accrescit; non vero ea quæ à principio pro non scripta non tenuit: ratio differentiarum ex universali desumpta satis patet quia portiones quæ à principio valent, & postea fiunt pro non scriptæ propriè sunt portiones deficientes, quæ accrescunt, & impropriè dicuntur pro non scriptæ prout ex nunc; nec incapacitas, seu impedimentum de novo superveniens non potest efficere quin antea retro validæ existent deficientes, & accrescerent: at vero portiones pro non scriptæ à principio sunt antea retro invalidæ, in quibus nulla potest considerari validitas, ratione cujus dicantur deficientes, & accrescant, & quanvis in eis possit dari ratio dubitandi propter similitudinem, quam habent cum portionibus deficientibus, non tamen eis competit nostra regula siquidem non sunt species, quæ veniant sub ejus generalitate, quæ tantum comprehendit portiones deficientes antea retro validas.

4 Non urget difficillimus *textus in L. unica §. in primo Cod. cad. toll.* ubi quasi probatur quod portio à principio pro non scripta, & invalida accrescit conjuncto: cujus difficultatem tangit, sed non respondet *Vigelius in metod. jur. civilis part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17.* Doctores qui melius perceperunt hanc nostram materiam dicunt textum procedere de jure codicis, quo attento portio pro non scripta invalida deficiens accrescebat, & ita intelligunt nostrum *§. si eadem*, quod vero de jure digestorum requirebatur validitas antea retro, ut portio accrescat, ita *Bart.* in uno opere quod ejus nomine inscribitur *super inst. in nostro §. si eadem in vers. etsi nescio*, ubi ignorat, qua constitutione ante Justiniani legem de caducis tollendis portio

portio mortui (ideſt pro non ſcripta) ad conjunctum caperit pertinere: fatetur etiam neſcire talem legem *Duar. de jur. accreſcend. lib. 1. cap. 18. in fin. & in L. ſi duobus 16. & in L. plane §. ſi conjunctim col. 4. in principio, & in §. ſi duobus ff. leg. 1. Baro in noſtro §. ſi eadem, verſ. lege Juſtiniani Angel. in dict. §. in primo num. 2.* ſed hoc eſt per ſub auditum intellectum juſ corrigere quod non permittitur *L. præcipimus Cod. appellat.* vel etiam rejicitur ex eo quia ſi permittimus quod per *dict. §.* in primo revocatur digeſtorum juſ, quod in jure accreſcendi non admittit portiones pro non ſcriptas invalidas à principio, neceſſario ſequitur alterum de duobus abſurdum, nempe quod in noſtro §. *ſi eadem* non requiritur validitas ut portio ſit deficiens, & accreſcat contra ejus tam veriſſimum intellectum, quem ſupra in præluſiis præſtitimus, vel quod per §. *ſi eadem*, revocatur *dict. §.* in primo, & ſit iterum reſſus ad juſ digeſtorum, quæ tam varia inconſtantia incivilis eſt, nec permittitur.

5 Ut ergo evitemus tot tamque variaz uno, & eodem tempore juris correctiones, decet aliter reſpondere ad hunc *textum in dict. §.* in primo, cujus verba ſunt. *In primo itaque ordine ubi pro non ſcriptis efficiebantur ea, quæ perſonis jam ante teſtamentum mortuis teſtator donafſet, ſtatutum fuerat, ut ea omnia bona manerent apud eos, à quibus fuerant derelicta: niſi vacuatis, vel ſubſtitutus ſuppoſitus, vel conjunctus fuerat aggravatus, tunc enim non deficiebant, ſed ad illos perveniebant, nullo gravamine (niſi per raro) in hoc pro non ſcripto ſuperveniente: quod & noſtra majeſtas quaſi antiquæ benevolentie conſentaneum, & naturali ratione ſubnixum intactum, atque illibatum præcepit cuſtodiri in omne ænum valiturum. Quorum ver-*

borum ſenſus verus, & facilis eſt, quod lege Papiæ ſtatutum fuerat ut bona à principio pro non ſcripta manerent apud eos, à quibus fuerant derelicta, quodque procedebat niſi in eis bonis vacuatis ſubſtitutus ſuppoſitus, vel conjunctus aggravatus fuerat expreſſè: quia tunc non deficiebant, ſed ſuperveniebant ad ſubſtitutos, vel conjunctos expreſſè vocatos: & forma talis diſpoſitionis exemplificari poteſt verbi gratia, *relinquo fundum Titio, qui ſi non acquirat ei ſubſtituo Sempronium: relinquo fundum Titio, & Sempronio, quod ſi alter eorum non acquirat ad ejus portionem veniat conjunctus: ita ut teſtator in caſu, quo alicujus portio deficiens facta ſit, ſibi præcaveat ſupponendo ſubſtitutum, vel aggravando conjunctum propter conſtitutionem legis Papiæ, quæ (ut ait Juſtinianus in ſua lege unica) diſplicuit & iſſis prudentiſſimis viris multas invenientibus vias, per quas caducum non fieret: ſed & iſſis teſtamentorum conditoribus ſic gravifſima caducorum obſervatio viſa eſt, ut & ſubſtitutiones introducerent, ne ſiant caduca: etſi facta ſint ad certas perſonas recurrere diſponerent vias recludentes, quas lex Papiæ poſuit in caducis, quas, & Imperator fieri concedit: & hac de cauſa Imperator Juſtinianus in hac ſua lege cum accederet ad has portiones pro non ſcriptas decidit idem quod ſtatutum fuerat, ut manerent apud eos, à quibus fuerant derelictæ, quod tamen non vigeat eo caſu quando in bonis vacuatis vel ſubſtitutus ſuppoſitus, vel conjunctus fuerat aggravatus, quia tunc non deficiebant: nam teſtatores timentes conſtitutiones legis Papiæ aggravabant conjunctos: & ut dicit *Vaconius declarat. 113 & ſentit. ord. noſtra lib. 4. tit. 87.* vulgo vulgarem invenerunt ſubſtitutionem, per quam ſubſtitutos ſeu conjunctos*

vocabant ad portiones, casu, quo legatarii eas non acquirerent, ne alias casu quo non pro non scriptæ à principio, sed validæ forent, si fierent caducæ deficientes pertinerent fisco: & ita indefectum alterius indiffinite vocabant conjunctos, vel substitutos ad quos veniebant portiones siue pro non scriptæ, siue deficientes caducæ factæ essent, excludentes in pro non scriptis invalidis à principio eos, à quibus derelictæ erant; & in deficientibus caducis fisco: & iste verus intellectus *dict.* §. in primo ultra hæc satis, superque suadetur ex multis rationibus unaquæque concludentissima.

6 Prima ratio quia Imperator ideò non revocavit hoc legis Papiæ statutum de pro non scriptis, quia antiquæ benevolentia consentaneum, & naturali ratione subnixum intactum, atque illibatum præcipit custodiri in omne ævum valiturum: & nisi ita intelligamus *dict.* §. in primo, non consentaneum, sed revocatorium antiquæ benevolentia, & naturali rationi dicitur, dum disponit, quod in portionibus pro non scriptis à principio invalidis detur jus accrescendi contra digestorum jus, in quo requirebatur validitas antea retro ut foret portio deficiens, & accresceret.

7 Altera quia substitutus quando portioni vacuæ substituitur non tacite, sed expressè venit, verbi gratia lego fundum Titio, etsi non acquirat substituo ei Sempronium, & ideò dum *textus in dict.* §. in primo disponit nisi vacuatis vel substitutus suppositus, vel conjunctus fuerat aggravatus æqualiter, & eodem modo disponit in conjuncto, & pariformiter determinat hæc duo determinabilia, ut scilicet aggravetur expressè portioni vacuæ verbi gratia lego fundum Titio, & Sempronio, etsi alter eorum non venerit ejus portioni va-

cuæ aggravato alterum conjunctum; & hac ratione Imperator in hoc §. in primo, adjecit hæc verba, *ibi substitutus, vel conjunctus fuerit aggravatus*, quia loquitur de substituto, vel conjuncto expressè vocato in portionem vacuam: at vero in §. pro secundo, tantum dicit hæc verba, *ibi nisi & in hunc casum substitutus vel conjunctus eos antecedit*, scilicet dispositione juris per jus accrescendi, nam in §. pro secundo agitur de portionibus caducis, in quibus validis à principio datur jus accrescendi juxta ea de quibus *supra illatione 4.*

8 Tertia quia id significant verba, *nisi vacuatis vel substitutus suppositus, vel conjunctus fuerat aggravatus*, ut ita conjunctus sit aggravatus non suæ sibi à principio relictae portioni, sed aliis portionibus quæ à conjunctis vacuatae sunt, & in vacuatis succedit non quia conjunctus in sua portione, sed quia vacuatis aggravatus est.

9 Quarta ratio quia ideò dicit Imperator portiones, quibus vacuatis substitutus suppositus, vel conjunctus fuerat aggravatus, non deficere, quia isti substituti, seu conjuncti expressè ad eas vocantur, nec succedunt tacite per jus accrescendi; nam si ad eas venirent per jus accrescendi necessario forent deficientes, juxta ea, quæ in præludiis *differentia 9.*

10 Quinta potest tentari quod ideò dicat Imperator portionem pro non scriptam accrescere conjuncto sine onere, quia agit de conjuncto expressè aggravato in defectum alterius; & qui succedit virtute expressæ aggravationis, seu vocationis non oneratae non vero virtute dispositionis oneratae à principio pro non scriptæ, quæ funditus cum suo onere, & qualitate sua nulla est, *Alc. in dict. L. reconjuncti, num. 59.* & non est onus, nec quid validum quod transeat

in substitutum, seu conjunctum; si autem ageret textus de conjuncto non vocato expressè, sed qui tacite veniret ad portionem virtute juris accrescendi, necessario eidem debebat accrescere portio cum suo onere, quod est proprium juris accrescendi; ut notasti in *prælud. differentia* 3. & quia conjunctus dicitur tacitus substitutus, & onus, seu conditio in legatis validis censetur repetita in substitutis *dict. §. pro secundo*; & *L. si ab eo ff. usufruct. leg.*

11 Ultima ratio ex eo quia lex Papia lata fuit, & fisco caduca deferretur ut publicum ærarium bellis exhaustum augetur. *L. item veniunt ff. pet. hered. L. unica Cod. cad. toll.* & inter tres modos in quibus ea, quæ in ultimis elogiis contingebant deficere, de quibus *dict. L. unica §. & cum triplici*: lex Papia solum disposuit contra jus in secundo, & tertio, in quibus fiebant caduca, seu in causa caduci, deferendo has portiones fisco; at vero in primo in quo non caducæ, sed pro non scriptæ erant, quicquid statuit benevolentiam antiquæ consentaneum, & naturali ratione subnixum fuit: & idè Imperator Justinianus (qui in tota hac sua lege unica dirigitur solum contra legis Papiæ statuta attribuentia fisco caducas portiones contra jus, §. *pro secundo §. in novissimo.*) nil disposuit contra primum modum, de quo in *dict. §. in primo*: sed quasi antiquæ benevolentiam consentaneum, & naturali ratione subnixum intactum, & illibatum præcipit custodiri: & idè abs re erit intelligere *dict. §. in primo*, contra jus digestorum disponere quod portio pro non scripta accrescat.

12 Et iste est verus, & facilis intellectus ad *dict. §. in primo*, qui quando non ita tam proprie & facile procederet, adhuc potest intelligi quod Imperator ibi principaliter

referat constitutionem legis Papiæ in portionibus pro non scriptis non deferendis fisco: & principaliter agat de ea in hoc non revocanda, at in reliquis de quibus non agit principaliter dum subdit quod accrescat conjunctis, vel substitutis debent considerari termini habiles, qui proprii sunt, & secundum jus quando conjunctus, vel substitutus expressè vocatur: & potius ita debet intelligi *dict. §. in primo*, quam permitti quod Imperator vellet in iis, quæ minus principaliter enunciavit, revocare digestorum jus, quod tot studiis tantaque ratione infudatum non creditur principem ita facile revocare. *L. si quando Cod. inofficioso testam.* & maxime quando Imperator id antiquæ benevolentiam consentaneum, & naturali ratione subnixum dixit, & intactum in omne ævum valiturum præcipit custodiri.

13 Vel secundo possunt considerari termini habiles, & intelligi *dict. §. in primo*, agere de portionibus pro non scriptis inter conjunctos, qui vel ratione conjunctionis, vel ex natura rei faciant partes per concursum, & inter quos detur jus non decrescendi, quod cum non requirat validitatem antea retro, nec in eo portio accrescat cum onere, nec deficiat, ut notasti supra in *præludis differentia* 2. 3. & 8. merito *dict. §. in primo* decidit quod portiones pro non scriptæ invalidæ à principio non deficiebant, sed ad conjunctos perveniebant, seu non decrescebant sine onere: qui intellectus quanvis confirmetur prædictis rationibus; & applaudit verbis textus, attamen adhuc potest argui quod in hoc §. in primo, agitur de portionibus pro non scriptis, & caducis deficientibus, quæ nequaquam contingere, nec considerari possunt in conjunctis, qui faciunt partes per concursum, sed in eis tantum, qui
fa-

faciunt partes ab initio, quorum portiones valide, & invalide deficiunt, ut notasti in *præludivis differentia* 8. & 9.

14 Hoc eodem modo, & iisdem fere rationibus venit intelligendus nec urget *text. in §. sin autem, vers. quod si Cod. cad. toll.* & ut plene percipias adverte quod lex Papia intendebat ditare fiscum caducis; & ideo induxit, quod dies legatorum cederet non à morte testatoris, sed ab apertura tabularum: & Senatusconsulta, quæ circa dictam legem Papiam introducta sunt, censuerunt, quod caducum foret, quicquid deficeret medio hoc tempore, nempe à morte testatoris usque ad aperturam tabularum, quodque acquireretur fisco; hoc corrigentes Imperator, & antiquum statum renovantes Sancivit omnes habere licentiam à morte testatoris adire hæreditatem: & simili modo à morte testatoris cedere diem legatorum, vel fideicommissorum pure, vel in diem certam relictorum §. *cum igitur*, & §. *in novissimo*: at vero in legatis relictis sub conditione, vel in certo die Imperator decidit quod oportet expectari conditionis eventus, ut tunc cedant cum conditio impleatur, vel dies incertus extiterit *dict. §. sin autem*, hinc venit *dict. vers. quod si*, ubi Imperator in hæc verba: *quod si in medio is, qui ex testamento lucrum sortitus est decedat, vel eo superstite conditio defecerit, hoc quod ideo non prævaluit manere disponimus simili modo apud eos à quibus relictum est, nisi & hic vel substitutus relictum accipiat, vel conjunctus sive hæres, sive legatarius hoc sibi acquirat, cum certi juris sit, & in institutionibus, & legatis, & fideicommissis, & mortis causa donationibus posse substitui.*

Itaque cum portio conditionalis cujus conditio, vel dies incertus deficit remaneat acsi in rem natura

nihil de ea actum esset à principio invalida, & pro non scripta. *L. cedere diem ff. verborum signific. L. necessario, vers. quod si, ff. de periculo, & comodo. L. unica §. & cum triplici Cod. cad. toll. Curt. Fun. cons. 188. num. 7.* satis videtur probari in *dict. vers. quod si*, quod portio pro non scripta, seu in causa caduci à principio invalida accrescit conjunctis contra omnia supra dicta. Sed respondetur quod *dict. vers. quod si*, potest intelligi & debent considerari termini habiles quoquo modo de iis, quibus intelleximus *dict. §. in primo*, ad quem se refert per verba (*similique modo*) vel prout intelligis *supra illatione 17. num. 12.*

15 Et eodem denique modo debet procedere *dict. §. pro secundo* quatenus juncto §. *cum triplici*, videtur probare quod portio in causa caduci à principio invalida ob defectum conditionis accrescit conjunctis.

16 Nec deinde obstat. *L. quo loco §. 1. ff. hæred. inst.* cum similibus in quibus portio pro non scripta accrescit conjuncto hæredi: responde enim quod procedunt in hæreditatibus, in quibus facilius aimititur jus accrescendi in portionibus pro non scriptis, præ individua hæreditatis natura ne alias diverso jure censeatur, & testator pro parte testatus, & pro parte intestatus decedat quod absurdum in paganis jus non patitur. *L. jus nostrum ff. reg. jur. & latius infra illatione 25.*

17 Ex hac resolutione patet primo intellectus ad textum difficilem in *L. plane §. si conjunctim ff. leg. 1.* ubi Ulpianus in hæc verba: *Si conjunctim res legetur constat partes ab initio fieri, nec solum ii partem faciunt, in quorum persona constitit legatum, verum ii quoque, in quorum persona non constitit legatum, ut puta si Titio, & servo proprio sine libertate.*

te. Docet *Ulpian.* quod conjuncti (inter quos considerari potest jus accrescendi) faciunt partes ab initio sive dispositio à principio antea retro valida sit, & consistat legatum: sive invalida, pro non scripta, & non consistat legatum in persona conjuncti, quasi dicat ex dispositione testatoris conjuncti faciunt partes, & dividunt legatum à principio, & unicuique pars tantum legatur, idque ad differentiam disjunctorum (inter quos considerari potest jus non decrescendi) qui faciunt partes per concursum, quorum unicuique insolidum res integra legatur: quod tamen intellige in conjunctis verbis, quanyis enim *Ulpian.* exemplum ponat in Titio & servo conjunctis re, & verbis insimul, & in eis etiam procedat textum, & detur jus accrescendi, attamen id provenit ex verbali, non vero ex reali conjunctione juxta ea de quibus *supra in præludiis differentia 12.* ubi etiam notas quod dictio conjunctim proprie dicit de conjunctis verbis, sicut & dictio disjunctim de disjunctis verbis. Non tamen dicit *Ulpianus* an portio servi proprii, cui sine libertate legatur accrescat nec ne? & hoc aliunde petendum est à nostra regula, & proxima resolutione quæ negat jus accrescendi in portione istius servi, quia legatum relictum servo proprio sine libertate à principio non valet. *L. servus 76. L. si socius 89. ff. hered. inst. L. servus Cod. legat.* & ejus portio dicitur pro non scripta. *L. 3. ff. de his quæ pro non script. Bald. in L. unica §. in primo, num. 7. Cod. cad. tollend.* & in portionibus pro non scriptis à principio invalidis non datur jus accrescendi, *Baro in nostro §. si eadem in principio, vers. si ambo Duar. lib. 1. de jure accrescendi cap. 18. & in dict. §. si conjunctim, vers. dixi, & seq. & in L. si duobus ff. leg. 1. videtur sentire Vigelius metod. jure*

civilis part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. exceptione 17.

18 Nunc veniunt notandi *Bar-
toli*, & *Doctorum* errores, de quibus
latius notasti *illatione 9. & 12.* unus
error fuit ut docerent quod conjun-
cti facientes partes ab initio impe-
diant jus accrescendi, & hac de cau-
sa sentiunt *Ulpinianum in dict. §. con-
junctim* (dum docet quod servus iste
facit partem) præsupponere, & de-
cidere quod servus iste impediatur jus
accrescendi, & quod ejus portio non
accrescit, ut per *Pichard. in nostro
§. si eadem num. 77.* Alter error fuit
ut facerent regulam in materia quod
portio omnino, & ipso jure deficiens
etiam invalida accrescit: & hac de
causa cum videant quod portio in per-
sona istius servi non constitit, & om-
nino & ipso jure deficiens accresce-
re debebat, cruciantur miserrime in
quærenda ratione quare servus iste
faciat partem, id est impediatur jus
accrescendi (ut illi allucinati sunt
in primo errore.) Tertius error, quo
communiter distingunt, & conciliant
jura, ut in illis in quibus non datur
jus accrescendi conjunctus haberet
jus retentionis, & in aliis juribus in
quibus datur jus accrescendi quod
conjunctus non haberet jus retentio-
nis, quodque portio ejus deficeret
omnino, & ipso jure, & accresceret:
& hac de causa *Bart. in dict. §. si con-
junctim, & in L. unica §. in primo
num. 1. Cod. cad. tollend.* docet quod
ideò non accrescit portio istius ser-
vi, quia quanyis legatum servo pro-
prio relictum sine libertate non va-
leat de rigore juris *dict. L. servus*,
attamen de æquitate servo præstan-
dum est. *L. pen. §. de illo Cod. neces-
sariis serv. hered. inst.* ratione cujus
æquitatis habet jus retentionis, & non
videtur legatum omnino, & ipso ju-
re deficere: & ideò cessare jus ac-
crescendi, *Faber. in nostro §. si ea-
dem, n. 2. Balduin. verb. defecerit,*

num. 5. *Communis ex Fasone hic n. 13.*
Corn. in L. unica §. in primo, ubi
Fulgos. num. 2. Cod. cad. tollend. Al-
ciat. in L. reconjuncti, num. 43. ff.
leg. 3. Grassus §. jus accrescendi quæst.
15. num. 2. Costa in §. posthumus vers.
quanvis pag. 18. delegat. Gutierr. in
L. unica num. 40. Cod. quando non pet.
part. Franc. Barr. succ. test. lib. 13.
tit. 8. num. 9. qui communis intelle-
 ctus ex eo venit rejiciendus quia in
 ratione totum contrarium abest à ve-
 ra juris decidendi ratione, quantum
 dies à nocte, & lux à tenebris; non
 enim ideò cessat jus accrescendi quia
 portio istius servi de æquitate natu-
 rali tenet in persona servi; imò po-
 tius quia non constitit, & invalida
 fuit à principio, ideò cessat jus ac-
 crescendi, nec conjuncto accrescit
 servi portio, quæ accresceret si in
 persona servi consisteret, & valida
 foret deficiens.

19 Venit secundo notandus Are-
 tinus qui contra hunc communem in-
 tellectum non in decisione, sed in
 ratione advertit quod *dict. §. de il-*
lo, est nova Justiniani constitutio ad
 quam multos post annos conditam
 non potuit *Ulpianus* habere conside-
 rationem: attamen ipse tenet ideò
 cessare jus accrescendi quia legatum
 servo proprio sine libertate relictum
 debetur eidem naturaliter. *L. natura-*
liter ff. cond. & demonstr. quæ natu-
 ralis obligatio impedit jus accrescen-
 di cum propter eam non videatur
 portio omnino deficiens, *subscribit*
Crotus in dict. L. reconjuncti, n. 70.
& ibi Ripa n. 140. & 178. Alc. n. 53.
 qui intellectus laborat iisdem vitiis,
 quibus communis reprobat: & no-
 tatur etiam Aretinus dum tenet natu-
 ralem obligationem ex eo posse im-
 pedire jus accrescendi, quia validat
 dispositionem antea retro, cum imò
 potius posset impedire quia non vali-
 dat, & in non validis, & pro non
 scriptis dispositionibus non datur jus
 accrescendi.

20 Tertio veniunt etiam repro-
 bandi non nulli qui tenentes commu-
 nem intellectum ex eo reprobant Are-
 tini rationem, quia naturalis obliga-
 tio non impediatur jus accrescendi, ut
 in deportato, qui est omnino inca-
 pax. *L. 2. Cod. hered. inst.* & tamen
 cum ei debeatur relictum naturaliter.
L. si mandato 22. §. is cujus ff. man-
dati, ejus portio accrescit, nec im-
 peditur jus accrescendi, *dict. L. uni-*
ca §. in primo, quorum ratio ultra
 supradicta etiam rejicitur ex eo quia
Gribald. de jure accrescend. reg. 53.
 & Doctores erronee docent obliga-
 tionem naturalem non impedire jus
 accrescendi: nam verum est, quod
 data naturali tantum obligatione ces-
 set jus accrescendi non quia per eam
 validatur dispositio ut Doctores allu-
 cinati sunt; sed ex omnino contra-
 rio, nempe quia naturalis obligatio
 etsi faciat deberi naturaliter legatum,
 non tamen validat dispositionem ip-
 sam quoad effectus civiles, qua civi-
 li validitate cessante in dispositione
 cessat jus accrescendi, quod non da-
 tur in dispositionibus à principio in-
 validis: nec *dict. §. in primo*, dicit
 quod accrescat portio mortui tem-
 pore dispositionis, cui æquiparatur
 deportatus. *L. si necem 4 vers. si de-*
portatus ff. bon. libertat. non enim in
dict. §. in primo portio illa pro non
 scripta accrescit virtute juris accres-
 cendi taciti, sed ex eo quia testator
 cum vellet recludere constitutiones
 legis Papiæ in caducis pro eis vitan-
 dis conjunctum expresse vocavit, ca-
 su quo ad alterum portio non per-
 veniret; vel secundo accrescit per jus
 non decrescendi notasti latius supra.

21 Quarto rejicitur intellectus
 eorum qui tenent ideò servus, de
 quo hic partem facere conjuncto (ut
 textus ait) & consequenter impedi-
 re jus accrescendi (ut illi allucinati
 sunt) quia licet legatum pro ejus
 portione non valeat ex eo quia *ex L.*
placet.

placet. ff. de acquir. hered. statim fit acquisitio domino, cui res propria non potest re acquiri, *L. propria Cod. legat.* constitit tamen quoquo modo legatum à principio in persona servi, *juxta textum in L. debitor §. fin. L. codicillis 91. in princip. ff. leg. 2.* ita ut non deficiat omnino, & ipso jure: rejicitur inquam iste intellectus quia frustra, & contra veram decidendi rationem requirunt validitatem, & consistentiam in legato, ut cesset jus accrescendi, siquidem ex eo quia non tenuit cessat, etsi valeret à principio legatum portio deficiens accresceret; & in jure, seu qualibet scientia non sufficit si veritas in resolutione quæstionis proponatur, sed omnino requiritur ut deducatur à vera decidendi ratione sine qua non vera dicitur scientia, nec certa resolutio.

22 Et quinto rejicitur intellectus quod procedat in legato damnationis, quem præstitit *D. Spinus spec. testam. gloss. 9. de jure accrescendi, num. 20.* & aliis reprobatis sequitur *D. Pichard. in nostro §. si eadem, numer. 78.*

23 Venit denique quid hodie in specie §. *si conjunctim*, esset respondendum stante decisione constitutionis Imperatoris *in dict. §. de illo*, ubi constituit, quod hæredes defuncti non ita impii existant ut liberalitatem testatoris, & serviles labores debita remuneratione defraudare conentur, & non donent derelictum servis, licet adhuc constitutis, quia cum jam hodie servo proprio valide legatur, & dispositio à principio teneat, antequam deficiat, nec ejus portio jam nunc dicatur pro non scripta videtur dicendum quod si repudiaret; & ejus portio deficiat accrescet conjuncto: atque ita per eundem textum *in dict. §. de illo* per quem Doctores intendebant cessare jus accrescendi *in dict. §. si conjunctim*, deciditur

quod in eo jam nunc debet dari jus accrescendi: & remanet satis delucide nullam ad eum *Ulpianum* habuisse considerationem, nam si in tempore Jurisconsulti existeret constitutio §. *de illo*, contrarium erat responditurus, & debebat decidere dari jus accrescendi in portione servo proprio sine libertate relicta, quia ab initio valida deficiebat. Adde etiam supradictis quod si servo proprio legatur sub conditione si liber, vel alienus factus si: valet legatum, §. *an servo inst. delegat. L. si socius 89. ff. hered. inst.* Et ideò si in hac specie cum altero collegatario jungatur, ita ut faciant partes ab initio, & tempore mortis testatoris reperiatur liber, seu alienus factus, & portionem spreverit, vel alio quoquo modo valide deficiat meritò accrescet etiam antea constitutionem *dict. §. de illo.*

24 Patet secundo intellectus ad textum difficillimum *in L. si Titio 7. ff. legat. 2. ubi Paulus in hæc verba, Si Titio, & ei qui capere non potest decem legata sint: quia duobus hæres dare damnatur, & unus capere non potest quinque sola Titio dantur.* Verus istius textus intellectus est quod ideò procedit, & sola quinque Titio dantur, quia portio ejus qui capere non potest à principio pro non scripta est *L. 3 ff. iis quæ pro non script.* & patet ibi, *quia & unus capere non potest*, & juxta supradictam resolutionem portio à principio pro non scripta, & invalida non dicitur deficiens nec accrescit, *ita Duar. in L. si duobus ff. leg. 1. & in lib. 1. de jure accrescend. cap. 18. Baro in nostro §. si eadem in princip. vers. sed denique Titio. Vigelius de methodo juris lib. 13 part. 4. cap. 6. reg. 24. except. 17.* quem non perceperit, & erronee refert, & reprobat *D. Pichard. in nostro §. si eadem. n. 63.*

25 Est retento hoc vero intelle-

Et venit rejiciendus intellectus *Bart.* ibi qui dicit procedere in indigno, qui mero jure civili capit, à quo fiscus aufert, cujus portio non deficit omnino, & ipso jure, ut accrescat conjuncto, ita *Bart. in dict. L. si Titio*, & in *L. si is qui duos ff. liber. legat. Cuman. & Ias. in L. hujusmodi §. 1. ff. leg. 1. & idem Bart. in L. unica §. in primo in fin. & ibi Fulgos. n. 2. Corn. n. 2. Cod. cad. toll. Ripa in L. reconjuncti, n. 140. ubi Crotus n. 72. Polyt. num. 48. Alc. 17. & 27. ff. leg. 3. Faber. in nostro §. si eadem in princip. ubi Ang. Aret. n. 2. Balduin. num. 1. D. Pichard. num. 55. Peralta in dict. L. si Titio, num. 9. Sarm. in principio *Mench. succ. creat. §. 21. num. 171. vers. sed pro priori sententia. Gribald. de jure accrescendi reg. 59. Grass. in §. jus accrescendi quæst. 16. num. 4. Suar. recept. liter. A. n. 16. fatetur ab omnibus receptam Gom. tom. 1. cap. 10. num. 30.* qui intellectus quanvis in se verus sit, non tamen convenit literæ textus, & ultra ea de quibus per *Mench. ubi prox. §. 10. n. 135. in medio ubi dicit communem, & quæ D. Pichard. ubi supra n. 59. & 60.* rejicitur ex eo quia dum *Bartolus*, & Doctores dicunt textum procedere in indigno, cujus portio ideò non accrescat, quia non deficit omnino, & ipso jure aperte inuunt, quod contrarium erat dicendum, & dari jus accrescendi, casu quo portio deficeret omnino, & ipso jure in incapaci à principio tempore dispositionis, & ita incidunt in absurdum de quo eos toties adnotasti. Deinde quia si cum *D. Pichard. num. 64.* intelligamus textum agere de indigno, qui acquisivit, & à quo fiscus aufert, satis reditur redicula consultatio æquis nam dubitaret quod in portione acquisita non datur jus accrescendi? & reditur responsio indigna *Paulo Jurisconsulto*: quid enim debet accrescere si nihil deficit? nec in ac-*

quisitis ullo modo jus accrescendi considerari potest, ut notasti supra *illatione 2.*

26 Ultimo rejicitur ex eo quia verba textus ibi, *& unus capere non potest*, non bene indigno, sed proprie conveniunt incapaci, in cujus persona à principio non constitit dispositio: nec in ejus invalida, & pro non scripta à principio portione potest considerari conjunctio, quia cum nihilo nihil conjungitur, & utraque ratione jus accrescendi cessat, & sola quinque Titio dantur.

27 Cumanus etiam reprobatur communem intellectum, sed intelligit textum ibi, *sola quinque Titio dantur*; id est jure legati, & tenet Jurisconsultum non denegare quod Titius reliqua quinque jure accrescendi obtinebit, sicut & similis intellectus communiter recipitur *ad L. fin. §. Seio ff. leg. 2. ut per Menchac. succ. creat. §. 10. num. 97.* Sed repugnat dictio (sola) quæ limitativa nisi violetur excludit jus accrescendi per argumentum à contrario sensu, quod urget, & concludit omnino in verbis limitativis, *Bald. in L. observare §. professis, n. 5 ff. offic. pro cons. Dec. cons. 626. num. 5. D. P. Barb. in L. si cum dotem in principio n. 31. ff. solut. matr.*

28 Tertio loco *Alciat in dict. L. reconjuncti, num. 33. & Menchac. dict. §. 10. num. 135.* intelligit textum in summis legatis, ut patet ibi decem, refert cum *Polyto Socino, & aliis sed non sequitur D. Pichard. in nostro §. si eadem num. 65. & 66.* qui intellectus ex eo rejicitur quia Jurisconsultus non ideò decidit sola quinque Titio dantur, & non dari jus accrescendi quia summa legatur, sed quia alter capere non potest: & in summis dari jus accrescendi verior est opinio à qua cum *Bart. in dict. L. reconjuncti, n. 7. ff. leg. 3.* nemo dissentit ut fatetur *Mench. ubi proxime n. 91. & seq.*

29 Tandem Cujat. in dict. L. si Titio, intelligit textum specialiter procedere in legato damnationis: & quod inter alias differentias quæ digefforum tempore vigeant inter legatum damnationis, & legatum vendicationis illa etiam erat, ut in legato damnationis non detur jus accrescendi, Bald. in Justin. pag. 79. & in nostro §. si eodem, ubi Baro in principio, vers. & cum disjunctim, qui tamen inter disjunctos loquitur, & D. Pichard. num. 69. D. Franciscus Barrius de success. test. & intest. lib. 13. cap. 1. de jure accrescend. num. 2. agnoscit Donellus in L. quidam relegatus §. fin. ff. reb. dub. Spin. de testament. gloss. 9. de jure accrescend. num. 20. quod aperie dicit Ulpian. in fragm. delegatis tit. 24. vers. si per damnationem: & conducit quod Caius l. 2. tit. 5. vers. inter legatum, cujus specialis intellectus ea potest assignari ratio: quia quando testator conjunctim legat constat partes ab initio fieri. L. plane §. si conjunctim ff. legat. 1. & in legato damnationis conjunctim relicto sunt hæ partes non ab initio sed per manum hæredis, quem damnat ut rem legatam præstet; & ideo satis non viget jus accrescendi, & videbatur satisfecisse intentioni testatoris si ei legatario, capaci, & volenti acquirere suam portionem præstaret juxta testatoris dispositionem: ei vero qui non capiebat, vel repudiabat non præstaret, sed sibi retineret: nec in legato damnationis viget ea conjunctio, quæ in legato vendicationis viget, ratione cujus conjuncti collegatarii faciunt partes ab initio, qui intellectus quanvis placeat in ratione, & ad verba textus ibi, quia hæres duobus dare damnatur. Ex eo tamen rejicitur quia in consultatione non proponitur species legati damnationis, & ex nostra regula facilem, & verum præstitimus intellectum: etsi textus specialiter procederet

in legato damnationis; & ratio decidendi ea foret quia in legato damnationis non viget jus accrescendi, ab speciali, seu a contrario sensu deducio ex ratione decidendi (quod omnino concludere censeo) sequeretur quod in cæteris legatis quæ non sunt damnationis portio in capaci à principio invalida accresceret contra nostram regulam, & veram resolutionem, & omnia supradicta in materia. Deinde quia Jurisconsultus non solum fundatur in prima ratione ibi, quia hæres duobus dare damnatur: sed etiam in alia ibi, & quia unus capere non potest: etsi advertas in omnibus juribus de materia juris accrescendi, & in quibus non fit legatum in forma damnationis regulariter deciditur negative cum hac ratione quia alter capere non potest, & quia portio non constitit, ut in L. plane §. si conjunctim, ibi non constitit legatum ff. leg. 1. L. hujusmodi 16. §. si Titio, ibi quanvis ad legatum non admittatur L. si duobus 16. in principio, ibi in rerum natura non fuerit. ff. leg. 1. atque ita satis patet quod Jurisconsultus in dict. L. si Titio, decidit non dari jus accrescendi, non ideo quia legatum damnationis esset, sed quia alter capere non poterat, & ejus portio invalida ab initio non accrescit: nam decidendi ratio non specialem, sed regulam docet generalem quæ omnes suas species æqualiter decidit; & quanvis textu conjungit duas rationes ut decidat consultationem, ideo facit quia in unaquaque scientia requiritur ad decisionem quæstionum concursus duarum veritatum, seu rationum, & ita in nostro jure accrescendi semper requiritur quod sint duo, vel plures collegatarii conjuncti ad eandem rem, & requiritur quod sit portio valida deficiens: atque ita Jurisconsultus decidit quia hæres duobus dare damnatur, id est quia dantur collegatarii conjuncti: & etiam

etiam decidit quia unus capere non potest, id est quia portio vacans non est valida deficiens quinque sola Titio dantur, nec datur jus accrescendi: & sic conjunxit unam, & alteram rationem, seu requisitum, quia tamen unum de duobus requisitis (nempe portio vacua) non habebat qualitates speciales ad nostram generalem regulam nec erat à principio valida portio deficiens, sed incapax à principio invalida, & pro non scripta ideo decidit non dari jus accrescendi: & non imeritò tentari potest quod ideo primo ponit rationem quia hæres duobus dare damnatur; quia hæc verba continent dubitandi rationem, qua delata fuit prius consultatio: & secundo ponit, & alter capere non potest quia verba hæc continent decidendi rationem, quæ semper subsequitur post rationem dubitandi.

30 Et denique ultra prædicta rejiciuntur communis, & alii intellectus ad istum textum ex eo quia dum deviant à ratione, qua decidit Jurisconsultus ibi, & unus capere non potest: & recurrunt vel ad id quod portio non deficiat omnino, & ipso jure, vel dant jus accrescendi in aliis quinque, vel decidunt procedere in summis: & tandem in speciali legato damnationis: videntur supponere, & aperte fatentur, quod portio incapax à principio invalida accrescit, quod tam deviat à veritate, quam quod omnino contrarium, siquidem portio incapax est pro non scripta: in qua non datur jus accrescendi. Quid autem si iste conjunctus à principio tempore dispositionis foret capax: postea autem efficeretur incapax? resolve quod tunc ejus portio accresceret conjuncto, quia cum à principio valeat dicitur deficiens, quæ accrescit, at vero si efficiatur indignus, à quo fiscus auferat tunc non accrescit conjuncto, quia non defi-

cit, sed ambo pervenerunt ad legatum, & scinditur inter eos legatum, & ab indigno fiscus abstulit portionem: & ita communis intellectus in se verus est, quanvis textui non conveniat.

31 Retento hoc nostro vero intellectu veniunt rejicienda ea de quibus *Mench. succ. creat. §. 10. n. 136.* dum tenet quod si in specie dict. *L. si Titio*, conjunctus iste incapax foret, & repudiaret non esset jus accrescendi: quod ideo reputat verum, quia intelligit textum istum procedere in summis: & ea de causa in eo non dari jus accrescendi, quod à jure absolum est, in summis enim datur jus accrescendi, *ut infra suo loco*; & non quia summa, sed quia alter capere non potest sola quinque Titio dantur, unde si iste conjunctus foret à principio capax si postea repudiaret meritò erat locus juri accrescendi, juxta supradicta.

32 Venit etiam ad id de quo idem *Mench. dict. num. 136. vers. infertur 2.* dum ibi tenet non dari jus accrescendi casu, quo iste incapax ob delictum esset effectus incapax; & fiscus ab eo non auferret, quod etiam de jure non procedit: nam potius dicere debebat, quod si incapax iste foret capax à principio; & postea ob delictum effectus est indignus; ita ut possit, & defacto acquirat si ab eo fiscus non auferat cessat jus accrescendi, siquidem sibi acquirat, & in portionibus acquisitis non est quid accrescat, si tamen nec defacto acquirat, vel quia postea omnino incapax effectus est, vel quia si indignus noluit acquirere, ita ut ejus portio deficiat, meritò accrescit conjuncto, siquidem à principio valida fuit. At tamen verum sentit *Mench. in vers. quinimo dum dicit quod portio incapax in dict. L. si Titio remanet penes gravatum, ex L. unica §. in primo, & §. pro secundo Cod. cad. toll.*

quan-

quanvis non perciperet rationem, quæ ex eo est quia portio istius à principio incapacis, & à principio invalida non est ablata ab hæreditate, vel à gravati dominio. *L. nec utilem ff. ex quibus causis maiorat. gloss. verb. etiamsi non transferat in L. quod meo §. 1. ff. acquir. poss. Barb. in L. si aliena, numer. 100. ff. solut. matrim.* Et ideò penes gravatum remanet; & invalida à principio pro non scripta non accrescit conjuncto.

33 Patet tertio ex supradicta resolutione intellectus ad *L. hujusmodi §. si Titio ff. leg. 1. ubi Julianus in hæc verba. Si Titio, & Mævio legatus fuerit Stichus qui Titii erat: debetur pars Stichi Mævio: nam Titius quanvis ad legatum non admittatur partem faciet.* Vides quod Titius, & Mævius sunt conjuncti re, & verbis insimul, & faciunt partes ab initio, & inter eos viget jus accrescendi contra *Bartoli* opinionem de qua supra in præludiis *differentia 1.* & quod portio Titii non accrescit Mævio conjuncto quia ab initio non tenuit in persona Titii legatum rei propriæ. *L. proprias Cod. delegat.* Attamen *Bart.* intelligit textum procedere: & ideò in eo cessare jus accrescendi quia Titius iste partem faciendo impedit jus accrescendi; & ejus portio non deficit omnino, & ipso jure quanvis enim legatum rei propriæ non valeat *dict. L. proprias*, attamen dominus habet retentionem rei suæ, & propter jus illud retentionis, ejus portio non accrescit conjuncto, ita *Bart. receptus hic, & in L. unica §. in primo Cod. cad. toll. & in L. plane §. si duobus ff. leg. 1. ubi etiam Aret. Cuman. numer. 1. Paul. ibi & in dict. §. si Titio ubi etiam Bald. Faber. in nostro §. si eadem, numer. 2. & ibi Balduin. n. 7. Ang. Aret. n. 2 & 4. Mantica de conject. ultim. volunt. lib. 10. titul. 3. n. 22. & 4. Communis ex Zazio, & aliis relatis per Mench. succ.*

creat. §. 10. n. 103. 104. & n. 167. qui latissime reprobatur, & n. 102. novum, & planissimum, ut ille ait, refert intellectum ad hunc textum, quem sequitur, & defendit *Mantic. dict. num. 23.* reprobatur tamen *supra* illatione 10. num. 5.

34 Et ultra adducta per *Mench.* contra communem intellectum, venit etiam rejiciendus ex eo quia distinctio, qua Doctores distinguunt facit partem, & habet jus retentionis ergo impedit jus accrescendi satis erronea patet prout ostendimus *supra eadem illatione vers. ex hac resolutione patet primo:* deinde rejicitur ex eo quia communis, dum quærit rationem quare in præsentis non detur jus accrescendi, quando portio à principio invalida est, & pro non scripta, aperte sentit, sicut, & passim resolvit quod in portionibus pro non scriptis omnino invalidis datur jus accrescendi; quod est aperte erroneum, & contra notas in materia regulas. Deinde quia Jurisconsultus non decidit ex retentionis jure, sed ex eo quia quanvis Titius ad legatum non admittatur partem faciet: quam rationem decidendi ut percipias adverte, quod prout notasti *supra in præludiis differentia 11. & illatione 9. & 12.* imos est apud Jurisconsultos quando decidunt quæstiones de jure accrescendi loqui per hæc verba nempe partem facit, quia scilicet jus accrescendi datur inter eos conjunctos qui faciunt partes ab initio: & cum Jurisconsultus dicat quod Titius facit partem quanvis ad legatum non admittatur, aperte docet quod conjuncti re, & verbis faciunt partes ab initio; & quod inter eos viget jus accrescendi, in quo cum requiratur validitas à principio in dispositione neque accrescant portiones invalidæ, & pro non scriptæ, & in præsentis legatum in Titio esset rei propriæ à principio invalidum, & pro non

non scriptum *dict.* *L. proprias*, merito decidit Jurisconsultus, non dari jus accrescendi, nec portionem Titii Mævio accrescere: & eleganter concludit ejus decidendi ratio dum dicit, nam Titius, quanvis ad legatum non admittatur partem faciet: quasi diceret Mævius & Titius conjuncti re, & insimul verbis faciunt partes ab initio, inter quos viget jus accrescendi, & cum Titius non admittatur, & ejus portio sit invalida à principio don accrescit, *ita sentit Baro in nostro §. si eadem, vers. si ambo perveniant. Duar. lib. 1. de jure accrescend. cap. 18. & in L. si duobus ff. leg. 1. Aur. lib. 1. sent. cap. 14. ad fin. Vigel. de method. jur. civilis part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17.* Et ex hoc vero intellectu *dict.* §. *si Titio*, percipies quam deviet à veritate communis intellectus: & *D. Spin. de testam. gloss. 9. de jure accrescend. n. 20.* qui sentit textum procedere in legato damnationis, quem sequitur eo non relato *D. Pichard. in nostro §. si eadem, n. 83. & 80. qui etiam n. 85.* hoc omissio intellectu præstat alium non minus violentum, & à vera decidendi ratione omnino alienum.

36 Ut tamen integre percipias intellectum *dict.* §. *si Titio* decet hic tractare quæstionem utrum, & quando in legato rei propriæ possit dari jus accrescendi, verbi gratia quando testator in specie *dict.* §. *si Titio* Stichum Titii legat Titio & Mævio, quod ut decidas facillime ad duo adverte alterum generale in scientia theorica ex nostra secunda regula: jus accrescendi datur in portione valida à principio si deficiat, non vero datur in portione à principio invalida, & pro non scripta. Alterum specificum in scientia practica, quod quanvis legatum rei propriæ invalidum sit, *dict.* *L. proprias, L. Mævius §. pen. ff. leg. 2.* valet tamen ubi ex legato consequi potest legatarius aliquam utilita-

tem §. *ex contrario inst. de legat. L. si creditori 28. cum L. seq. ff. leg. 1. L. si deportati 7. ff. leg. 3. post Gom. Cald. part. 3. depot. elig. cap. 12. num. 23. D. Pichard in dict. §. ex contrario inst. leg. à princip. & idè legatum rei propriæ valet sub conditione si fuerit alienata. L. cætera §. 1. ff. leg. 1. L. meares 98. ff. cond. & demonstr. & quando testator in ea quid juris habet. L. Africanus 40. §. si Titius L. si domus 74. §. si fundus, L. si sic, §. fin. L. si tibi homo §. fin. L. senatus 45. §. fin. ff. leg. 1. Et denique valet legatum rei propriæ quando servo ejus, cujus res est, legatur. L. si debitor §. fin. ff. leg. 1. ex iis duobus de se notis facta consequentia facile percipies quando in legatis rei propriæ portio deficiens sit valida, & accrescat conjuncto, & quando sit invalida, & non accrescat.*

37 Atque ita venit confirmatio prædicti intellectus, *ad dict. §. si Titio*, dum diximus portionem Titii non accrescere idè esse quia fuit portio rei propriæ pure legatæ à principio invalida: & pro non scripta in qua cessatius accrescendi, nec etiam ex parte Mævii si portio deficeret non accrescet Titio, cum res propria amplius, nec ex alia causa sua fieri non possit. §. *sed et si rem inst. de legat. §. sic itaque inst. act.*

38 Secundo venit quid esset dicendum si in specie *d. §. si Titio*, Stichus legatus esset sub conditione si Titii non fuerit, & alienetur, in qua specie cum à principio valeat legatum existente conditione. *d. L. cætera. §. 1.* videtur dicendum quod si tempore mortis Stichus non Titii sed alienus sit, & portio conjuncti valida deficiat accrescet conjuncto: secus autem esset si non sub conditione, sed pure legatur; & tempore mortis testatoris Stichus reperiatur alienus, quia quod à principio non tenuit exposita non convalescit. *dict. §. 1.*

39 Tertio venit quod si in specie dict. §. si Titio, testator, vel quilibet alius non legatarius in Stichus habeat quid juris, nam cum pro eo legatum valeat dict. §. si Titius, merito si repudiet conjunctus, cujus portio à principio tenuit, vel quoquo modo deficiat accrescet conjuncto.

40 Quarto venit quid juris si in specie dict. §. si Titio, testator legaret fundum Titii non Titio, sed seruo Titii, & Mævio, cum enim tunc valeat legatum rei propriæ seruo relictae dict. §. fin. videbatur dicendum quod portio deficiens accrescit. Sed tamen suspende quia respectu servi qui non exiit de potestate ejusdem domini quamvis Mævius conjunctus repudiet portionem suam non potest considerari jus accrescendi Titio, cui res propria amplius acquiri non potest, §. sed etsi rem inst. legat. Si autem consideras respectu Mævii quamvis servus Titii repudiet non potest considerari jus accrescendi Mævio, quia quamvis valeat dispositio in persona servi, attamen res est penes Titium dominum à quo non deficit, nec est quid accrescat, & quamvis vulgare principium de quo gloss. verb. jurasse, in L. si duo patroni ff. jurejur. prout supra illatione 9. in sensu affirmativo non procedat, nec eo ipso quod portio vacat, accrescat, quia insuper requiritur quod valida deficiat: attamen in sensu negativo verum iste, & legitime procedit, ita ut portio, quæ non deficit non accrescat. Si vero servus iste, cui legata fuit res domini, exeat de manu Titii ita ut sibi, vel novo domino, cujus non est res legata; acquirat. L. si alienus ff. leg. 2. merito si ejus, vel alterius conjuncti portio deficiat, accrescet alteri conjuncto quia valida fuit dispositio à principio.

41 Patet quarto ex supradicta resolutione intellectus ad L. si duobus

16. ff. legat. 1. ubi Paulus in hac verba, Si duobus res conjunctim legata sit, quamvis alter in rerum natura non fuerit: alteri deberi solam partem, & hoc puto verum esse. Verus intellectus est textum procedere in portione ejus, qui in rerum natura non fuerit, quod patet ibi, quamvis alter in rerum natura non fuerit, quod verbum ad præteritum tempus dispositionis debet referri. L. verbum erit 123. ff. verb. sign. ut ita in rerum natura non fuerit tum temporis quando eidem legabatur: & id quod relinquatur ei, qui in rerum natura non est pro non scripto habetur. L. 4. ff. quæ pro non scriptis & in pro non scriptis à principio invalidis non datur jus accrescendi, ita Duar. hic, & lib. 1. de jure accrescend. cap. 18. & in §. fin. eadem lege, ubi ultra ejus morem increpat, & reprehendit Bart. & communem Doctorum intellectum: Aur. 2. sent. cap. 24 ad fin. sentit quamvis non satis perceperit D. Pichard. in nostro §. si eadem, num. 88. & n. 89. & Vigelius method. jur. lib. 13. part. 4. cap. 6. reg. 24. except. 17. Quare autem si in rerum natura foret posthumus eo non nato integra res debetur conjuncto ut sponit textu in principio, & decidit aperte in §. fin. Responde quia posthumus suus erat habilis cui valide de jure legabatur prout supra illatione 22. n. 9. & 8.

42 Et retento hoc vero intellectu rejicitur Bart. hic, qui intelligit ideò procedere, & in eo non dari jus accrescendi, quia iste, qui non fuit in rerum natura sperabatur esse in rerum natura, & ideò facit partem: sequitur Cuman. Bald. Imola Alex. & communiter Doctores in dict. L. si duobus, Corneus in L. unica §. in primo ubi Fulg. n. 2. Cod. cod. toll. Faber. in nostro §. si eadem, num. 1. in fin. Angel. Aret. n. 4. Sed hic communis intellectus sponit unum, & alterum absurdum: nempe quod facientes par-

tem impediunt jus accrescendi : & aliud nempe quod si iste qui non erat in rerum natura non speraretur nasci non faceret partem , nec impediret jus accrescendi , & ejus portio accresceret : & ita intelligunt §. *fin. infra eadem lege* Bart. Bald. Imol. Alex. & communiter Doctores qui errores quam devient à jure notasti *supra illation. 9. & illation. 12. & hac eadem illatione, vers. Ex hac resolutione patet primo.* Et imò potius quia legatum fuit relictum ei , qui non est in rerum natura idè est invalidum , & habetur pro non scriptum , & non accrescit , nec si in utero foret , & speraretur esse in rerum natura , non idè cessaret nec impediret jus accrescendi , quinimò potius portio ejus qui in utero seu rerum natura est si deficiat accrescit. Deinde rejicitur ex eo quia divinatur , & pugnat cum dict. §. *fin. ut sentit Cuman. ibi, Pichard. in nostro §. si eadem, n. 88.*

43 Sunt qui intelligant textum procedere quia testator faciendo mentionem de eo , qui nunquam fuit in rerum natura creditur locari. *L. si Mervia 45. ff. de hered. inst. juxta intellectum Bart. in L. 1. n. 3. ff. cond. inst. & quod portio per locum relicta non potest prætendi à conjuncto : secus foret si relicta esset ei , qui fuit in rerum natura , quanvis tempore testamenti mortuus esset , quia tunc cessat illa ratio , & consequenter ejus portio accrescet conjuncto dict. L. unica §. in primo.* Sed iste intellectus divinatur : & rejicitur per eadem fundamenta , quibus rejicitur communis : deinde quia in ratione suponit quod legatum relictum ei , qui mortuus erat tempore testamenti accrescat , quod nequaquam verum est , quia tale legatum est pro non scriptum , & non debet accrescere : & idè rejiciendus est , & *D. Spinus de test. gloss 9. de jure accresc. n. 20.* qui tenet textum procedere in legato damnationis : &

Bald. in nostro §. si eadem, num. 3. qui per hunc textum tenet quod portio in causa caduci olim de jure digestorum non accresceret , quanvis hodie ex nostro §. *si eadem accrescat.*

44 Patet quinto intellectus ad satis difficilem textum in *L. fin. §. Seio ff. leg. 2. ubi Scævola in hæc verba. Seio, quem heredi substituerat ita legavit, Seio si mihi hæres non erit, & uxori ejus Marcellæ argenti libras quindecim dari volo : quæro cum Seius hæres extiterit an Marcellæ dimidia portio debeat : respondi secundum ea, quæ proponerentur deberi.* Hunc textum reputant Doctores difficillimum : & cum descendunt ad rationem difficultatis , nec eam perceperunt , attamen in eo difficultatis conveniunt , quod iste textus in specie casus videtur simillimus cum *L. plane §. si duobus ff. leg. 1.* ubi in legato relicto duobus , quorum alter hæres institutus est , datur jus accrescendi , quod negatur in isto §. *Seio,* super quorum differentiarum rationem maxime cruciantur. Et glossæ hic verbo Marcellæ intelligit textum dum dicit uxori dimidiam deberi procedere jure suo , & supplendum esse , quod alteram portionem quoque obtineat jure accrescendi , *ut in dict. §. si duobus ;* quasi in hoc textu non de portione Seii , sed tantum de portione Marcellæ fuisset dubitatum propter appositam conditionem , quæ credebatur repetita in legato uxoris : *sequitur Bart. Bald. ibi Cuman. in lectura in fin. Imol. Paul. & Alberic. qui nec reprobant , nec probant. Bart. in L. si Titio 7. ff. leg. 2. & ibi Alber. Cuman. in L. mulieri , ff. cond. & demonst. Ias. in L. reconjuncti , n. 97. ubi Rip. num. 55. ff. leg. 3. Duar. de jure accrescend. lib. 2. cap. 15. qui dicunt communem hunc gloss. intellectum ; quem etiam dicit communem sed non sequitur D. Pichard. in nostro §. si eadem num. 74.* Sed iste intel-

tellektus aperte divinat, & violat literam; & hac ratione illum reprobatur *Mench. de succ. creat. §. 10. num. 97.* qui etiam ex eo reprobatur, quia si in ea specie dubitatum fuit de portione Marcellæ propter defectum conditionis multò magis dubitandum foret de Seii portione, quæ nequaquam accrescere poterat si Marcella portionem non haberet; ut probatur ab speciali. *L. interdum ff. usufruct. accresc. & ita reprobatur D. Pichard. ubi supra num. 75.* & denique rejicitur ex eo quia in dict. §. Seio, secundum veram rationem juris accrescendi nequaquam accrescit Seii portio, quæ à principio invalida est, & pro non scripta: & iste est verus, & facilis textus intellectus; & gloss. *Bart.* & Doctores in suo communi intellectu erroneè præsupponunt quod Seii portio accrescat.

45 Secundo loco *Iason. dict. num. 97. Rip. dict. num. 55.* alterum non minus violentum præstant intellectum ad dict. §. Seio, ut sit intelligendus non de dimidia relicta ipsimet Marcellæ, sed de dimidia mariti deficiente propter defectum conditionis; nam de dimidia uxori pure legata nullatenus dubitandum erat quod sibi debebatur. Sed iste intellectus violat literam, & illum reprobatur *Mench. dict. §. 10. num. 98.* deducta ratione ex principali specie textus: & rejicitur quia re incidit in vitium communis intellectus, & quia in hac specie portio Seii à principio invalida, & pro non scripta non poterat accrescere Marcellæ.

46 Tertio accessit *Petr. de Bellap. in dict. §. Seio,* & intelligit textum, ut dimidia pars ad Marcellam jure legati pertineat, altera vero dimidia non accrescat quia maritus in ea habebat jus retentionis, & quod portio in capax accrescat quando incapax in ea non habet jus retentionis, juxta dictum §. si Titio, ex

communi *Bartoli,* & *Doctorem intellectu,* quem quanvis approbat *Mench. dict. §. 10. num. 99. & 100.* nemo est qui ex dictis usque hætenus non colligat quam erroneus sit à vera decidendi ratione in materia, nec est Jurisconsultorum aliquis, qui præstet rationem decidendi in aliquo membro prædictæ distinctionis, nec attendat an collegatarius, ejus portio deficit habeat jus retentionis, ut non detur jus accrescendi; aut non habeat jus retentionis ut portio accrescat: etsi attente considerentur rationes, cum quibus Doctores in hac materia conciliant jura, & decidunt quæstiones, magis sunt in inducendis specialitatibus in unoquoque jure, quam concilient, seu decidunt jura, & quæstiones per universalem regulam, cujus species sint, etsi percurras jura facile reperies in iis in quibus datur jus accrescendi unicam semper dari decidendi rationem, nempe portionem deficientem antea retro validam inter conjunctos, & in unaquaque materia cujuscunque; scientiæ unica tantum præest universalis decidendi ratio per quam æqualiter deciduntur ejus omnes speciales quæstiones: & quanvis jura in quibus non datur jus accrescendi, deciduntur per diversas rationes, id provenit ex eo quia diversæ fuerunt causæ propter quas in eis vel non dantur conjuncti facientes partes ab initio, vel portio non fuit deficiens antea retro valida, sed tamen in eo conveniunt omnia jura ut ideò in eis non detur jus accrescendi, quia vel non dantur conjuncti, vel si dantur portio non fuit deficiens ante retro valida, itaque non sint convenientes species ad nostram regulam generalem.

47 Quarto *Mench. d. §. 10 n. 46. & seqq.* novissimum, & planissimum ut ille ait præstat intellectum ad hunc textum ut scilicet procedat in generibus,

bus, & summis legatis, quem intellectum præstitit Ripa in *L. reconjuncti*, num. 55. col. 2. & ibi Alc. num. 19. & 33. Politus num. 33. & 48. ff. leg. 3. Alc. in *L. si mihi & Titio*, num. 5. & 13. ff. verb. Ang. Aret. in nostro §. si eadem, num. 2. Sarment. in *L. si Titio, & ei*, num. 3. & 4. ff. leg. 2. & ante eos Bellapert. quem sequitur Socin. reg. 213. n. 16. Et quanvis Mench. comprobatur multis, & satis diffusis rationibus, attamen venit rejiciendus quia vere communis opinio est, quod in summis legatis datur jus accrescendi, à qua nemo dissentit ut referens infinitos fatetur ipse Mench. d. §. 10. num. 91. Et latius infra illat. 24. nec Jurisconsulti in præsentibus, nec in aliis juribus de materia decidunt non dari jus accrescendi quia summa legata est, sed aliis diversis rationibus decidunt.

48 Denique *D. Spinus de testam. gloss. 9. de jure accrescendi*, num. 20. tenet textum procedere in legato damnationis in quo non erat jus accrescendi, & eo non relato ita etiam *D. Picbard. ubi supra num. 76.*

49 Quibus omissis verus intellectus hujus textus petendus est à nostra resolutione: & debes advertere quod Scævola moris est regulariter nullam nec dubitandi, nec decidendi rationem præbere; & idè ejus responsa sunt difficillima; attamen hujus textus dubitatio ex eo provenit quia conditio sub qua fuit legatum Seio si mihi hæres non erit, & uxori ejus Marcellæ argenti libras quindecim dari volo, credebatur repetita in legato Marcellæ, juxta textum in *L. 3. §. filius, inter medias. ff. liber. & posthum.* ita gloss. verb. Marcellæ in dict. §. Seio Mench. dict. §. 10. n. 98. & in utroque collegatari positam esse conditionem prout fuit in simili specie. *L. mulieri. 73. & in L. in testamento 31. ff. cond. & demonstr.* qua vitante in utroque vitaret relictum: Cujus tamen

contrarium decidit ex ratione de qua gloss. & Doctores ibi, & gloss. verb. partem, in dict. *L. si mulieri. Mench. ubi proxime*, quia scilicet conditio non utrique, sed tantum imposita fuit Seio, in cujus persona vitante, vitiat relictum, non vero in Marcellæ, & idè respondit Scævola secundum ea, quæ proponerentur Marcellæ dimidiam portionem deberi: nec curat de Sei portione, in qua cessat, nec datur jus accrescendi, quia portio Seio fuit relicta sub conditione si hæres non extiterit, qua vitante portio evanuit à principio, & remanet, quasi nunquam de ea dispositum, nec relicta esset, invalida à principio pro non scripta, quæ non accrescit, & insuper quia vitante conditione, nulla potest considerari conjunctio inter collegatarios prout considerasti infra eadem illat. num. 53. Secus omnino esset dicendum si Seio non adjecta conditione, sed pure, & uxori ejus Marcellæ legatum esset, tunc enim cum à principio in persona Sei dispositio pura, & valida foret, etiam si postea per existentiam hæredis deficeret meritò accresceret Marcellæ ex nostra regula junctis iis, de quibus supra illatine. 10. vers. si autem magis placeat, num. 9. Itaque in hoc textu cessat utrumque requisitum nempe non datur portio deficiens, nec conjunctio inter collegatarios, & idè de jure accrescendi, nec consultum, nec responsum fuit à Scævola qui semper secundum ea quæ proponerentur, & non ultra respondit: unde portio ista invalida remanet in hæreditate; & hæreditatis jus sequitur quia Seius extitit hæres, nec est alius à quo relicta sit, & apud quem maneat juxta textum in *L. unica. §. cum triplici. §. sin autem, vers. quod si Cod. cad. toll.*

50 Patet sexto intellectus ad textum in *L. in testamento. 31. ff. cond. & demonstr.* in vers. sed & si uterque ubi Aphricanus in hæc verba. Sed & si uter-

uterque viveret nolet eam uxorem ducere cum mulier parata esset nubere, illi quidem legatum deberetur: Stichi autem portio inutilis fiebat. Bart. & Doctores in præsentia non curant de jure accrescendi. Cumanus vero hic intelligit portionem fieri inutilem respectu Stichi, attamen quod accrescat Pamphilæ: qui aperte loquitur contra textum, & nostram resolutionem; nam portio Stichi qui noluit adimplere conditionem inutilis est, & invalida à principio, quæ non accrescit. Secundo loco *Mench. dict. §. 10. num. 147.* reprobatur intellectum Cumani; & *num. 46.* & tenet portionem Stichi idè non accrescere quia textus agit de summa legata, sed rejicitur ex eo quia verius est, quod in summis viget jus accrescendi juxta cõmunem à qua nemo dissentit ut fatetur ipse *Mench. dict. §. 10. num. 91. & seqq. & dixi infra illat. 24.*

51 Verus itaque intellectus venit ex nostra resolutione, quia scilicet portio Stichi fuit ei legata sub conditione si matrimonium cojerit cum Pamphila, & cum per eum steterit, & defecerit conditio, quia noluit Pamphilam uxorem ducere fit ejus portio inutilis, à principio invalida, & pro non scripta quæ non accrescit; sed remanet penes eum, à quo derelicta est. Et secundo eadem ratione procedit *textus in vers. fin.* ut scilicet nolente muliere nubere cum Sticho eidem Sticho debeat ut legatum pro ejus portione tantum jure legati, non vero jure accrescendi pro mulieris portione, quæ à principio fuit invalida, & pro non scripta ex defectu conditionis. Et tertio ita etiam *textus in L. Julius Paulus, 80. ff. cond. & demonstr.* ut scilicet deficiente conditione de reddendis rationibus in persona Stichi quinque dimidia legati portio contubernali jure legati debeat, portio vero Stichi à principio inutilis invalida, & pro non scripta ex defectu con-

ditionis non accrescit, quidquid *gloss. pen. ibi intelligat*, integrum legatum contubernali deberi, dimidiam portionem jure legati, & alteram jure accrescendi, quam *gloss. reprobatur Mench. dict. §. 10. num. 148.* qui etiam reprobari debet in ratione qua tenet idè portionem contubernali non accrescere, quia summa legata est.

52 Et quarto eadem ratione procedit *textus in L. tales conditiones III. ff. cond. & demonstr. in vers. sed benigna interpretatione* dicendum si non post moram Titii Simphorus defecit deberi partem dimidiam Januario dantem: & *ad L. cui fundus 55. ff. eodem* ubi apposita conditio pluribus de dando uni si alter eorum non adimpleat conditionem portio ejus vacat, nec accrescit alteri adimplenti conditionem.

53 Potest etiam tentari quod ratio in his juribus provenit non solum ex eo quia portio conditionalis deficiente conditione fit invalida, & pro non scripta à principio, quæ non accrescit: sed etiam ex eo quia quavis à principio quando testator sub conditione collegatarios vocavit videantur sub conditione conjuncti, attamen ea conditione deficiente defecit conjunctio, sine qua non datur jus accrescendi: nisi dicas quod generale est in quacunque portione à principio pro non scripta, & invalida, vel ex defectu conditionis, vel ex alia quavis invaliditate à principio semper deficere conjunctionem, quæ non datur cum portione à principio invalida, quia cum nihilo, nihil conjungitur, notasti *supra in præludiis.*

54 Nec obstat *textus in L. hæc scriptura. 26. §. fin. L. si separatim. 30. ff. cond. & demonstr.* in quibus conditionalis portio deficiente conditione alteri conjuncto accrescit, agunt enim de jure non decrescendi, & verbum accrescere de quo ibi, debet cum *Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 22.*

expo-

exponi accrescit, idest, non decrescit, & hac de causa nulla ibi fit mentio de conjunctione: & proprium est juris non decrescendi, & omnino alienum à jure accrescendi quod portio omnino invalida à principio pro non scripta quoquo modo vacans ab altero conjuncto non decrescat: & idem etiam in dict. *L. hæc scriptura. §. fin.* æqualiter deciditur conditionalem, & invalidam portionem vacantem non decrescere tam in legatis, quam in hæreditatibus in quibus etiam proprium est ut portio invalida à principio accrescat, seu potius non decrescat, ut notas *infra illatione. 25.*

55 Patet septimo qua ratione procedat *L. 3. vers. sed si conjunctim ff. leg. præst.* ubi si in testamento, quod rescinditur per contra tabulas possessionem, legatur filio conjunctim cum eo, cui non competit ex edicto legatum; conservatur tantum portio filii, nec ei alterius conjuncti portio accrescit, ex eo quia per rescissionem redditur invalida à principio pro non scripta; sentit doctus *Pichard.* sed non satis percepit, in nostro §. *si eadem inst. de legat. num. 98.* quicquid ex jure speciali procedere teneat *Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 44.* Intellege tamen inter verbis conjunctos, qui faciunt partes ab initio, & inter quos datur jus accrescendi, nam dictio (*conjunctim*) dicit de conjunctis verbis, ut notasti in præludiis *differentia 12.* procedet etiam textus inter conjunctos re, & verbis quando eis species legatur, & faciant partes ab initio. Non vero procedit textus inter disjunctos verbis, & conjunctos re, qui faciunt partes per concursum, nec inter conjunctos re, & verbis insimul quibus legatur jus, in quo ratione naturæ fiant partes per concursum, & detur jus non decrescendi, cujus proprium est ut portio etiam à principio invalida, & pro non scripta accrescat seu non decrescat.

56 Patet octavo quod in specie *L. 1. L. fin. ff. iis quæ non pro non script. L. si quis legatum. ff. ad leg. Cornel. de fals. & in titul. Cod. de his, qui sibi adscribunt*, ubi legatum quod quis sibi in testamento scripsit habetur pro non scriptum; & ita non accrescet si cum altero conjunctim legetur; nec accrescet portio ejus, qui ita scriptus est in nomine, ut non intelligatur, cujus portio à principio pro non scripta est. *L. 2. ff. iis quæ pro non script.* Sicut etiam si aliquid legetur conjunctim cum altero in metallum damnato, ejus portio à principio invalida, & pro non scripta non accrescit, accrescet autem si postquam conjunctim legatum est in metallum damnatus fuit, vel aliter effectus incapax; prout etiam accrescet portio si in specie. *L. si in metallum. §. item. ff. iis quæ pro non script.* legatum sit servo alieno à principio, qui posteaquam conditum fuit testamentum effectus est proprius, nam portio ejus à principio valida accrescit, quanvis postea fiat invalida, & pro non scripta, & veniat ad statum à quo incieper non potest non proinde desinit valere à principio: nec potest causa de novo superveniens efficere quin dicatur deficiens portio à principio valida, causa enim superveniens non operatur in præteritum, sed in futurum. *L. nec enim ff. itinere, actuque privato. L. sancimus. Cod. admistr. tut.* Et hoc modo venit intelligendus textus in *L. plane. §. si conjunctim. ff. leg. 1.* ut procedat in legato relicto servo, qui tempore dispositionis proprius erat cujus portio non accrescit, non vero in servo, qui tempore dispositionis alienus erat, & postea effectus est proprius cujus portio accrescit. Sicut etiam confirmatur intellectus quem supra præstitimus in text. *L. plane. §. si duobus*; ut procedat ex eo quia legatum relictum ei, qui fuit, hæres institutus, à principio validum est, & quanvis postea per additio.

ditionem hæreditatis fiat invalidum, & pro non scriptum prout ex nunc à tempore additionis, id tamen non impedit, quoniam inus portio ista à principio valida sit deficiens, & accrescat.

58 Patet nono in specie *L. si in eo tempore. ff. iis quæ pro non script. si conjunctim legetur ei qui tum temporis mortuus est, vel apud hostes à quibus non rediit, quorum portiones non accrescent cum à principio sint pro non scriptæ, L. si servo meo §. 1. ff. leg. 1. gloss. verb. fuerat in L. unica §. & cum triplici. Cod. cad. toll. quicquid contrarium sentiat Bodæus in nostro. §. si eadem, vers. idem erit, id tamen procedit de jure digestorum; de jure autem hodierno captivi etiam justissimo bello non fiunt servi capiendum juxta doctrinam *Bart. communiter receptam in L. hostes, num. 16. ff. de capt. & postlim. nec postlemnini seu fictione legis Corneliæ indigent Salyc. L. si ab hostibus, col. 2. Cod. capt. post multos Covas reg. peccatum 2. part. §. 11. num. 6. Valasc. cons. 30. num. 3. & in captivitate capax est, & acquirit sibi quæcunque bona, & jura etiam maioratus, & retinet omnes juris civilis effectus ut refert judicatum *Valasc. dict. cons. 30. num. 16.* atque idem merito jam hodie in ejus persona legatum dicetur validum à principio, & deficiens accrescet conjuncto.**

59 Patet decimo, confirmatio eorum quæ diximus supra illatione 4. dari jus accrescendi in portione ejus qui cum capax esset tempore dispositionis postea monasterium incapax bonorum ingrediatur quanvis enim portio ista fiat pro non scripta *Bart. in L. si in metallum ff. iis quæ pro non script. Dec. in cap. in presentia num. 67. de probat. Cost. in cap. si pater. num. 6. verb. testatore. Gom. 1. tom. cap. 10. num. 29.* attamen à principio valida fuit, & prout ex nunc efficitur pro non scripta, quæ dicitur deficiens, & accrescit: secus foret si à principio tem-

porè dispositionis religiosus, esset professus in monasterio bonorum incapaci, quia tunc ejus portio à principio invalida, & pro non scripta non accrescit.

60 Patet denique quid dicendum foret quando pater conjunctim legatum relinquat filio spurio: cujus portio à principio pro non scripta est ut tenet. *Bart. in L. ult. num. 8. ff. iis quæ ut indign. Alex. in L. 2. ff. hæred. inst. Cost. in §. postlumis. num. 25. inst. delegat.* Et quod accrescat tenet post *Bart. Mantica de conjunct. lib. 10. cap. 3. num. 22.* Verum tamen est quod non accrescat ejus portio sed remanet apud eos, à quibus derelicta est. *L. unica §. in primo. Cod. cad. toll.* accrescit tamen si deficiet inter spurios quibus ex dispensatione legatur, ut per *Bertachin. verb. jus accr. num. 6.* Et hæc sufficiant de portionibus pro non scriptis: quæ tamen intellige procedere inter conjunctos facientes partes ab initio: secus erit dicendum ex nostra prima regula si ratione conjunctionis, vel ex natura juris legati faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, quod non requirit validitatem ab initio, & quoquo modo alter de collegatariis non concurrat, ejus portio ab altero non decrescit. Et hæc procedunt in legatis: quid vero in hæreditatibus, & in fideicommissis universalibus responde prout infra suis locis.

S U M M A R I A.

- 1 **I**N summis, & generibus legatis datur jus accrescendi.
- 4 Argumentum ab equiparatis parvi faciendum, nec theoreticum est.
- 4 Arguere convenit Jurisconsulto à priori, non vero à posteriori.
- 4 Equiparatio ad hoc ut arguat debet esse in ratione substantiali decidendi, non vero in accidentibus.

- 4 *Fundamenta Manchacæ reprobantur latissime, & salvatur ejus opinio, num. 21.*
- 12 *Totum à partibus simul sumptis realiter non distinguitur: & ubi datur maior summa necesse est, ut detur minor summa.*
- 12 *Stipulatio facta in maiori, & responsio in minori, utrum valeat.*
- 12 *Intellectus §. præterea inst. de inutilibus, & §. stipulanti, in L. 1. ff. verb.*
- 17 *Ratione decidendi cessante cessat dispositio non vero ratione inductiva.*
- 20 *Jus accrescendi in summis, seu quantitativis non datur inter conjunctos verbis non etiam re.*
- 22 *Jus non decrescendi facile datur in speciebus inter conjunctos re, & disjunctos verbis: non sic in summis nisi ponatur relativum (eadem) vel quid simile ut constet de eadem summa intellexisse testatorem.*

INfertur 24. ex nostra regula resolutio ad principalem quæstionem utrum in summis, & generibus legatis vigeat, seu detur jus accrescendi, quod ut facile percipias duo considerare debes. Alterum generale in scientia theórica ex nostra secunda regula. Jus accrescendi datur inter ad eandem rem conjunctos, qui faciunt partes ab initio si portio alterius valide deficiat. Alterum specificum in scientia practica: in summis generibus, & quantitativis seu ponderibus, quando pluribus conjunctim verbi gratia Sempronio, & Titio summa, quantitas, seu genus legatur verum est dicere quod Sempronius, & Titius sunt ad eandem rem conjuncti qui faciunt partes ab initio; & satis patet ex eo quia quando plures vocantur ad decem, ad servum, ad libram sub eadem verborum conceptione dicuntur vocati ad unam summam, ad unum

servum, *L. si quis testamento 82. ff. leg. 1. L. eum qui 56. L. stipulatio 38. §. alteri, vers. eum qui ff. verb. Bart. in L. reconjuncti, num. 7. Jason. num. 10. & num. 47. ff. leg. 3. idem Bart. in L. si ex toto §. fin. numer. 3. ubi Alb. num. 5. Aret. num. 6. Jason. numer. 13. ff. leg. 1. Et siquidem ad unam summam, ad unum servum, seu ad unam quantitatem dicuntur vocati, & conjuncti, verum est dicere, quod ad eandem rem, non vero ad diversas: impossibile est enim de natura, & de jure quod unummet idem diversum sit à semetipso. *L. eum qui ff. usucap.**

2 Exiis duobus notis principiis facta maiori, & minori jam in consequentia percipies decisionem in quæstione proposita, quod in generibus, summis & iis, quæ numero, pondere, & mensura consistunt ubi conjunctim pluribus legatur; & alterius portio valida deficiat datur jus accrescendi. Quod etiam probatur *ex textu in L. qui quartam, §. fin. ff. leg. 1. ubi in summis datur jus accrescendi: sed quia textus ille procedit ex vi nominis collectivi, & inter collective vocatos non potest considerari portio deficiens, nec jus accrescendi, ut notasti supra illatione 7. idem expressius probatur in L. si tibi ff. leg. 3. ubi in summis portio deficiens accrescit conjuncto: & in L. si Titio 7. L. fin. §. Seio ff. leg. 2. & in L. in testamento 31. L. Julius Paulus ff. cond. & demonstr. & similibus juribus in quibus consulti de jure accrescendi in summis legatis respondent non dari jus accrescendi non ex eo quia summa legata est, sed quia alter capere non poterat; & ejus portio erat invalida, & pro non scripta à principio, *in dict. L. si Titio, vel quia deficit conditio sub qua collegatarii conjuncti fuerunt, & portio fuit relicta ut in dict. §. Seio dict. L. in testamento, & dict. L. Julius, jux-**

juxta veros intellectus de quibus suis locis : aperte supponentes consulti quod in summis datur jus accrescendi si portio deficiens valida esset antea retro , nec deficeret conditio. Et in generibus probatur *ex textu in L. hujusmodi §. quibus ita ff. leg. 1.* ubi testator Titio , & Mævio singulos servos in genere legavit ; & non idè cessat jus accrescendi quia legatum fuit in genere , sed quia distributive , & separatim servi legati fuerunt unicuique de conjunctis Titio , & Mævio , nec concurrunt in eundem servum , juxta ejus verum intellectum , & communem , *ex Bart. Bald. Paul. Castr. & Cuman. ibi Mench. de succ. creat. §. 10. num. 150.* Et *in L. pen. ff. usufruct. accresc.* ubi non idè cessat jus accrescendi quia legatum erat in genere , sed ex eo quia disjunctim , aperte inuens consultus quod si conjunctim legatum esset daretur jus accrescendi : & denique comprobatur *ex L. unica §. ubi autem Cod. cad. toll. ibi quibus aliquid relictum sit :* quæ verba tam genus , quam species comprehendunt , & in omnibus juri- bus materiæ nullatenus attenditur an legatum sit speciei , an generis , seu summæ , sed solum an portio inter conjunctos deficiens sit antea retro valida à principio , vel non.

3 Atque iis non tactis ita est communis , *ut dicit D. Pichard. in nostro §. si eadem num. 67. & 66. cum Bartolo , & doctoribus , quos laet cumulat. Mench. de succ. creat. §. 20. ex num. 91.* Ubi fatetur contraria opinio nunquam defensata , sed nec etiam tacta sit , quem refert & non sequitur *Francisc. Barr. de succ. test. & intestat. lib. 13. cap. 1. de jur. accrescend. num. 6.* & quanvis ab hac nostra opinione dissentiat. *Duaren. de fure accrescend. lib. 1. cap. 7. & in L. qui quartam §. fin. ff. delegatis 1. Cujat. in L. si mihi , & Titio ff. de verborum , ubi Alciat. numer. 3. & in*

dict. L. reconjuncti num. 19. & 33. & dissentiat etiam Mench. qui hos doctores non vidit , nec alios de quibus supra illatione 23. §. patet , 5. vers. quarto Menchaca : & noviter Insign. merito *Cald. Pereira part. 3. de potest. eligend. cap. 13. n. 48.* ab ea tamen non licet dissentire , non enim ita facile à communi recedendum est , nec rationes Menchacæ tam diffusæ si mature perlegantur quid concludunt , imò potius *Menchaca , Duar. Cujat. Alc. & D. Cald. Pereira* magis coacti juribus difficillimis in materia nempe *dict. leg. si Titio , dict. §. Seio , dict. leg. si tibi , dict. leg. in testamento , dict. leg. Julius :* & similibus ; recesserunt à communi , quam civili solido fundamento , ut ita facile responderent prædicta jura procedere in summis , & idè in eis portionem non accrescere : sed jam nunc cum ad ea jura faciles , & veros præstemus intellectus ex iisdem remanet satis comprobata communis opinio , & reprobata contraria *Menchacæ.*

4 Primum ergo fundamentum *Menchacæ , numer. 92.* in eo est , ut probaret genus , & quantitates æquiparati , *usque num. 96.* quod transeat , nam argumentum ab æquiparatis parvi facio , nec theoreticum re puto ; quia in jure à priori non vero convenit scienti Jurisconsulto à posteriori arguere : nec sat potest æquiparatio probari , siquidem debet esse in ratione substantiali decidendi , non vero in accidentibus : facit minorem *Menchaca in dict. num. 96.* sed in generibus non datur jus accrescendi : ergo nec in quantitativis , minor ista neganda est , satis enim *supra ostendimus per dict. §. quibus ita :* & *dict. leg. pen. & alia jura* quod in generibus datur jus accrescendi : nec pro *Menchaca facit textus in dict. §. Seio ,* quem intelligit procedere in generibus : cum ad id nulla ratio , nec verbum referatur : & verus illius textus